2021
KUNTAVAALIT

2

VAALIOHJEET

Vaalilautakunnan tehtävät

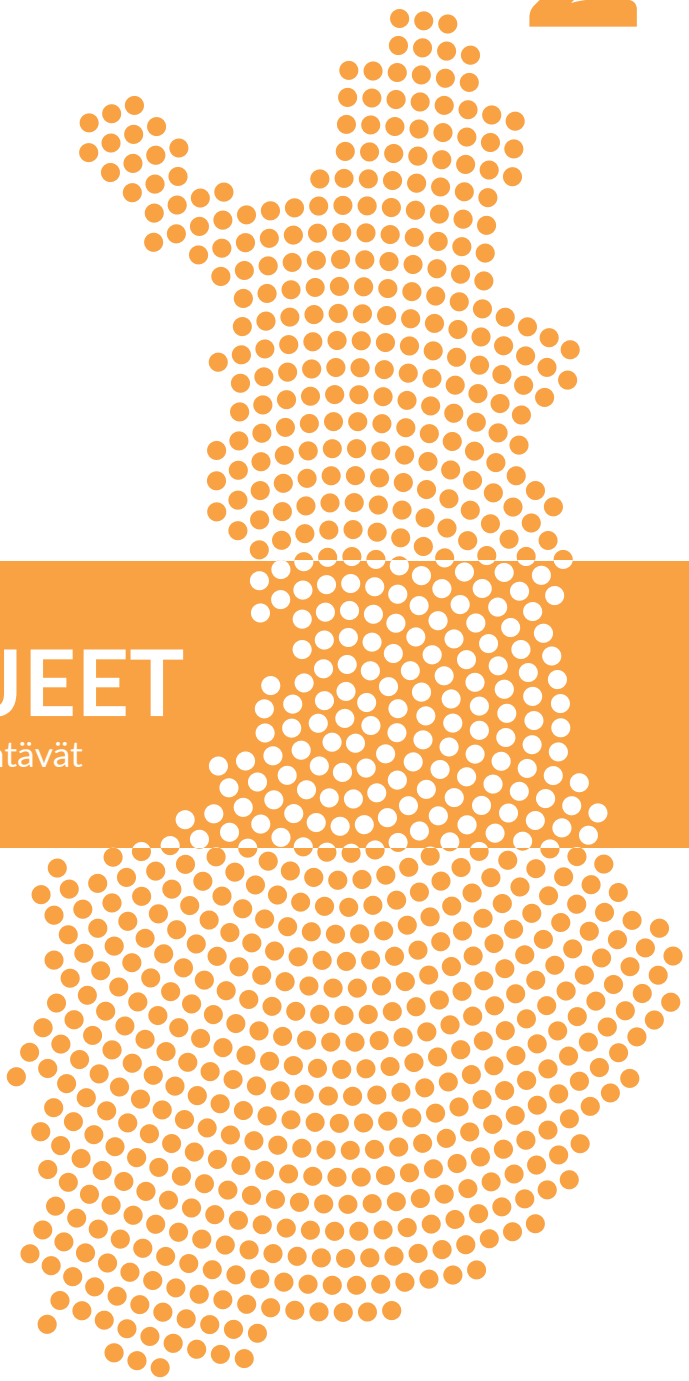

OIKEUSMINISTERIÖ
JUSTITIEMINISTERIET

OIKEUSMINISTERIÖ

VN/20585/2020

VAALIOHJEET VUONNA 2021 TOIMITETTAVIA KUNTAVAALEJA VARTEN

Oikeusministeriö antaa vaalilain (714/1998) 10 §:n nojalla asianomaisille vaaliviranomaisille seuraavat vaaliohjeet 18.4.2021 toimitettavia eduskuntavaaleja varten. Vaaliohjeet ovat voimassa 1.1.– 3.5.2021.

Vaaliohjeet

Nro 1: Kunnan keskusvaalilautakunnan tehtävät
Nro 2: Vaalilautakunnan tehtävät
Nro 3: Ennakkoäänestys laitoksessa
Nro 4: Ennakkoäänestys kotimaan yleisessä ennakkoäänestyspaikassa
Nro 5: Kotiäänestys
Nro 6: Ennakkoäänestys ulkomailla
Nro 7: Digi- ja väestötietoviraston tehtävät

Helsingissä 28 päivänä joulukuuta 2020

Vaalijohtaja Arto Jääskeläinen

Neuvotteleva virkamies Heini Huotarinen

Käyntiosoite	Postiosoite	Puhelin	Faksi	Sähköpostiosoite
Eteläesplanadi 10 HELSINKI	PL 25 00023 VALTIONEUVOSTO	02951 6001	09 1606 7730	oikeusministerio@om.fi

Julkaisija: OIKEUSMINISTERIÖ
Utgivare: JUSTITIEMINISTERIET

Teksti: Oikeusministeriö
Text: Justitieministeriet

Paino: PunaMusta Oy, Tampere, 2021
Tryckning: PunaMusta Oy, Tammerfors, 2021

Sisällys:

1. YLEISTÄ VUODEN 2021 KUNTAVAALEISTA ... 1

2. KUNNAN VAALIVIRANOMAISET ... 3
2.1 Yleistä ... 3

3. VAALILAUTAKUNTA ... 5
3.1 Vaalilautakunnan kokoonpano ... 5
3.2 Päätösvaltaisuus ... 5
3.3 Läsnäolo-oikeus vaalilautakunnan kokouksessa ... 6
3.4 Vaalitarkkailijoiden läsnäolo-oikeus ... 6
3.5 Vaalilautakunnan tehtäviin perehtyminen ... 6
3.6 Vaalilautakunnan suoritettava vain lakisääteiset tehtävänsä ... 6

4. JÄRJESTELYT ÄÄNESTYSPAIKALLA ... 8
4.1 Vaalimateriaali ja kalusteet ... 8
4.2 Äänestyspaikan esteettömyydestä huolehtiminen ... 12
4.3 Paloturvallisuus ... 13
4.4 Järjestys äänestyspaikalla ... 13
4.5 Vaaliavustaja ja äänestäjän valitsema avustaja ... 16

5. VAALIPÄIVÄN ÄÄNESTYKSEN TOIMITTAMINEN ... 18
5.1 Äänestystoimituksen aloittaminen ja lopettaminen ... 18
5.2 Äänestystoimituksen kulku ... 19
5.3 Äänestystoimituksen päättäminen ... 32

6. ALUSTAVA ÄÄNTENLASKENTA ... 33
6.1 Yleistä ... 33
6.2 Vaalilautakunnan toimenpiteet ... 33

7. VAALIPÖYTÄKIRJAN PITÄMINEN JA VAALIPÄIVÄN ÄÄNESTYKSEN LOPETTAMINEN ... 37
7.1 Yleistä ... 37
7.2 Vaalipöytäkirjaan merkittävät tiedot ... 37
7.3 Vaalipöytäkirjan liitteen täyttäminen ... 39
7.4 Vaalipäivän äänestyksen lopettaminen ... 39

8. JÄLKITOIMENPITEET ... 40
8.1 Äänestyslippujen paketointi ... 40
8.2 Vaalipöytäkirjan kuorittaminen ... 40
8.3 Äänestyslippujen ja vaalipöytäkirjan toimittaminen keskusvaalilautakunnalle ... 40
8.4 Vaaliluettelon Laskelma -sivun täyttäminen ... 41
8.5 Muun materiaalin palauttaminen keskusvaalilautakunnalle ... 41
8.6 Asiakirjojen hävittäminen ... 42
8.7 Äänioikeustietojärjestelmän käyttöön liittyvät jälkitoimenpiteet ... 42

9. PIENET ÄÄNESTYSALUEET JA NIIHIN YHDISTETTÄVÄT ÄÄNESTYSALUEET ... 43
9.1 Mikä äänestysalue on pieni äänestysalue? ... 43
9.2 Vaalilautakunnan tehtävät vaalipäivänä ... 43

10. MUITA OHJEITA ... 46
10.1 Oikeusministeriön vaalisivut ... 46
10.2 Digi- ja väestötietoviraston päivystys ... 46
10.3 Oikeusministeriön palvelunumero äänestäjille ... 46
10.4 Neuvonta ongelmatilanteissa ... 46

Liitteet:

LIITE 1a Vaalilaki 2.10.1998/714 ... 49
I OSA: Yhteiset säännökset ... 49
1 luku: Yleiset säännökset ... 49
2 luku: Vaaliviranomaiset ... 51
3 luku: Äänioikeusrekisteri ... 53
4 luku: Ehdokasasettelun viranomaistehtävät ... 58
5 luku: Ennakkoäänestys ... 62
5 a luku: Kirjeäänestys ... 69
6 luku: Vaalipäivän äänestys ... 71
7 luku: Vaalien tuloksen laskenta ja vahvistaminen ... 76
8 luku: Muutoksenhaku ... 80
II OSA: Vaalikohtaiset säännökset ... 82
9 luku: Eduskuntavaalit ... 82
10 luku: Presidentinvaali ... 82
11 luku: Kuntavaalit (8.5.2015/563) ... 82
Kuntavaalien ajankohta (8.5.2015/563) ... 82
Ehdokasasettelu kuntavaaleissa (8.5.2015/563) ... 82
Ehdokashakemus kuntavaaleissa (8.5.2015/563) ... 83
Täydentävät säännökset ... 85
12 luku: Europarlamenttivaalit ... 86
III OSA: Erinäiset säännökset ... 86
13 luku: Täydentävät säännökset ... 86
14 luku: Voimaantulo- ja siirtymäsäännökset ... 88
LIITE 1b Kuntalaki 10.4.2015/410 ... 90
LIITE 1c Hallintolaki 6.6.2003/434 ... 92
LIITE 2a Vaaliluettelon kansilehti ... 94
LIITE 2b Vaaliluettelon laskelmasivu ... 95
LIITE 2c Vaaliluettelosivu ... 96
LIITE 2d Ohje paperisen vaaliluettelon sitomisesta ... 97
LIITE 3 Ilmoituskortti ... 98
LIITE 4 Vaalipöytäkirjalomake ja vaalipöytäkirjan liite -lomake ... 99
LIITE 5 Oikeusministeriön ohje äänestäjälle äänestysmerkinnän tekemisestä ... 104
LIITE 6 Tarkistuslista äänestyspaikan esteettömyydestä ... 105
LIITE 7 Eräitä määräaikoja ... 106

1. YLEISTÄ VUODEN 2021 KUNTAVAALEISTA

Kuntavaalit toimitetaan sunnuntaina 18 päivänä huhtikuuta 2021. Ennakkoäänestyksen ajanjakso on kotimaassa 7.–13.4.2021 ja ulkomailla 7.–10.4.2021. Ulkomailla olevassa suomalaisessa laivassa ennakkoäänestys voidaan kuitenkin aloittaa jo 31.3.2021.

Kuntavaalien toimittamisesta säädetään vaalilaissa (714/1998; liite 1a). Vaaliviranomaisten tulee tämän ohjeen lisäksi huolellisesti tutustua liitteessä olevaan koosteeseen kuntavaaleja koskevista lainkohdista.

Kuntavaalien äänioikeudesta säädetään kuntalain (410/2015) 20 §:ssä ja vaalikelpoisuudesta kuntalain 71 ja 72 §:ssä.

Digi- ja väestötietovirasto perustaa äänioikeusrekisterin, johon otetaan ne henkilöt, jotka ovat väestötietojärjestelmän tietojen mukaan äänioikeutettuja kuntavaaleissa. Jokaisesta äänioikeutetusta otetaan äänioikeusrekisteriin vaalilain 18 §:ssä ja 19 §:n 1 momentissa luetellut tiedot, sellaisina kuin ne ovat väestötietojärjestelmässä perjantaina 26.2.2021 kello 24. Digi- ja väestötietovirasto laatii jokaiselle äänioikeusrekisteriin otetulle henkilölle äänioikeusilmoituksen (ilmoituskortin) ja lähettää sen viimeistään torstaina 25.3.2021 niille äänioikeutetuille, joiden osoite on tiedossa. Jos äänioikeutettu on ottanut käyttöön Suomi.fi Viestit-palvelun, äänioikeusilmoitus lähetetään ainoastaan sähköisesti.

Ilmoituskorttiin liitetään luettelo äänestäjän lähialueen (eduskuntavaalien vaalipiirin) yleisistä ennakkoäänestyspaikoista sekä niiden osoitteista ja aukioloajoista.

Äänioikeutettu voi äänestää valintansa mukaan joko ennakkoon tai vaalipäivänä. Äänioikeutta ei saa käyttää asiamiehen välityksellä.

Ennakkoon äänioikeutettu voi äänestää

1) missä tahansa vaalilain 9 §:n 1 momentin 1 ja 2 kohdassa tarkoitetussa yleisessä ennakkoäänestyspaikassa kotimaassa tai ulkomailla. Nämä paikat on lueteltu osoitteessa www.vaalit.fi; tai

2) vaalilain 9 §:n 1 momentin 3 kohdassa tarkoitetussa laitoksessa, jos hän on siellä hoidettavana tai sinne otettuna; tai

3) vaalilain 9 §:n 1 momentin 4 kohdassa tarkoitetussa ulkomailla olevassa suomalaisessa laivassa, jos hän kuuluu laivan henkilökuntaan; tai

4) eräin edellytyksin kotonaan vaalilain 9 §:n 2 momentissa tarkoitetussa kotiäänestyksessä tai

5) kirjeitse, mikäli hän asuu tai oleskelee ulkomailla koko ennakkoäänestysajanjakson ja vaalipäivän.

Vaalipäivän äänestys toimitetaan kello 9–20 jokaisessa kunnassa äänestysalueittain. Äänioikeutettu saa äänestää vain siinä äänestysalueessa (äänestyspaikassa), joka on merkitty äänioikeusrekisteriin hänen kohdalleen ja joka mainitaan äänestäjälle lähetetyssä ilmoituskortissa. Äänioikeutettu voi tarvittaessa tiedustella vaalipäivän äänestyspaikkaansa Digi- ja väestötietovirastosta.

2. KUNNAN VAALIVIRANOMAISET

2.1 Yleistä

Vuoden 2021 kuntavaalien toimittamisesta kunnassa huolehtivat seuraavat vaaliviranomaiset:
- kunnan keskusvaalilautakunta,
- vaalilautakunta,
- vaalitoimikunta,
- yleisen ennakkoäänestyspaikan vaalitoimitsija,
- kotiäänestyksen vaalitoimitsija ja
- vaaliavustaja vaalipäivän äänestyspaikalla.

2.1.1 Kelpoisuusrajoitukset kuntavaaleissa

Vaalilain 9 a §:n mukaan vaaliviranomaisen on toimittava tehtävässään puolueettomasti. Tätä yleissäännöstä vahventamaan on vaalilaissa säädetty eräitä rajoituksia siihen, kuka on kelpoinen olemaan vaaliviranomaisena ja mainittu nimenomaisesti, sovelletaanko vaaliviranomaisen toimintaan hallintolain (365/2003; liite 1b) 27–30 §:n esteellisyyssääntelyä.

Keskusvaalilautakunnan jäsenenä tai varajäsenenä ei saa olla puolueen tai valitsijayhdistyksen vaaliasiamies. Lisäksi jäsen tai varajäsen, joka keskusvaalilautakunnalle tehdyn ehdokashakemuksen mukaan on asetettu puolueen tai valitsijayhdistyksen ehdokkaaksi kuntavaaleissa, ei voi osallistua keskusvaalilautakunnan työskentelyyn ehdokashakemuksen saapumisesta lukien.

Vaalilautakunnan jäsenenä tai varajäsenenä ei saa olla ehdokas.[1]

Vaalitoimitsijana yleisessä ennakkoäänestyspaikassa ei saa olla
- ehdokas eikä
- missään kunnassa ehdokkaan puoliso[2], lapsi, sisarus eikä vanhempi.

Vaalitoimikunnan jäsenenä tai varajäsenenä ei saa olla
- ehdokas eikä
- missään kunnassa ehdokkaan puoliso, lapsi, sisarus eikä vanhempi.

Vaalitoimitsijana kotiäänestyksessä ei saa olla
- ehdokas

1 Sama rajoitus koskee myös vaalilain 16 §:n 2 momentissa tarkoitettuja vaalilautakunnan mahdollisia avustajia.

2 Puolisolla tarkoitetaan aviopuolisoita sekä avioliitonomaisissa olosuhteissa ja rekisteröidyissä parisuhteissa eläviä henkilöitä.

– eikä ehdokkaan puoliso, lapsi, sisarus eikä vanhempi.

Vaaliavustajana vaalipäivän äänestyspaikalla ei saa olla
– ehdokas eikä
– ehdokkaan puoliso, lapsi, sisarus eikä vanhempi.

Yleisenä kelpoisuusrajoituksena on lisäksi, että vaaliviranomaisena ei saa olla vajaavaltainen henkilö (alle 18-vuotias tai vajaavaltaiseksi julistettu).

2.1.2 Esteellisyyssääntelyn soveltaminen kunnan vaaliviranomaisiin

Esteellisyys tarkoittaa tilannetta, jossa käsittelyn puolueettomuus saattaa vaarantua asiaa viranomaisessa käsittelevän henkilön ja käsiteltävän asian tai sen asianosaisen välisen suhteen vuoksi.

Esteelliset henkilöt luetellaan hallintolain 28 §:ssä. Esteellinen henkilö ei saa osallistua asian käsittelyyn eikä olla läsnä asiaa käsiteltäessä. Esteellisen henkilön on itse ilmoitettava esteellisyydestään. Monijäsenisen toimielimen jäsenen esteellisyydestä päättää asianomainen toimielin. Esteellisen tilalle on viipymättä määrättävä esteetön henkilö.

Vaalilain mukaan hallintolain esteellisyyssääntelyä sovelletaan:
– keskusvaalilautakunnan jäseniin ja varajäseniin.

Hallintolain esteellisyyssääntelyä ei sovelleta:
– vaalilautakunnan jäseniin eikä varajäseniin[3],
– vaalitoimikunnan jäseniin eikä varajäseniin,
– yleisen ennakkoäänestyspaikan vaalitoimitsijaan,
– kotiäänestyksen vaalitoimitsijaan, eikä myöskään
– vaalipäivän äänestyksen vaaliavustajaan.

2.1.3 Vaaliviranomaisen vastuusta

Vaalilain 185 §:n mukaan jos kunnan keskusvaalilautakunnan, vaalilautakunnan tai vaalitoimikunnan jäsen tai vaalitoimitsija taikka muu henkilö tässä laissa tarkoitettuna vaaliviranomaisena toimiessaan laiminlyö velvollisuutensa, häntä rangaistaan niin kuin virkamiestä virkarikoksesta.

3 Eikä vaalilain 16 §:n 2 momentissa tarkoitettuihin mahdollisiin avustajiin (ks. myös alaviite 2).

3. VAALILAUTAKUNTA

3.1 Vaalilautakunnan kokoonpano

Vaalipäivän äänestyksestä kuntavaaleissa huolehtii äänestyspaikalla kunnanhallituksen hyvissä ajoin ennen kuntavaaleja kutakin äänestysaluetta varten asettama vaalilautakunta.

Vaalilautakuntaan kuuluu puheenjohtaja, varapuheenjohtaja, kolme muuta jäsentä ja tarpeellinen määrä varajäseniä, kuitenkin vähintään kolme. Vaalilautakunnan jäsenten ja varajäsenten tulee mahdollisuuksien mukaan edustaa kunnassa vuoden 2017 kuntavaaleissa ehdokkaita asettaneita äänestäjäryhmiä. Vaalilautakunnan varajäsenet on asetettava siihen järjestykseen, jossa he tulevat jäsenten sijaan. Kuntavaaleissa ehdokkaana oleva ei saa olla vaalilautakunnan jäsenenä eikä varajäsenenä.

Vaalilautakunta nimeää äänestyspaikalle yhden tai useamman vaalilain 73 §:ssä tarkoitetun vaaliavustajan.

Vaalilautakunta voi vaalilain 16 §:n 2 momentin mukaan ottaa avustavaa henkilöstöä äänestyslippujen laskemista ja järjestämistä varten sekä äänioikeusrekisterin ja/tai laskentajärjestelmän käyttämistä varten.

Äänestyspaikalla tulee olla riittävästi vaalivirkailijoita myös sairaustapausten tai muiden yllättävien tilanteiden varalta. Tarvittaessa myös vaalilautakunnan varajäseniä voi olla paikalla, vaikka lautakunta olisikin täysilukuinen.

3.2 Päätösvaltaisuus

Vaalilautakunta on päätösvaltainen kolmijäsenisenä, jolloin yhden jäsenistä tulee olla puheenjohtaja tai varapuheenjohtaja. Mikäli syntyy tilanne, jossa sekä puheenjohtaja että varapuheenjohtaja ovat tilapäisesti poissa, vähintään kolmijäseninen vaalilautakunta valitsee keskuudestaan tilapäisen puheenjohtajan kunnan hallintosäännön määräysten mukaisesti.

Uuden luottamushenkilön valitsemisesta kunnan toimielimeen kesken toimikauden säädetään kuntalaissa.

3.3 Läsnäolo-oikeus vaalilautakunnan kokouksessa

Vaalilautakuntaan ei sovelleta kuntalaissa tarkoitetun hallintosäännön määräyksiä kunnanhallituksen edustajan ja kunnanjohtajan tai pormestarin läsnäolo- ja puheoikeudesta kokouksissa.

Vaalilain 184 §:n 1 momentissa säädetään vaaliasiamiesten läsnäolo-oikeudesta vaaliviranomaisten kokouksissa.

3.4 Vaalitarkkailijoiden läsnäolo-oikeus

Vaalilain 184 §:n 2 momentissa säädetään valtuutuksen saaneen vaalitarkkailijan oikeudesta olla läsnä silloin kun vaaliviranomainen suorittaa tehtäviään. Läsnäolo-oikeus koskee siten paitsi kokouksia myös vaaliviranomaisen kaikkea muutakin toimintaa. Vaalitarkkailijoilla on oikeus vaalitoimitusta häiritsemättä seurata vaaliviranomaisen kaikkia tehtäviä.

Oikeusministeriön tiedossa ei toistaiseksi ole vaalitarkkailumission kohdistumista Suomeen vuoden 2021 kuntavaaleissa.

3.5 Vaalilautakunnan tehtäviin perehtyminen

Aikaisemmissa vaaleissa on käynyt ilmi, että joidenkin vaalilautakuntien jäsenet ovat laiminlyöneet alustavaan ääntenlaskentaan ja etenkin vaalipöytäkirjan pitämiseen liittyviä velvollisuuksiaan. Siksi on aiheellista erikseen painottaa, että vaalilautakunnan jäsenen on huolellisesti perehdyttävä tehtäviinsä, jotta hän tuntee velvollisuutensa tarkasti.

Käytännössä vaalilautakunnan tehtäviin perehdytään osallistumalla kunnan keskusvaalilautakunnan vaalilautakunnille järjestämään koulutukseen ja tutustumalla tähän vaaliohjeeseen ja, jos vaalilautakunta käyttää äänioikeustietojärjestelmää ja/tai laskentajärjestelmää, myös asianomaisiin VAT-käyttöohjeisiin.

3.6 Vaalilautakunnan suoritettava vain lakisääteiset tehtävänsä

Kun erään puolueen eduskuntaryhmä kiinnitti valtioneuvoston oikeuskanslerille osoittamassaan kirjoituksessa huomiota siihen, että vaalilautakuntien eräät jäsenet olivat antaneet tietoja niin sanotuista nukkuvista näiden patistamiseksi

äänestämään, oikeuskansleri on vastauksessaan 16.2.1981 lausunut muun muassa seuraavaa:

> ”Jotta vaalilautakunnan jäsen ei laiminlöisi velvollisuuttaan vaan sen hyvin täyttäisi, hänen on huolellisesti ja puolueettomasti toimitettava ne tehtävät, jotka hänelle lain mukaan kuuluvat. Jotta nämä huolellisuuden ja puolueettomuuden vaatimukset epäilyksittä täyttyisivät, hänen tulisi keskittyä vaalilautakunnan jäsenen tehtäväänsä.
>
> Tiedot siitä, ketkä henkilöt ovat äänestäneet ja ketkä eivät ole sitä tehneet, eivät kuulu vaalisalaisuuden piiriin eivätkä siten ole salassa pidettäviä.[4] Siitä huolimatta on todettava, että vaalilautakunnan jäseneltä vaadittavaan puolueettomuuteen soveltuu huonosti, jos hän samalla toimii jonkin puolueen oletettujen kannattajien äänestämiseen kehottajana tai sellaisen toiminnan avustajana. Mielestäni vaalilautakunnan jäsenen siis tulisi vaalilautakunnassa ollessaan suorittaa vain vaaliviranomaiselle lain mukaan kuuluvia tehtäviä.”

4 Vaalilaissa on nykyisin säännökset vaaliluetteloiden ja äänioikeusrekisteriin tehtyjen äänestämistä koskevien merkintöjen julkisuudesta. Tiedot eivät ole julkisia ennen kuin vaalipäivän äänestys on päättynyt.

4. JÄRJESTELYT ÄÄNESTYSPAIKALLA

4.1 Vaalimateriaali ja kalusteet

Vaalimateriaalin jakelusta vaalilautakunnalle ja kalusteiden toimittamisesta äänestyspaikkaan huolehtii kunnan keskusvaalilautakunta.

Vaalilautakunnan on hyvissä ajoin ennen vaalipäivän äänestyksen alkua tarkistettava, että äänestyspaikalla on seuraava vaalimateriaali ja kalusteet. Mikäli jotain puuttuu, vaalilautakunnan on viipymättä otettava yhteys keskusvaalilautakuntaan.

4.1.1 Mitä vaalipäivän äänestyksessä tarvitaan?

Vaaliasiakirjat:

1) Vaaliluettelo (**liite 2**). Vaaliluettelo koostuu irtolehdistä, joissa on tulostus molemmilla puolilla lehteä. Jokainen lehti on rei'itetty vasemmasta reunastaan. Vaaliluettelo tulisi joko kansioida tai sitoa erillisillä sitomisvälineillä, joita saa keskusvaalilautakunnalta. Tämän ohjeen **liitteenä 2d** on ohje siitä, miten vaaliluettelot voidaan sitoa. Mikäli vaalilautakunta aikoo osittaa vaaliluettelon, jokainen osa tulisi sitoa omaksi kokonaisuudekseen. Vaalilautakunta ja keskusvaalilautakunta voivat myös sopia siitä, että vaaliluettelo tai sen osat sidotaan jo etukäteen keskusvaalilautakunnassa.

2) Kuntavaalien äänestyslippuja (pakattuna 100 kappaleen nippuihin);

3) Keskusvaalilautakunnan painattama ehdokaslistojen yhdistelmä, joka tulee kiinnittää äänestyskoppien sisäpuolelle sekä asettaa vaalihuoneeseen ja odotustiloihin muutoinkin siten, että se on äänestäjien nähtävillä. Äänestyskopin ulkoseinälle ehdokaslistojen yhdistelmää ei kuitenkaan tule kiinnittää;

4) Oikeusministeriön ohje äänestäjälle äänestysmerkinnän tekemisestä (**liite 5**), joka tulee asettaa äänestyskoppiin äänestäjien nähtäväksi. Ohje voidaan kiinnittää äänestyskopin seinälle. Ohjetta voidaan asettaa myös muualle äänestyspaikkaan, ei kuitenkaan äänestyskopin ulkoseinälle;

5) Vaalipöytäkirjalomakkeita (vaalilomake nro 8; **liite 4**)

6) Laskentalomakkeita alustavan ääntenlaskennan tiedotusta varten:

- laskentalomake 2: ”Vaalipäivänä äänestäneiden lukumäärä”;
- laskentalomake 3: ”Vaalipäivän äänet, alustava laskenta”;
- laskentalomake 4: ”Vaalipöytäkirjan liite”.

Tarvikkeet:

7) Vaalileimasin, jolla äänestysliput leimataan. Vaalileimasimia on hyvä olla myös varalla. Vaalileima on väriltään sinipunainen ja seuraavanlainen:

8) Sinetöimisvälineitä. Sinetöimisnauha on väriltään valkoista ja siihen on painettu saman näköinen tunnuskuva kuin vaalileimaan ja teksti ”Vaalisinetti – Valsigill”;

9) Tunnisteet vaalilautakunnan jäsenille. Kaikilla vaalilautakunnan jäsenillä tulisi vaaliviranomaisena toimiessaan olla rinnassaan näkyvillä nimikilpi tai vastaava, johon on merkitty henkilön tehtävä vaalilautakunnassa (esimerkiksi ”Vaalilautakunnan jäsen” tai ”Vaalilautakunnan jäsen – Medlem av valnämnden”). Tunnisteeseen voidaan merkitä myös jäsenen nimi. Menettely auttaa äänestäjiä hahmottamaan, kuka vaalihuoneistossa on vaaliviranomainen;

10) Vaaliavustajien rintamerkkejä tai käsivarsinauhoja. Vaalilautakunnan nimeämän vaaliavustajan on käytettävä rintamerkkiä tai käsivarsinauhaa, johon merkitään sana ”Vaaliavustaja”, kaksikielisissä kunnissa ”Vaaliavustaja – Valbiträde”;

11) Jäljennös vaalilautakunnan asettamispäätöksestä. Äänestyspaikalla tulee laittaa nähtäville esimerkiksi vaalihuoneiston sisäänkäynnin osoittavan opasteen läheisyyteen kopio kunnanhallituksen päätöksestä, jolla asianomainen vaalilautakunta on asetettu, taikka muu asiakirja, josta asianomaisen vaalilautakunnan kokoonpano ilmenee. Vaalilautakunnan jäsenten yhteystietoja (kuten kotiosoite tai puhelinnumero) ei nähtäville pantavassa asiakirjassa saa olla;

12) Kyniä, joilla äänestäjä tekee äänestysmerkinnän äänestyslippuun. Kynät voivat periaatteessa olla minkälajisia tahansa, esimerkiksi kuivamustekyniä tai lyijykyniä. Joidenkin viimeisimpien vaalien aikana julkisuudessa on

joskus esitetty, että jotkut äänioikeutetut epäilevät lyijykynällä tehdyn äänestysmerkinnän helposti mahdollistavan vaalivilpin. Vaikka epäily on sinänsä aiheeton, vaalien yleisen luotettavuuden turvaamiseksi äänestäjille on suositeltavampaa varata kuivamustekynä tai vastaava kynä äänestysmerkinnän tekemistä varten. Joka tapauksessa on varmistauduttava, että käytetään sellaisia kyniä, että äänestysmerkintä ei suttaa tai näy äänestyslipun läpi. Esimerkiksi tussikynät tai hyvin teräväkärkiset kuivamustekynät eivät tästä syystä ole suositeltavia äänestysmerkinnän tekemiseen. Kyniä on hankittava riittävästi varalle ottaen huomioon, että eräiden vaalilautakuntien kokemusten mukaan kuivamustekynät lakkaavat toimimasta jopa lyijykyniä helpommin;

13) Kyniä vaalilautakunnan omaan käyttöön sekä paperitarvikkeita (kirjekuoria, käärepaperia, narua tai paketointiteippiä, muistiinpanopaperia yms.);

14) Laskimia alustavaa tuloslaskentaa varten;

15) Opasteita sijoitettavaksi vaalihuoneistoon ja sen ulkopuolelle (kaksikielisessä kunnassa suomeksi ja ruotsiksi);

Kalusteet:

16) Äänestyskoppeja, joissa äänestysmerkintä tehdään. Äänestyskoppien tulee olla sellaiset, että vaalisalaisuuden säilyminen turvataan. Äänestyskoppien sijoittamisessa vaalihuoneeseen on erityisesti kiinnitettävä huomiota vaalisalaisuuden säilymiseen ja myös siihen, että valaistus äänestyskopissa on riittävän hyvä. Äänestyskoppien välien on oltava riittävän suuria, jotta kulku kuhunkin koppiin voi tapahtua turvaväli säilyttäen ja häiritsemättä muissa kopeissa olevia äänestäjiä. Äänestyskoppeja ei siis pidä sijoitella siten, että kulku niihin tapahtuu muiden koppien takaa. Äänestyskoppien sijoittelussa tulee varmistua myös siitä, että rakennuksessa mahdollisesti olevat valvontakamerat eivät vaaranna äänestäjien vaalisalaisuutta;

17) Pyörätuolia käyttäviä varten äänestyskoppi, johon pyörätuoli mahtuu tai vaalisalaisuuden turvaava, pöydälle asetettava, kirjoitusalusta[5];

18) Vaaliuurna, johon äänestysliput pudotetaan;

19) Pöydät ja tuolit vaalilautakunnan käyttöön;

5 Eduskunnan oikeusasiamies on viimeksi kuntavaaleja 2017 koskevassa tarkastuskertomuksessaan (5.4.2017) todennut, että syliin laitettava irrallinen kirjoitusalusta ei turvaa vaalisalaisuutta.

Vaaliohjeet:

20) Oikeusministeriön vaaliohjeita nro 2 (Vaalilautakunnan tehtävät). Jäsenten on tullut tutustua vaaliohjeisiin jo ennen vaalipäivää, mutta ne on syytä pitää jäsenten käytettävissä myös äänestyspaikalla;

IT-laitteet ja -tarvikkeet:

Keskusvaalilautakunta päättää ja ilmoittaa vaalilautakunnalle siitä, käytetäänkö vaalipäivän äänestyksessä

- äänioikeusrekisteriä (äänioikeustietojärjestelmää eli ns. sähköistä vaaliluettelua) vaaliluettelon sijasta tai sen rinnalla sekä/tai
- alustavassa laskennassa tuloslaskentajärjestelmää.

Jos järjestelmiä käytetään, keskusvaalilautakunnan tulee toimittaa vaalilautakunnan käyttöön IT-laitteet ja tarvikkeet sekä oikeusministeriön VAT-ohjeet nro 4d (Äänioikeustietojärjestelmän käyttöohjeet vaalilautakunnalle) ja nro 5c (Tuloslaskentajärjestelmän käyttö vaalilautakunnalle), joissa selostetaan järjestelmän käytön edellytykset ja itse käyttö.

Covid-19 -pandemiasta aiheutuvat tarvikkeet ja materiaalit:

Covid-19 -pandemiasta johtuen oikeusministeriö ja Terveyden ja hyvinvoinnin laitos (THL) ohjeistavat erikseen kuntien vaaliviranomaisia äänestysjärjestelyistä kunnissa vuoden 2021 kuntavaaleissa. Äänestyspaikat tulee varustaa ohjeistuksessa mainituilla tarvikkeilla ja materiaaleilla, kuten käsidesillä, suojamaskeilla ja suojaplekseillä.

4.1.2 Vaalimateriaalin säilyttäminen ja käyttöönotto

Keskusvaalilautakunnille on annettu ohjeet kiinnittää erityistä huomiota siihen, että vaaliasiakirjojen ja vaalileimasimien jakelu vaalilautakunnille tapahtuu luotettavalla tavalla niin, ettei synny mahdollisuutta väärinkäytöksiin. Esimerkiksi noudettaessa vaalimateriaalia vaalilautakunnan edustajien on varauduttava esittämään keskusvaalilautakunnalle selvitys henkilöllisyydestään. Vähintään kahden vaalilautakunnan jäsenen on oltava samanaikaisesti paikalla, kun keskusvaalilautakunta luovuttaa vaalimateriaalin vaalilautakunnalle.

Yksi hyvä tapa huolehtia jakelun turvallisuudesta on, että keskusvaalilautakunta pakkaa vaalilautakunnalle annettavat äänestysliput yhteen (tai useampaan) pakettiin ja sulkee paketin teipillä, jonka päälle keskusvaalilautakunnan edustaja tai edustajat merkitsevät allekirjoituksensa. Allekirjoituksen sijasta teippi voidaan myös leimata jollain kunnan virallisella leimasimella, mutta ei kuitenkaan

vaalileimasimella. Teippinä ei tule käyttää varsinaista vaalien sinetöintiteippiä, jota jaetaan vaalilautakunnalle samassa yhteydessä.

Saatuaan materiaalin vaalilautakunnan on huolehdittava, että materiaali säilytetään yön yli varmassa tallessa, esimerkiksi äänestyspaikassa olevassa lukitussa tilassa. Keskusvaalilautakunnan on mahdollisuuksien mukaan osoitettava vaalilautakunnille äänestyspaikoilta tällaiset tilat. Vaalilautakunta avaa äänestyslippuja sisältävät paketit vasta samalla hetkellä, kun vaalipäivän äänestystoimitus kello 9 aloitetaan siten, että ensimmäiselle äänestäjälle näytetään, että uurna on tyhjä. Sitä ennen kaikkien paikalla olevien vaalilautakunnan jäsenten on todettava, että äänestyslippupakettien teippaukset ovat ehjät.

Keskusvaalilautakunnan harkinnan mukaan äänestysliput ja muu materiaali voidaan jakaa vaalilautakunnille myös muulla luotettavalla tavalla siten, että mahdollisuutta väärinkäytöksiin ei synny.

4.2 Äänestyspaikan esteettömyydestä huolehtiminen

Äänestyspaikka tulee sijoittaa rakennuksessa sellaiseen tilaan, että sinne pääsevät kulkemaan myös ne henkilöt, joiden kyky liikkua tai toimia on rajoittunut ja ne, jotka käyttävät apuvälineitä, kuten pyörätuolia tai rollaattoria.

Mahdollisuuksien mukaan tulisi vammaisten henkilöiden käyttämille kulkuvälineille varata pysäköintitilaa äänestyspaikan välittömässä läheisyydessä ja järjestää heidän avustamisensa äänestyspaikan ulko- ja sisäpuolella.

Äänestyspaikalla mahdollisesti olevien kynnysten ja portaiden on oltava varustettuja esimerkiksi sellaisella luiskalla[6], että pyörätuolia taikka rollaattoria käyttävillä henkilöillä on esteetön pääsy äänestystilaan.

Niitä liikuntavammaisia henkilöitä varten, jotka käyttävät pyörätuolia, tulisi äänestyspaikkaan varata sellainen muita matalampi äänestyskoppi, johon mahtuu pyörätuolilla tai pöydälle asetettava irrallinen kirjoitusalusta varustettuna suojuksella, jonka turvin äänestäjä voi muiden katseilta suojattuna täyttää äänestyslippunsa. Kuvaesimerkki:

6 Ks. ympäristöministeriön asetus esteettömästä rakennuksesta 1.10.2004, Suomen rakentamismääräyskokoelma F1 Esteetön rakennus, määräykset ja ohjeet 2005.

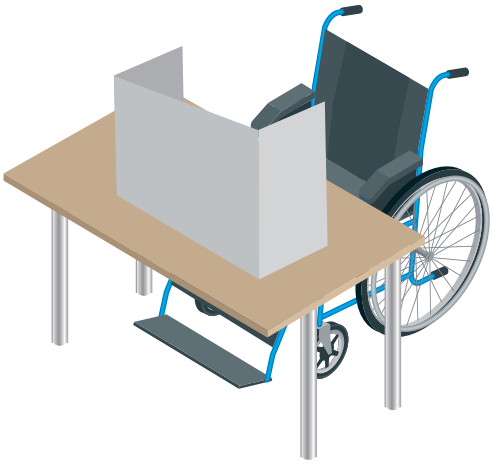

Äänestyspaikalla kulkureittien sivuun tulisi mahdollisuuksien mukaan sijoittaa istuimia levähtämistä varten. Jos pyörällisillä apuvälineillä liikkuville järjestetään kiertotie, tulee se varustaa tarvittaessa opasteilla.

Invalidiliitto ry on laatinut äänestyspaikan esteettömyyden tarkistuslistan, jota vaalilautakunnan tulee tarkoituksenmukaisella tavalla käyttää apuna äänestystilaa järjestettäessä (**liite 6**).

4.3 Paloturvallisuus

Paloturvallisuudesta on huolehdittava. Rakennuksen poistumistiet on pidettävä esteettöminä eikä poistumisteiden opasteita saa peittää.

4.4 Järjestys äänestyspaikalla

4.4.1 Yleistä

Vaalilautakunnan on huolehdittava siitä, että järjestys äänestyspaikalla säilyy moitteettomana ja äänestys sujuu häiriöittä. Äänestyspaikalla olevien on noudatettava vaalilautakunnan järjestyksen ylläpitämiseksi ja äänestyksen häiriöttömän kulun turvaamiseksi antamia määräyksiä.

Äänestyspaikan kalustamisella ja muilla järjestelyillä on tärkeä merkitys järjestyksenpidon kannalta. Jos äänestyspaikalle syntyy ruuhkaa, vaalilautakunnan

on tarvittaessa ohjattava äänestäjiä jonoihin ja valvottava, että äänioikeuttaan käyttäneet viipymättä poistuvat äänestyspaikalta.

Vaalilautakunnan on huolehdittava myös siitä, että äänestäjät pitävät riittävät turvavälit toisiinsa nähden esimerkiksi silloin kun äänestäjät jonottavat vaaliluetteloa pitävän vaalivirkailijan luokse.

Keskusvaalilautakunnan ja vaalilautakunnan on huolehdittava yhdessä, että vaalilautakunnalla on käytössään riittävästi henkilöitä, kuten varajäseniä, pitämässä huolta varsinaisten lakisääteisten tehtävien lisäksi äänestäjien opastamisesta vaalihuoneistoon, jonojen muodostamisesta, turvavälien pitämisestä ja sen valvomisesta, että äänioikeuttaan jo käyttäneet poistuvat vaalihuoneistosta.

Äänestäjien pienten lasten mukaantulo äänestystilaan voidaan sallia, ellei siitä aiheudu erityistä häiriötä. Tämä sekä mahdollistaa äänestämisen lapsiperheiden vanhemmille että voi kannustaa lapsia kiinnostumaan vaaleista.

4.4.2 Vaalimainontakielto

Vaalilautakunnan on valvottava, ettei äänestyspaikalla tai sen välittömässä läheisyydessä pidetä puheita eikä julkipanna tai jaeta painettuja tai kirjoitettuja kehotuksia. Vaalilautakunnan on myös huolehdittava, ettei äänestyspaikalla millään tavoin vaikuteta tai yritetä vaikuttaa äänestäjien vaalivapauteen. Mikäli lain säännöksiä tässä suhteessa rikotaan tai yritetään rikkoa, on häiritsijä heti poistettava äänestyspaikalta, tarvittaessa poliisin avustuksella.

4.4.3 Äänestyspaikan opasteet

Opastus äänestyspaikalle tulee järjestää selkeästi esimerkiksi kadunvarsitauluin ja viitoituksin. Myös sisälle äänestystilaan on järjestettävä tarpeelliset opasteet.

Kaksikielisessä kunnassa kilpien ja muiden yleisölle suunnattujen opasteiden on oltava suomen- ja ruotsinkielisiä. Enontekiön, Inarin, Sodankylän ja Utsjoen kunnissa opasteet on laadittava myös saamen kielellä.

4.4.4 Kuvaaminen äänestyspaikalla

On mahdollista, että tiedotusvälineet, tai jopa yksittäiset äänestäjät, esittävät toivomuksen saada kuvata äänestyspaikalla. Vaalilautakunnan on kulloisessakin

yksittäistapauksessa erikseen arvioitava, voidaanko kuvaaminen sallia. Kuvaaminen ei saa vaarantaa vaalisalaisuutta eikä järjestystä äänestyspaikalla.[7]

Vaalilain mukaan äänestys on järjestettävä siten, että vaalisalaisuus säilyy. Äänestyskopissa kuvaaminen ei ole sallittua. Vaalisalaisuuden ylläpitäminen äänestyspaikalla on äänestäjän oikeus ja velvollisuus. Vaalilautakunnan jäsen ei luonnollisesti voi kuitenkaan varmistua äänestäjän toimista äänestyskopissa.

4.4.5 Vaalikeräykset

Ne järjestöt, joille Poliisihallitus on myöntänyt rahankeräysluvan (https://vaalit.fi/vaaliviranomaiskirjeita- ja muistioita, voivat suorittaa rahankeräystoimintaa äänestyspaikalla edellyttäen, että keräys voidaan järjestää siten, etteivät vaaliviranomaiset joudu missään vaiheessa osallistumaan rahankeräykseen liittyviin tehtäviin ja siten, ettei keräystoiminta häiritse äänestyksen toimittamista ja että myös keräyksen osalta voidaan huolehtia turvavälien pitämisestä. Keräysjärjestelyistä ei myöskään saa syntyä äänestäjälle sellaista vaikutelmaa, että vaalikeräykseen osallistuminen olisi äänestämiseen liittyvä velvollisuus.

Keräystä toimittavalle lipasvartijalle ja lippaalle tulisi mahdollisuuksien mukaan järjestää sopiva tila. Tämän tilan tulee olla riittävän etäällä varsinaisesta äänestystilasta, esimerkiksi toisessa huoneessa, jotta keräys ei häiritse äänestystä eikä äänestäjiä. Lippaan säilytyksestä vastaa lipasvartija. Mikäli äänestyspaikan olosuhteet ovat sellaiset, että keräystoimintaa ei voida edellä mainittujen ehtojen mukaisesti järjestää tai mikäli keräys ei niiden mukaisesti suju, keräystä ei voida lainkaan toimittaa. Vaalilautakunnan on kussakin yksittäistapauksessa ratkaistava asia.

4.4.6 Oheistoiminta

Joissain kunnissa vaalipäivän äänestyspaikkana olevassa kiinteistössä tai sen läheisyydessä on järjestetty erilaista vaaleihin liittyvää oheistoimintaa, esimerkiksi lasten vaaleja, vaalikahvien tarjoamista äänestäjille tai arpajaisia. Mikäli tämäntyyppistä toimintaa järjestetään, vaalilautakunnan ei tule ottaa osaa sen järjestelyihin. Vaalilautakunnan tulee myös huolehtia siitä, että nämä toiminnot suoritetaan selkeästi äänestystilan ulkopuolella ja siten, etteivät ne millään lailla häiritse äänestystoimitusta.

7 Eduskunnan oikeusasiamies on päätöksessään 23.10.2007 (dnro 1107/2/07) katsonut, että vaalilautakunnan puheenjohtaja oli, huomioon ottaen äänestyshuoneessa vallitsevan tilanteen, voinut olla antamatta lupaa valokuvan ottoon äänestyspaikalla.

4.4.7 Äänestäjien lemmikkieläimet

Allergia-, Iho- ja Astmaliitto ry toimittaa vaalilautakuntien käyttöön äänestyspaikkojen ulko-oviin tarkoitettuja A4-kokoisia julisteita. Julisteessa on koiran kuva ja teksti ”Minä odotan ulkona, kun sinä äänestät”. Julisteen suositus ei koske opaskoiria eikä avustajakoiria. Vaalilautakuntia kehotetaan ottamaan suositus tarkoituksenmukaisella tavalla huomioon.[8]

4.5 Vaaliavustaja ja äänestäjän valitsema avustaja

4.5.1 Yleistä

Äänestäjän avustajana äänestysmerkinnän tekemisessä äänestyslippuun voi toimia vain

1) vaalilautakunnan nimeämä vaaliavustaja tai

2) äänestäjän itsensä valitsema avustaja tai

3) äänestäjän niin halutessa vaalilautakunnan jäsen, jollei se viivytä äänestystä.

Avustajana, olipa hän vaaliavustaja, äänestäjän itsensä valitsema avustaja tai vaalilautakunnan jäsen, ei kuitenkaan saa olla henkilö, joka on ehdokkaana vaaleissa eikä myöskään ehdokkaan puoliso, lapsi, sisarus tai vanhempi.

Avustaja on velvollinen tunnollisesti täyttämään äänestäjän osoitukset ja pitämään salassa äänestystoimituksessa saamansa tiedot. Avustajalle on erityisesti korostettava, ettei hän missään tapauksessa saa suositella äänestäjälle, ketä ehdokasta tämän olisi äänestettävä.

4.5.2 Vaaliavustaja

Jokaisella äänestyspaikalla tulee olla saapuvilla vaalilain 73 §:n 1 momentissa tarkoitettu vaaliavustaja, joka äänestäjän pyynnöstä avustaa häntä merkinnän tekemisessä äänestyslippuun. Avustajan on käytettävä rintamerkkiä tai käsivarsinauhaa, johon merkitään sana ”Vaaliavustaja”, kaksikielisissä kunnissa ”Vaaliavustaja Valbiträde”.

Vaaliavustajan nimeäminen kuuluu vaalilautakunnan tehtäviin. Vaaliavustajia vaalilautakunta voi nimetä harkintansa mukaan useampiakin. Avustajaksi on

8 Allergia-, Iho- ja Astmaliitto perustelee suositusta sillä, että näin voitaisiin estää eläinepiteelipölyn jääminen yleisiin tiloihin ja eläinallergisten äänestäjien ja vaaliviranomaisten oireiden paheneminen. Eläinepiteelipöly on voimakas herkistäjä, joka säilyy tiloissa pitkään ja pahentaa allergiaa tai astmaa sairastavien oireita.

mahdollista nimetä myös vaalilautakunnan varajäsen tai varsinainenkin jäsen. Tällöin kuitenkin tulee huolehtia siitä, että vaalilautakunta on koko vaalipäivän äänestyksen ajan päätösvaltainen eli vähintään kolmijäseninen. Sinä aikana, jolloin jäsen tai varajäsen on vaaliavustajana, hän ei siis toimi vaalilautakunnan jäsenenä.

Vaikka avustajan nimeääkin vaalilautakunta, on käytännössä keskusvaalilautakunnan etukäteen huolehdittava siitä, että vaalilautakunnan käytettävissä on yksi tai useampi sopiva ehdokas avustajaksi. Kaksikielisillä paikkakunnilla on kiinnitettävä huomiota avustajan riittävään kielitaitoon.

4.5.3 Äänestäjän valitsemat avustajat

Äänestäjät, joiden kyky tehdä äänestysmerkintä on oleellisesti heikentynyt, saavat käyttää äänestysmerkinnän tekemisessä apuna **itse valitsemaansa avustajaa**. Tämä koskee sokeiden ja muiden vammaisten lisäksi myös henkilöitä, joille esimerkiksi äkillinen sairaus on aiheuttanut kyvyttömyyden tehdä äänestysmerkintä.

Vaalilautakunta ratkaisee, kenen kyky tehdä äänestysmerkintä on oleellisesti heikentynyt ja kenellä siis tällä perusteella on oikeus valita avustajaksi haluamansa henkilö. Vaalilautakunnan on selvitettävä tällaisen avustajan nimi ja merkittävä se vaalipöytäkirjaan. Tietoja avustajista on käsiteltävä siten, etteivät ne ole muiden äänestäjien, esimerkiksi seuraavan avustettavan äänestäjän ja/tai hänen avustajansa, nähtävissä.

Äänestäjällä on myös oikeus käyttää halutessaan, edellä todetuin rajauksin, vaalilautakunnan jäsentä avustajana merkinnän tekemisessä äänestyslippuun, jollei se viivytä äänestystoimitusta.

5. VAALIPÄIVÄN ÄÄNESTYKSEN TOIMITTAMINEN

5.1 Äänestystoimituksen aloittaminen ja lopettaminen

5.1.1 Yleistä

Vaalipäivän äänestys on aloitettava sunnuntaina kello 9 ja sitä on jatkettava yhtäjaksoisesti kello 20 asti.

Vaalilautakunnan puheenjohtajan ja jäsenten sekä vaalilautakunnan nimeämien vaaliavustajien on ehdottomasti saavuttava äänestyspaikalle niin hyvissä ajoin, että äänestystoimitus voidaan aloittaa täsmällisesti. Mikäli vaalilautakunta käyttää äänioikeustietojärjestelmää, järjestelmään kirjautuminen on hyvä aloittaa jo noin kello 8.30.

Vaalilautakunnan puheenjohtajan on huolehdittava siitä, että lautakunta on päätösvaltainen eli vähintään kolmijäseninen äänestystoimituksen alkaessa ja sen kaikissa vaiheissa.

Vaalipäivän äänestystä ei saa keskeyttää ennen kello 20. Sitä vastoin se voi jatkua myöhempäänkin, sillä kaikkien niiden äänestäjien, jotka ovat ennen kello 20 tulleet saapuville odottamaan äänestysvuoroaan, on annettava äänestää, ennen kuin äänestystoimitus lopetetaan. Odotustila on suljettava ja eristettävä kello 20. Sulkemisesta on sitä ennen ilmoitettava saapuville tulleille äänestäjille.

Vaalilautakunnan tulee erityisesti kiinnittää huomiota **vaalisalaisuuden säilymiseen** äänestystoimituksen kaikissa vaiheissa.

5.1.2 Vaaliuurnan sulkeminen

Äänestystoimituksen alkaessa vaalilautakunnan puheenjohtajan tai varapuheenjohtajan on näytettävä läsnä oleville äänestäjille, että vaaliuurna on tyhjä. Tämän jälkeen joko

- lukitaan uurnan sisäkansi ja sen kahdesta avaimesta puheenjohtaja (tai varapuheenjohtaja) ottaa haltuunsa toisen ja joku lautakunnan jäsenistä toisen tai
- uurna suljetaan käyttämällä sinetöimisnauhaa, johon vähintään puheenjohtaja (tai varapuheenjohtaja) ja joku jäsenistä merkitsevät nimikirjoituksensa.

Vaaliuurnaa ei saa missään tilanteessa avata sen jälkeen, kun se on äänestystoimituksen alkaessa suljettu, ennen kuin äänestyksen päätyttyä ryhdytään laskemaan ääniä.

5.2 Äänestystoimituksen kulku

5.2.1 Äänestyksen vaiheet

Äänestystoimituksessa on seuraavat vaiheet:

Vaihe 1: Äänestäjän henkilöllisyyden ja äänioikeuden toteaminen, äänestyslipun antaminen sekä merkinnän tekeminen vaaliluetteloon ja/tai äänioikeusrekisteriin (äänioikeustietojärjestelmään), jos vaalilautakunta sitä käyttää;

Vaihe 2: Äänestäjä tekee äänestysmerkinnän äänestyslippuun;

Vaihe 3: Äänestäjä esittää äänestyslipun leimattavaksi ja pudottaa leimatun äänestyslipun vaaliuurnaan.

Vaihe 1: Äänestäjän henkilöllisyyden ja äänioikeuden toteaminen, äänestyslipun antaminen ja merkinnän tekeminen vaaliluetteloon ja/tai äänioikeusrekisteriin

- Totea äänestäjän henkilöllisyys henkilökortista, passista, ajokortista tai muusta vastaavasta (kuvallisesta ja virallisesta) asiakirjasta.
- Etsi äänestäjän nimi vaaliluettelosta ja/tai äänioikeusrekisteristä.
- Anna äänestäjälle yksi äänestyslippu ja kehota häntä menemään äänestyskoppiin.
- Tee vaaliluetteloon ja/tai äänioikeusrekisteriin merkintä äänestäjän äänestämisestä joko tässä vaiheessa tai vasta sitten kun äänestäjä on pudottanut äänestyslipun vaaliuurnaan.

1 (i) Äänestäjän henkilöllisyyden toteaminen

Äänestäjän on ilmoittauduttava henkilökohtaisesti vaalilautakunnalle. Äänioikeutta ei missään tapauksessa saa käyttää asiamiehen välityksellä. Äänioikeutta

on käytettävä siinä äänestysalueessa, joka on merkitty äänioikeusrekisteriin äänestäjän kohdalle.

Ilmoittautuessaan äänestämään äänestäjä on velvollinen esittämään vaalilautakunnalle selvityksen henkilöllisyydestään. Säännönmukaisessa tapauksessa äänestäjän tulee esittää vaalilautakunnalle asiakirja, joka todistaa äänestäjän henkilöllisyyden (henkilöllisyystodistus). Tällaista asiakirjaa äänestäjältä ei kuitenkaan ole ehdottomasti vaadittava, jos hänen henkilöllisyytensä muutoinkin on varmasti todettavissa, esimerkiksi silloin, jos vaalilautakunta tuntee äänestäjän (HE 175/1995 vp.).

> Valtioneuvoston oikeuskansleri on päätöksessään 15.1.1997 (dnro 978/1/96) todennut muun ohella seuraavaa: Vaalilainsäädäntö edellyttää äänestäjän selvitysvelvollisuutta henkilöllisyydestään äänestettäessä. Henkilöllisyyden selvitysvelvollisuutta on pidettävä myös äänestäjän edun mukaisena. Äänioikeuden toteutumisen kannalta on olennaista, että kukaan ei äänestä toisen nimissä tai toisen puolesta ja että merkintä vaaliluetteloon tehdään oikean henkilön kohdalle.

Mistä asiakirjasta äänestäjän henkilöllisyys voidaan todeta?

Äänestäjä voi todistaa henkilöllisyytensä voimassa olevalla poliisin antamalla henkilökortilla, passilla, ajokortilla tai kuvallisella Kela-kortilla.

Äänestäjän henkilöllisyyden voi todeta myös ulkomaisesta tai muusta sellaisesta voimassa olevasta henkilöllisyystodistuksesta, jossa on
- henkilön täydellinen nimi,
- syntymäaika,
- henkilön nimikirjoitus,
- todistuksen antajan leimalla leimattu henkilön valokuva sekä
- todistuksen antopäivä ja antajan allekirjoitus.

Olennaista on varmistua, että asiakirjan esittää sama henkilö, jonka valokuva on henkilöllisyystodistuksessa. Mikäli henkilöä ei esimerkiksi ajokortissa olevan vanhan valokuvan perusteella voi tunnistaa, selvitystä ei lähtökohtaisesti voida pitää riittävänä.

Henkilöllisyyden todistamiseen ei kelpaa pelkästään ilmoituskortti, eivätkä myöskään muut kuvattomat kortit ja asiakirjat.

> Käräjäoikeus tuomitsi neljä vaalilautakunnan jäsentä sakkorangaistukseen tuottamuksellisesta virkavelvollisuuden rikkomisesta. Vuoden 1996 yhdistetyissä kunnallisvaaleissa ja europarlamenttivaaleissa vaalilautakunnan jäsenet eivät olleet tarkastaneet erään äänestäjän henkilöllisyyttä, vaan olivat antaneet hänen äänestää molemmissa vaaleissa pelkästään ilmoituskortin perusteella. Myöhemmin kuitenkin ilmeni, ettei ilmoituskortti ollut henkilön oma eikä hänellä alaikäisenä ollut edes

äänioikeutta. Hovioikeus ei muuttanut käräjäoikeuden tuomiota eikä korkein oikeus myöntänyt valituslupaa hovioikeuden päätökseen. Alaikäinen (12-v.) jätettiin tuomitsematta rangaistukseen, mutta hänelle ilmoituskortin antanut mies tuomittiin välillisenä tekijänä sakkorangaistukseen vilpillisestä äänestämisestä. (Helsingin HO 28.5.1998, nro 1631)

Entä jos äänestäjä ei omista henkilöllisyystodistusta?

Äänioikeutetuille lähetetyssä ilmoituskortissa todetaan muun ohella, että henkilö, jolla ei ole henkilöllisyyttä osoittavaa asiakirjaa, voi saada maksutta poliisilaitokselta väliaikaisen henkilökortin äänestämistä varten. Korttia haettaessa on oltava mukana kaksi passikuvaa. Käytännössä väliaikaista henkilökorttia ei kuitenkaan enää voi hakea eikä saada vaalipäivänä.

Henkilöllisyyden tarkastamisesta joissakin erityistilanteissa

Aiemmissa vaaleissa on käynyt ilmi, että jotkut, useimmiten iäkkäät äänioikeutetut eivät omista voimassa olevaa passia, ajokorttia tai muutakaan vastaavaa asiakirjaa, eivätkä myöskään ole hankkineet tai voineet hankkia edellä mainittua maksutonta väliaikaista henkilökorttia. Mikäli vaalilautakunta ei tunne tällaista äänestäjää, äänestäjän henkilöllisyyden selvittäminen voi olla ongelmallista. Tällaisissa tapauksissa vaalilautakunnan on pyrittävä arvioimaan tilanne kokonaisvaltaisesti sen perusteella, miten luotettavana se pitää äänestäjän antamaa muuta selvitystä ja tilannetta yleensä. Joissain tapauksissa tällaisella äänestäjällä voi olla mukanaan muita asiakirjoja, jotka – vaikkei niissä valokuvaa olekaan – saattavat vahventaa äänestäjän henkilöllisyyttä. Äänestäjä saattaa myös esittää vanhentuneen kuvallisen henkilöllisyystodistuksen. Lisäksi äänestäjällä voi olla mukanaan saattajia, jotka kykenevät paitsi selvittämään oman henkilöllisyytensä, myös suullisesti todistamaan saatettavan henkilöllisyyden.

Vaalilautakunnan on edellä sanotuissa tilanteissa käytettävä harkintavaltaansa. Yhtäältä tulee huolehtia siitä, että kaikki äänioikeutetut voivat käyttää äänioikeutensa mutta toisaalta myös siitä, että kukaan ei äänestä toisen nimissä tai toisen puolesta ja että merkintä äänioikeuden käyttämisestä tehdään vaaluluetteloon oikean henkilön kohdalle. Edellä mainitut esimerkit voidaan hyväksyä selvityksiksi äänestäjän henkilöllisyydestä silloin kun vaalilautakunta pitää saatua selvitystä kokonaisvaltaisesti luotettavana.

Valtioneuvoston oikeuskansleri on päätöksessään 8.5.2012 (dnro OKV/98/1/2012) todennut muun ohella seuraavaa: Jos äänestäjä ei esitä vaalitoimitsijalle asiakirjaa, joka todistaa äänestäjän henkilöllisyyden, äänestäjän on kyettävä muilla keinoilla vakuuttamaan vaalitoimitsija henkilöllisyydestään. Kysymys on virkavastuulla toimivan vaalitoimitsijan tapauskohtaisesta kokonaisarviosta. Jos toimintakyvyltään rajoittuneella äänestäjällä ei ole henkilöllisyystodistusta, vaan äänestäjän henkilöllisyys

> pyritään todistamaan, yleensä muiden selvitysten lisäksi, hänen saattajansa esittämällä suullisella selvityksellä, äänestäjän henkilöllisyydestä vakuuttuminen voi edellyttää selityksen saamista siihen, miksi äänestäjälle ei ole hankittu henkilöllisyystodistusta. […] Lisäselvitystä pyydettäessä on toimittava hienotunteisesti ja sovinnollisuutta edistäen. […] Äänioikeuden käyttämisen oikeellisuuden varmistaminen on myös äänioikeutetun itsensä etu.

1 (ii) Äänestäjän äänioikeuden toteaminen

Vaalilautakunnan tulee tarkoin huolehtia siitä, ettei äänestäjä saa äänestää, ennen kuin hänet on todettu äänioikeutetuksi. Äänestäjän äänioikeus todetaan vaaliluettelosta tai äänioikeusrekisteristä (äänioikeustietojärjestelmästä), jos vaalilautakunta sitä käyttää.

Äänestämistä koskevat merkinnät vaaliluettelossa ja äänioikeusrekisterissä eivät ole julkisia ennen kuin vaalitoimitus on päättynyt.

1 (ii.a) Äänestäjän äänioikeuden toteaminen vaaliluettelosta

Tehtävään määrätty vaalilautakunnan jäsen etsii vaaliluettelosta äänestäjän nimen. Äänioikeutetut on otettu vaaliluetteloon sukunimiensä mukaisessa aakkosjärjestyksessä.

> Aakkostuksessa kirjainten keskinäinen järjestys on suomen kielen mukainen, v ja w -kirjaimet on erotettu toisistaan. Etuliitteelliset sukunimet on aakkostettu etuliitteen mukaan, esimerkiksi henkilö nimeltä ”von Taffelsson Bror-Erik” löytyisi vaaliluettelosta v-kirjaimella alkavien sukunimien joukosta. Tyhjä merkki sijoittuu ennen muita merkkejä, esimerkiksi henkilö ”Ek Lisa” on vaaliluettelossa ennen henkilöä ”Eka Liisa”. Väliviiva on aakkostettu kuten tyhjä merkki, esimerkiksi henkilö ”Ek-Roine Liisa” on vaaliluettelossa ennen henkilöä ”Eko Liisa”. Useimmat tarkkeet jätetään huomiotta, esimerkiksi é on aakkostettu kuten e, mutta poikkeuksen muodostaa ü, joka on aakkostettu kuten y.

Etsinnän nopeuttamiseksi vaalilautakunta voi pyytää äänestäjältä nähtäväkseen vaalilain 21 §:n mukaisen ilmoituskortin (**liite 3**). Ilmoituskorttia ei äänestäjältä kuitenkaan voi vaatia eikä sen puuttuminen estä äänestämästä. Ilmoituskortti annetaan äänestäjälle takaisin, jos tämä sitä pyytää. Mikäli äänestäjältä joudutaan kysymään henkilötunnusta, vaalilautakunnan on huolehdittava siitä, että paikalla olevat muut äänestäjät eivät kuule äänestäjän henkilötietoja.

On syytä huomata, että vaaliluettelossa on tyhjä väli kirjaimien L ja M välissä. Tämä on tehty helpottamaan vaaliluettelon mahdollista ositusta kirjaimiin A-L ja

M-Ö. Oletusositus on muuttunut edellisistä vaaleista. Vaaliluettelon voi kuitenkin osittaa vaalilautakunnan harkinnan mukaan myös muista kohdista.

Vaaliluettelon käyttämisestä huomioitavaa

Vaalilautakunnan on järjestettävä äänioikeuden tarkastaminen vaaliluettelosta niin, että äänestäjä ei voi nähdä muiden äänioikeutettujen tietoja. Vaalilautakunta voi esimerkiksi käyttää pahvista tai muuta näkösuojaa vaaliluettelon ja äänestäjän välillä. Ilman näkösuojaa on mahdollista, että äänestäjä, joka kykenee lukemaan ylösalaisin olevaa tekstiä ja pystyy painamaan mieleensä lukemansa, voisi vaaliluettelosta saada selville äänioikeutettujen henkilötunnuksia. Vaalilautakunnan on hyvä huolehtia siitä, että äänestäjä pysyy riittävän etäällä vaalivirkailijasta silloin kun tämä etsii hänen nimeään vaaliluettelosta, samoin kuin siitä, että vaaliluetteloa muutoinkin säilytetään äänestyspaikalla huolellisesti.

Jos äänioikeutetun kohdalle on äänioikeusrekisteriin merkitty tieto ns. turvakiellosta, hänen kohdallaan on vaaliluettelon sarakkeessa Huomautuksia merkintä T. Tällaisen äänioikeutetun osalta vaaliluettelossa olevat tiedot eivät ole julkisia edes vaalitoimituksen päättymisen jälkeen. Näitä tietoja tulee muutenkin käsitellä erityisen varoen eikä niitä saa luovuttaa ulkopuolisille.

Samannimiset henkilöt ja väärin kirjoitetut nimet

Jos vaaliluetteloon on merkitty useita samannimisiä henkilöitä, on henkilötunnuksen tai syntymäajan avulla selvitettävä, mikä nimi on oikea.

Mikäli vaaliluettelossa oleva nimi ei ole äänestäjän ilmoittaman nimen kanssa täysin yhtäpitävä (esimerkiksi vaaliluettelossa olevan painovirheen takia), ei äänestäjältä tämän johdosta pidä evätä äänioikeuden käyttämistä, jos eroavaisuus ei ole olennainen ja jos on lisäksi ilmeistä, että luettelossa oleva nimi ei voi tarkoittaa ketään toista henkilöä. Jos henkilön sukunimi on esimerkiksi avioliiton johdosta muuttunut äänioikeusrekisterin perustamisen jälkeen, voidaan hänen henkilöllisyydestään varmistua henkilötunnuksen perusteella.

Vaaliluetteloon tehdyt merkinnät ennakkoon äänestämisestä

Vaaliluetteloon on otettu vain ne äänioikeutetut, jotka eivät äänestäneet ennakkoon tai joiden ennakkoon äänestämistä ei ollut merkitty äänioikeusrekisteriin, kun vaaliluetteloiden tulostaminen aloitettiin.

Keskusvaalilautakunnan on tullut huolehtia siitä, että vaalilautakunnille toimitetuista vaaliluetteloista käy selvästi ja luotettavasti ilmi, ketkä äänioikeutetut

ovat käyttäneet äänioikeutensa jo ennakkoäänestyksessä ja keillä se on vielä käyttämättä vaalipäivän äänestyksessä. Ennen vaaliluetteloiden toimittamista vaalilautakunnille keskusvaalilautakunta on tarvittaessa tehnyt niihin merkinnät niistä ennakkoon äänestäneistä, joiden äänestämistä ei ollut merkitty äänioikeusrekisteriin ennen kuin vaaliluetteloiden tulostaminen aloitettiin. Näissä tapauksissa ennakkoon äänestäneen äänioikeutetun kohdalle sarakkeeseen KV-2021 on siten käsin merkitty **E**.

Mikäli henkilön nimeä ei löydy vaaliluettelosta tai henkilön nimen kohdalla on **E**, mutta äänestäjä ei oman ilmoituksensa mukaan ole äänestänyt ennakkoon, asia tulee tarkistaa keskusvaalilautakunnasta. Keskusvaalilautakunnalla on hallussaan ennakkoäänestyksen ja kirjeäänestyksen lähetekirjeet sekä yhteys äänioikeusrekisteriin. Jos keskusvaalilautakunnasta ei löydy lähetekirjettä, jossa on kyseisen henkilön allekirjoitus, on ilmeistä, että henkilö ei ole äänestänyt ennakkoon. Jos taas allekirjoitettu lähetekirje löytyy, henkilön on lähtökohtaisesti katsottava käyttäneen äänioikeutensa ennakkoon. Myös Digi- ja väestötietovirasto pystyy äänioikeusrekisteristä selvittämään, onko henkilön kohdalle rekisteriin tehty merkintä äänestämisestä.

Mikäli vaalilautakunta pystyy luotettavasti selvittämään, ettei asianomainen äänestäjä vielä ole äänestänyt, häneltä ei tule evätä äänioikeuden käyttämistä. Mikäli vaalilautakunta on vakuuttunut siitä, että äänestäjä ei ole käyttänyt äänioikeuttaan, sen on pyrittävä selvittämään sekaannus niin, ettei äänestäjälle aiheudu haittaa. Näistä tai muista vastaavanlaisista tapauksista on tehtävä merkintä vaalipöytäkirjaan.

Eräitä poikkeustapauksia

Lainvoimaista äänioikeusrekisteriä on vaaleissa noudatettava muuttamattomana. Äänioikeusrekisteriä pidetään lainvoimaisena sen estämättä, että hallinto-oikeus ei ole ennen äänioikeusrekisterin lainvoimaiseksi tuloa antanut päätöstä sille tehtyyn valitukseen. Mikäli henkilö on ilmeisen virheellisesti vaalilain 26 §:n 1 momentin nojalla merkitty äänioikeusrekisterissä äänioikeutta vailla olevaksi, Digi- ja väestötietovirasto voi poistaa lainvoimaisesta äänioikeusrekisteristä tällaisen merkinnän. Jos poisto tehdään sen jälkeen, kun vaaliluetteloiden tulostus on aloitettu, äänioikeutetun nimi ei tulostu vaaliluetteloon. Tällaisessa tapauksessa vaalilautakunnan on, tarvittaessa keskusvaalilautakunnan välityksellä, varmistauduttava siitä, että Digi- ja väestötietovirasto on tehnyt äänioikeusrekisteriin sanotunlaisen poiston, merkittävä henkilön nimi vaaliluettelon loppuun ja annettava hänen äänestää.

Henkilön, joka esittää vaalilautakunnalle vaalipäivänä hallinto-oikeuden tai korkeimman hallinto-oikeuden päätöksen, jonka mukaan hänellä on äänioikeus, on annettava äänestää. Henkilö on velvollinen luovuttamaan päätöksen tai sen jäljennöksen vaalilautakunnalle.

1 (ii.b) Äänioikeuden toteaminen äänioikeusrekisteristä

Jos äänioikeusrekisteri (äänioikeustietojärjestelmä, ns. sähköinen vaaliluettelo) on käytössä äänestysalueessa, sen teknisestä käyttämisestä huolehtivat joko vaalilautakunnan jäsenet itse tai vaalilain 16 §:n 2 momentissa tarkoitettu avustava henkilöstö. Avustavan henkilöstön tulee kuitenkin toimia tehtävässään tarkasti vaalilautakunnan osoitusten mukaisesti. Vastuu merkintöjen tekemisestä äänioikeusrekisteriin on vaalilautakunnalla. Avustavina henkilöinä toimivien nimet tulee merkitä vaalipöytäkirjaan.

Äänioikeusrekisterin käyttäjä hakee äänestäjän tiedot näyttöruudulle henkilötunnuksen avulla. Henkilötunnus saadaan selville äänestäjän esittämästä henkilöllisyystodistuksesta, etsimällä se vaaliluettelosta taikka kysymällä sitä äänestäjältä itseltään tai puhelimitse keskusvaalilautakunnalta taikka Digi- ja väestötietovirastolta. Mikäli henkilötunnusta joudutaan kysymään, vaalilautakunnan on huolehdittava siitä, että paikalla olevat muut äänestäjät eivät kuule äänestäjän henkilötietoja.

Menettely äänioikeusrekisteriä käytettäessä selostetaan tarkemmin VAT-ohjeessa nro 4d (Äänioikeustietojärjestelmän käyttöohjeet vaalilautakunnalle).

Jos äänioikeusrekisterin mukaan henkilö olisi jo käyttänyt äänioikeutensa äänestämällä ennakkoon, vaalilautakunnan on selvitettävä tilanne paperisesta vaaliluettelosta ja muutoin siten kuin aiemmin tässä ohjeessa selostetaan.

1 (iii) Äänestyslipun antaminen äänestäjälle

Tarkastettuaan vaaliluettelosta tai äänioikeusrekisteristä, että äänestäjä on äänioikeutettu, vaalilautakunnan jäsen ojentaa äänestäjälle yhden ja ehdottomasti vain yhden äänestyslipun. Äänestyslippu annetaan äänestäjälle avattuna sisäpuoli (tekstipuoli) ylöspäin siten, että äänestyslipussa oleva teksti on oikein päin lipun vastaanottavan äänestäjän näkökulmasta (ja siis väärinpäin lippua antavan vaalilautakunnan jäsenen näkökulmasta). Samalla on varmistuttava siitä, että se on painoasultaan virheetön ja nimenomaan vuoden 2021 kuntavaaleissa käytettävä äänestyslippu.

Mikäli äänestyslippu on painoasultaan virheellinen, annetaan äänestäjälle uusi äänestyslippu. Virheellinen äänestyslippu on revittävä.

> Aikaisemmissa vaaleissa on esiintynyt tapauksia, joissa vaaliuurnasta on löydetty kaksi toisiinsa reunoista kiinnittynyttä äänestyslippua, joista toisessa (päällimmäisessä) on ollut äänestysmerkintä, mutta ei vaalileimaa ja toisessa vaalileima, mutta ei äänestysmerkintää. Tämä on saattanut johtua siitä, että äänestäjälle on vahingossa annettu kaksi toisiinsa kiinnittynyttä äänestyslippua, eikä äänestäjä ole huomannut tätä. Vaalilautakunnan on erityisesti tarkastettava, että tällaiset toisiinsa kiinnittyneet

äänestysliput erotetaan toisistaan ja vain yksi äänestyslippu annetaan äänestäjälle.

Vuoden 2021 kuntavaaleissa äänestyslippu on seuraavanlainen:

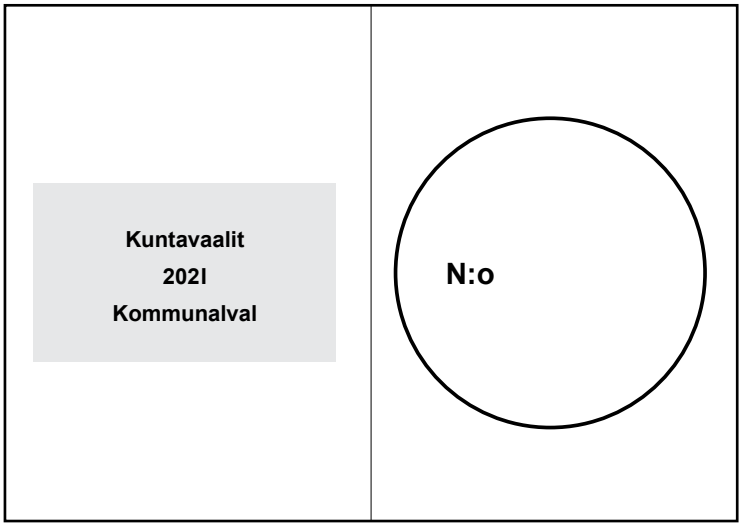

Sitten kun äänestäjälle on annettu äänestyslippu, äänestäjää kehotetaan tekemään äänestysmerkintä äänestyskopissa.

1 (iv) Merkintä vaaliluetteloon tai äänioikeusrekisteriin äänestämisestä

Kunkin äänestäjän äänestämisestä on tehtävä merkintä vaaliluetteloon tai äänioikeusrekisteriin.

Merkintä äänestämisestä voidaan tehdä joko silloin, kun äänestäjälle annetaan äänestyslippu tai vasta sitten, kun äänestäjä on pudottanut äänestyslipun vaaliuurnaan.

Merkintä vaaliluetteloon

Merkintä äänioikeuden käyttämisestä tehdään vaaliluetteloon merkitsemällä äänestäjän nimen kohdalle sarakkeeseen **KV-2021** joko **V** (iso V-kirjain), **X** (rasti) tai **/** (kenoviiva).

Merkinnät vaaliluetteloon on tehtävä huolellisesti. Puheenjohtaja voi joko määrätä tehtävään lautakunnan jäsenen tai itse huolehtia merkintöjen tekemisestä vaaliluetteloon.

Merkintä äänioikeusrekisteriin

Äänioikeusrekisteriä käytettäessä tarkistetaan ensin, että näytöllä ovat nimenomaan kyseisen äänestäjän tiedot. Sen jälkeen henkilön äänioikeus merkitään käytetyksi.

Tarkemmat menettelyt ja poikkeavat tilanteet (esimerkiksi jos äänestäjän tietoja ei ole äänioikeusrekisterissä tai jos on syötetty väärä henkilötunnus) selostetaan VAT-ohjeessa nro 4d.

Vaihe 2: Äänestäjä tekee äänestysmerkinnän äänestyslippuun

- Äänestäjä merkitsee äänestyskopissa äänestyslippuun ehdokkaansa numeron ja palaa taitettu äänestyslippu mukanaan vaalilautakunnan luokse.

Äänestysmerkinnän tekeminen äänestyskopissa

Äänestäjän on tehtävä äänestysmerkintä äänestyslippuun äänestyskopissa siten, että vaalisalaisuus säilyy. Vaalilautakunnan ei lähtökohtaisesti tule ottaa vastaan muualla kuin äänestyskopissa täytettyä äänestyslippua.

Äänestäjän on niin selvästi merkittävä äänestyslippuun sen ehdokkaan numero, jonka hyväksi hän antaa äänensä, ettei voi syntyä epätietoisuutta siitä, ketä ehdokasta hän tarkoittaa.

Äänestäjän on tämän jälkeen taitettava äänestyslippu keskeltä lipussa olevan taitekohdan mukaisesti siten, että äänestyslipun sisäpuoli jää näkymättömiin.

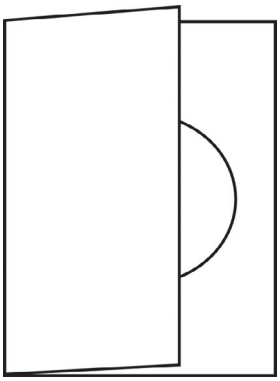

Mikäli äänestyslippu erhemerkinnän tai muun syyn vuoksi menee pilalle, on äänestäjälle tämän pyynnöstä annettava uusi äänestyslippu. Pilalle mennyt äänestyslippu on revittävä siten, että vaalisalaisuus säilyy. Pilalle menneen äänestyslipun voi repiä joko äänestäjä itse tai vaalilautakunnan jäsen. Äänestäjälle on ilmoitettava, että tämä saa halutessaan itse repiä pilalle menneen äänestyslipun ja ottaa revityt palaset mukaansa.

Äänestysmerkinnän tekeminen muualla kuin äänestyskopissa

Vuonna 2013 muutetun vaalilain 76 §:n (496/2013) mukaan äänestysmerkintä on tehtävä äänestyskopissa tai, jos se ei ole mahdollista ilman äänestäjälle aiheutuvaa kohtuutonta haittaa, muutoin siten, että vaalisalaisuus säilyy. Tämä tarkoittaa lähinnä sellaisia tilanteita, joissa äänestyspaikka ei ole esteetön esimerkiksi vammaisille tai hyvin heikkokuntoisille äänestäjille.

Tältä osin eduskunnan perustuslakivaliokunta totesi mietinnössään (PeVM 3/2013 vp.) seuraavasti: ”Vaalisalaisuuden keskeisen merkityksen vuoksi perustuslakivaliokunta korostaa ehdotetun menettelyn poikkeuksellisuutta. Vaalipaikalla on aina ensisijaisesti pyrittävä järjestämään äänestyskoppiin pääseminen mahdollisimman esteettömäksi. Muualla kuin äänestyskopissa äänestettäessä tärkeää on järjestää tilanne sellaiseksi, että äänestäjällä ei ole aihetta pelätä vaalisalaisuuden rikkoutumista. Valiokunta huomauttaa lisäksi, että asiasta päättäminen kuuluu vaalilautakunnalle”.

Oikeusministeriö ja THL antavat erillistä ohjeistusta siitä, miten muualla kuin äänestyskopissa vastaanotettavaa äänestämistä toteutetaan koronavirustilanteessa.

Vaihe 3: Äänestyslipun leimaaminen ja sen pudotus vaaliuurnaan

- Leimaa huolellisesti äänestäjän äänestyslippu ja kehota äänestäjää pudottamaan se vaaliuurnaan.
- Tee merkintä vaaliluetteloon ja/tai äänioikeusrekisteriin äänestäjän äänestämisestä, jollet ole tehnyt sitä jo vaiheessa 1 (iv).

3 (i) Äänestyslipun leimaaminen

Sitten kun äänestäjä on palannut äänestyskopista, hän esittää taitetun äänestyslipun leimattavaksi lähinnä vaaliuurnaa istuvalle vaalilautakunnan jäsenelle.

Puheenjohtajan ei itse pidä huolehtia leimaamisesta, koska hänellä on vaalitoimituksen seuraamisessa riittävästi huolellisuutta vaativaa työtä.

Äänestyslippu on ehdottomasti leimattava. Leimaamisen laiminlyönti tekee äänestyslipun mitättömäksi. Puheenjohtajan ja lähinnä vaaliuurnaa istuvan jäsenen on ehdottomasti valvottava, ettei äänestäjä erehdyksessä pane äänestyslippuaan uurnaan ennen kuin lippu on leimattu.

Leima on lyötävä **keskelle** taitetun äänestyslipun kääntöpuolta ja siten, että siitä jää **selvä jälki**. Mikäli leimasin rikkoutuu tai siitä loppuu väriaine kesken vaalitoimituksen, vaalilautakunta ottaa käyttöön varalla olevan vaalileimasimen ja pyytää välittömästi keskusvaalilautakunnalta uuden leimasimen. Leimasinväriä ei enää vaalipäivän kuluessa tule lisätä, koska väriaine ei ehdi riittävästi imeytyä.

> Vuoden 2011 eduskuntavaaleissa vaalipiirilautakunta oli havainnut tarkastamistaan äänestyslipuista lukuisia tapauksia, joissa leimaus oli ollut niin puutteellinen, ettei siitä näkynyt juuri muuta kuin ääriviivat. Äänestyslippu, jossa ei ole leimaa, on mitätön.

Sitten kun äänestyslippu on leimattu, kehotetaan äänestäjää pudottamaan se vaaliuurnaan.

3 (ii) Merkintä vaaliluetteloon tai äänioikeusrekisteriin äänestämisestä

Merkintä vaaliluetteloon tai äänioikeusrekisteriin äänestäjän äänestämisestä voidaan tehdä joko silloin, kun äänestäjälle annetaan äänestyslippu tai vasta sitten, kun äänestäjä on pudottanut äänestyslipun vaaliuurnaan. Merkinnän tekeminen selostetaan aiempana kohdassa 1 (iv).

5.2.2 Vaiheet 1–3: Yhteenveto

Äänestystoimituksen kulkua voidaan yksinkertaistettuna kuvata seuraavasti:

Äänestäjä	Vaalilautakunta
1) Äänestäjä ilmoittautuu vaalilautakunnalle ja selvittää henkilöllisyytensä.	
	a) Puheenjohtaja/jäsen etsii vaaliluettelosta tai äänioikeusrekisteristä äänestäjän nimen (ja tarvittaessa tarkastaa, ettei tämä ole äänestänyt ennakkoon) ja tekee vaaliluetteloon tai äänioikeusrekisteriin merkinnän äänestämisestä.
	b) Jäsen antaa äänestäjälle äänestyslipun.
2) Äänestäjä vastaanottaa äänestyslipun.	
3) Äänestäjä tekee äänestysmerkinnän äänestyslippuun äänestyskopissa.	
4) Äänestäjä ojentaa äänestyslipun leimattavaksi.	
	c) Jäsen leimaa äänestyslipun ja kehottaa äänestäjää pudottamaan äänestyslipun vaaliuurnaan.
5) Äänestäjä pudottaa äänestyslipun vaaliuurnaan.	
6) Äänestäjä poistuu.	

Vaalipäivän äänestyksen kulkua voidaan havainnollistaa seuraavan kuvan avulla:

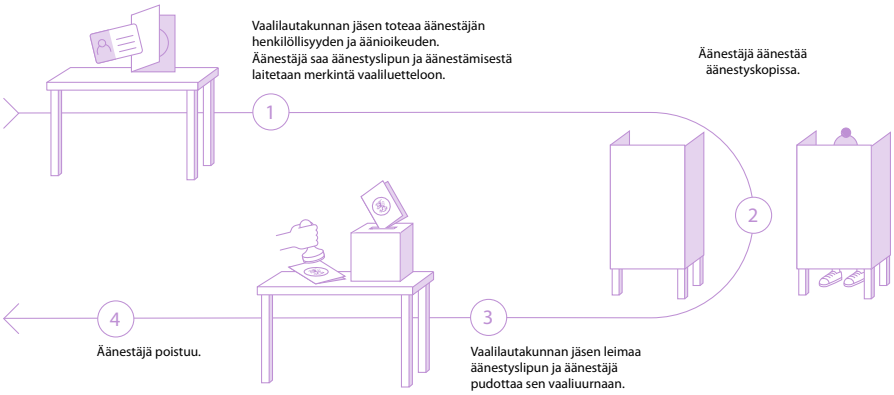

5.3 Äänestystoimituksen päättäminen

Vaalipäivän äänestyksen tulee jatkua yhtäjaksoisesti kello 20 saakka. Kaikilla niillä äänestäjillä, jotka ennen kello 20 ovat tulleet saapuville, on oikeus äänestää. Tasan kello 20 on suljettava pääsy huoneeseen tai paikkaan, jossa äänestäjät odottavat vuoroaan.

Kun kaikki ne äänioikeutetut, jotka vaalipäivän iltana kello 20 mennessä ovat tulleet saapuville, ovat äänestäneet, julistaa vaalilautakunnan puheenjohtaja tai varapuheenjohtaja vaalipäivän äänestyksen päättyneeksi. Kellonaika, jolloin tämä tapahtuu, on merkittävä vaalipöytäkirjaan.

Tämän jälkeen ryhdytään toimenpiteisiin äänestyslippujen lukumäärän ja niiden henkilöiden lukumäärän laskemiseksi, jotka vaaliluetteloon tai äänioikeusrekisteriin ja mahdollisesti vaalipöytäkirjaan tehtyjen merkintöjen mukaan ovat äänestäneet.

6. ALUSTAVA ÄÄNTENLASKENTA

6.1 Yleistä

Vaalilautakunnan on suoritettava äänestyslippujen järjestäminen ja laskeminen (alustava ääntenlaskenta) keskeytyksettä loppuun. Sitä ei voida välillä keskeyttää myöhäisen ajan eikä muunkaan syyn takia. Alustava ääntenlaskenta on suoritettava päätösvaltaisen vaalilautakunnan läsnä ollessa.

Vaalilautakunnalla on tarvittaessa oikeus ottaa avustavaa henkilöstöä äänestyslippujen laskemista ja järjestämistä varten. Laskennassa avustavana henkilöstönä tulevat kysymykseen lähinnä vaalilautakunnan varajäsenet ja vaaliavustajat. Muiden henkilöiden osalta asiasta tulee sopia keskusvaalilautakunnan kanssa hyvissä ajoin ennen vaalipäivää. Avustavien henkilöiden nimet tulee merkitä vaalipöytäkirjaan.

Vaalilautakunnan suorittaessa alustavaa ääntenlaskentaa voivat saapuvilla olla
- puolueiden ja valitsijayhdistysten vaaliasiamiehet tai heidän kyseistä vaalilautakuntaa varten erikseen kirjallisesti valtuuttamansa henkilöt; sekä
- oikeusministeriön tai kunnan keskusvaalilautakunnan valtuuttamat vaalitarkkailijat, kuten kansainvälisen järjestön vaalitarkkailijat.

Saapuvilla olevien nimet on merkittävä vaalipöytäkirjaan (ks. luku 7). Jos saapuvilla oleva henkilö on paikalla valtuutettuna henkilönä, on hänen valtakirjansa liitettävä vaalipöytäkirjaan.

6.2 Vaalilautakunnan toimenpiteet

6.2.1 Yleistä

Vaalilautakunta ei saa sulkea äänestyslippuja päällykseen eikä lähettää niitä keskusvaalilautakunnalle ennen kuin
- alustava ääntenlaskenta on suoritettu loppuun ja
- alustavan ääntenlaskennan tulos on tiedotettu kunnan ilmoituskeskukselle.

Keskusvaalilautakunta (ilmoituskeskus) toimittaa vaalilautakunnille alustavan ääntenlaskennan tiedotuslomakkeita sekä antaa ohjeet siitä, miten tulostiedot sille ilmoitetaan tai toimitetaan.

Vaalilautakunnat eivät suorita tiedottamista tiedotusvälineille.

6.2.2 Äänestyslippujen laskenta

Äänestyslippuja käsitellessään vaalilautakunta ei saa tehdä niiden sisä- eikä ulkopuolelle mitään merkintöjä, eikä myöskään leimata mahdollisesti leimaamattomia äänestyslippuja. Äänestyslippujen käsittely on järjestettävä siten, ettei kenelläkään ole mahdollisuutta väärinkäytöksiin.

Vaalilautakunnan puheenjohtajan tai varapuheenjohtajan julistettua vaalipäivän äänestyksen päättyneeksi vaalilautakunta toimii seuraavasti.

VAIHE 1 (NOPEA LASKENTA JA TIEDOTUS):

1) Ilmoitetaan viimeistään klo 20.15 ilmoituskeskukselle (puhelimitse tai muulla keskusvaalilautakunnan määräämällä tavalla) alustava tieto vaalipäivänä äänestäneiden lukumäärästä. Vaalilautakunnan tulee seurata äänestäjien määrän kehittymistä jo ennen äänestystoimituksen päättymistä siten, että äänestäneiden alustava lukumäärä voidaan todeta mahdollisimman pian vaalihuoneiston sulkemisen jälkeen. Vaalilautakunta voi esimerkiksi pitää äänestäneistä erillistä kirjanpitoa, seurata äänestyslippujen käyttöä (liput on pakattu 100 kappaleen nippuihin) tai laskea äänestäneiden lukumäärät vaaliluettelosta. Lukumäärä merkitään laskentalomakkeelle 2 (”Vaalipäivänä äänestäneiden lukumäärä”) ja ilmoitetaan sen mukaisena ilmoituskeskukselle.

   Vaalilautakunnan, joka on käyttänyt yhtäjaksoisesti sähköistä vaaliluetteloa koko vaalipäivän, tulee merkitä järjestelmään vaalipäivän äänestys päättyneeksi kuittaamalla sähköisen vaaliluettelon käyttö lopetetuksi (ks. VAT-ohje 4d). Sen jälkeen keskusvaalilautakunta näkee äänestäneiden lukumäärän suoraan järjestelmästä, eikä vaalilautakunnan tarvitse enää erikseen ilmoittaa sitä.

   Jos vaalilautakunta ei käytä äänioikeusrekisteriä, mutta käyttää laskentajärjestelmää, se merkitsee vaalipäivänä äänestäneiden lukumäärän laskentajärjestelmään klo 20.15 mennessä. Tällöinkään vaalilautakunnan ei tarvitse enää ilmoittaa lukumäärää keskusvaalilautakunnalle erikseen (ks. VAT-ohje 5c).

2) Avataan vaaliuurna ja otetaan äänestysliput uurnasta.

3) Ryhmitellään kunkin ehdokkaan hyväksi annetut äänestysliput omiksi ryhmikseen ja mitättömiksi ehdotettavat äänestysliput omaksi ryhmäkseen, lasketaan kussakin ryhmässä olevien äänestyslippujen lukumäärä ja merkitään saadut lukumäärät laskentalomakkeelle 3 (”Vaalipäivän äänet, alustava laskenta”).

   Tämän vaiheen laskennassa on tärkeää, että alustavat tiedot vaalien tuloksesta saadaan nopeasti. Vaalilautakunnan ei siten tule tuhlata aikaa

vähäisten virheiden selvittämiseen, vaan tarkempi laskenta (tarkastus) vaalilautakunnan tulee suorittaa seuraavassa vaiheessa.

4) Ilmoitetaan ilmoituskeskukselle (keskusvaalilautakunnan määräämällä tavalla) tai, jos vaalilautakunta käyttää laskentajärjestelmää, tallennetaan järjestelmään edellisen kohdan laskennan mukaiset kunkin ehdokkaan saamat äänimäärät ja mitättömien äänten lukumäärä. Ilmoitus tai tallennus on tehtävä viimeistään klo 22.30. Jos laskenta ei tähän mennessä ehdi valmistua, on siitä ilmoitettava ilmoituskeskukselle.

VAIHE 2 (TARKASTUS VAIHEEN 1 POHJALTA):

Koska alustava tieto äänestäneiden lukumäärästä ja alustavan laskennan tulostiedot on tässä vaiheessa jo ilmoitettu ilmoituskeskukselle, voidaan nämä vaiheen 2 toimenpiteet suorittaa hieman rauhallisemmassa aikataulussa. Nämä toimenpiteet, samoin kuin vaalipöytäkirjan ja sen liitteen täyttäminen on suoritettava suurta huolellisuutta noudattaen.

5) Lasketaan uurnasta otettujen äänestyslippujen kokonaislukumäärä.

6) Lasketaan vaaliluettelosta tai tarkastetaan äänioikeusrekisteristä (ja tarvittaessa myös vaalipöytäkirjasta) vaalipäivän äänestyksessä äänestäneiden kokonaislukumäärä.

7) Verrataan äänestyslippujen ja äänestäjien lukumääriä, joiden tulee olla samat. Jos luvut poikkeavat toisistaan, on äänestysliput ja vaaliluetteloon tai äänioikeusrekisteriin ja mahdollisesti vaalipöytäkirjaan tehdyt merkinnät laskettava uudelleen, kunnes saadaan täysin luotettava selvyys vaaliuurnassa olleiden äänestyslippujen lukumäärästä. Mikäli lukumäärät edelleen poikkeavat toisistaan, on erotuksen syy tutkittava ja asia syineen merkittävä vaalipöytäkirjaan.

8) Tarkastetaan äänestysliput seuraavasti:

– Ne äänestysliput, joista puuttuu leima tai jotka muutoin on katsottava mitättömiksi, erotetaan eri ryhmäksi ja niiden kokonaislukumäärä lasketaan.

Äänestyslippu on mitätön, jos

a) äänestyslippuna on käytetty muuta kuin oikeusministeriön painattamaa äänestyslippua;
b) äänestyslippua ei ole leimattu;
c) ehdokkaan numero on merkitty siten, ettei selvästi ilmene, ketä ehdokasta se tarkoittaa; sekä
d) äänestyslippuun on kirjoitettu äänestäjän nimi tai erityinen tuntomerkki taikka siihen on tehty muunlainen asiaton merkintä.

Asiattomana ei pidetä äänestyslippuun tehtyä merkintää, joka ainoastaan selventää, ketä ehdokasta äänestäjä on tarkoittanut äänestää.

Milloin äänestyslippuja tarkastettaessa ei ole täysin selvää, että äänestyslippu voidaan lukea jonkin ehdokkaan hyväksi, se tulee sijoittaa mitättömäksi ehdotettavien äänestyslippujen ryhmään. Tämä mahdollistaa sen, että keskusvaalilautakunta saa käsiteltäväkseen ja ratkaistavakseen kaikki mitättömiksi ehdotetut tai muuten epäselvät äänestysliput.

- Hyväksyttäviksi ehdotetut äänestysliput järjestetään siten, että kunkin ehdokkaan hyväksi annetut äänestysliput ovat eri ryhmänä. Kunkin ehdokkaan saamat äänimäärät ja hyväksyttäviksi ehdotettujen lippujen kokonaismäärä lasketaan.
- Mitättömiksi ehdotettujen äänestyslippujen ja hyväksyttäviksi ehdotettujen äänestyslippujen lukumäärät lasketaan yhteen. Summan tulee olla sama kuin vaaliuurnasta otettujen äänestyslippujen kokonaislukumäärä.

9) Merkitään vaalipöytäkirjan ja sen liitelomakkeen (laskentalomake 4) asianomaisiin kohtiin
- vaalipäivän äänestyksessä äänestäneiden naisten ja miesten lukumäärät sekä äänestäneiden kokonaislukumäärä,
- vaaliuurnassa olleiden äänestyslippujen kokonaislukumäärä,
- tarkastuksessa mitättömäksi ehdotettavien äänestyslippujen lukumäärä,
- tarkastuksessa hyväksyttäviksi ehdotettavien äänestyslippujen lukumäärä sekä
- kunkin ehdokkaan saamat äänimäärät.

Mikäli vaalilautakunta havaitsee tarkastusvaiheessa, että tarkastuksen tulos poikkeaa ilmoituskeskukselle ilmoitetusta tai laskentajärjestelmään tallennetusta tuloksesta (Vaihe 1, kohta 4), jää vaalilautakunnan harkintaan, onko syytä tehdä uusi ilmoitus tai tallennus. Se on syytä tehdä silloin, jos poikkeama on merkittävä.

7. VAALIPÖYTÄKIRJAN PITÄMINEN JA VAALIPÄIVÄN ÄÄNESTYKSEN LOPETTAMINEN

7.1 Yleistä

Vaalilautakunnan on määrättävä yksi jäsenistään pitämään vaalipäivän äänestyksestä vaalipöytäkirjaa.

Vaalipöytäkirja laaditaan täyttämällä vaalipöytäkirjalomake (vaalilomake nro 8). Vaalipöytäkirjaan kuuluu erillinen liite (laskentalomake 4, ”Vaalipöytäkirjan liite”), jolle merkitään kunkin ehdokkaan hyväksi annettujen äänestyslippujen lukumäärät.

Vaalipöytäkirja voidaan myös laatia sähköisesti, jos vaalilautakunta käyttää äänioikeusrekisteriä tai tuloslaskentajärjestelmää. Tarkemmat ohjeet sähköisen vaalipöytäkirjan laatimisesta ovat VAT-ohjeessa nro 5c. Seuraavat ohjeet koskevat vain manuaalisesti laadittavaa vaalipöytäkirjaa.

Pöytäkirja ja sen liite tulee laatia huolellisesti tässä vaaliohjeessa edellytetyllä tavalla. Lyijykynää ei saa käyttää. Tämän ohjeen **liitteenä 4** on esimerkki vaalipöytäkirjalomakkeen täyttämisestä.

Mikäli keskusvaalilautakunta äänestyslippujen tarkastuslaskennan yhteydessä havaitsee vaalipöytäkirjan puutteelliseksi, se voi pyytää jälkikäteen vaalilautakunnalta selvitystä asiasta.

7.2 Vaalipöytäkirjaan merkittävät tiedot

Vaalipöytäkirjan 1. sivulle merkitään:

1) vaalien nimi (kuntavaalit 2021), kunta, äänestysalueen numero ja nimi sekä

2) vaalilautakunnan jäsenten ja varajäsenten nimet, vaaliavustajien nimet ja äänestäjien itsensä valitsemien avustajien nimet, vaalilautakunnan mahdollisesti käyttämän avustavan henkilökunnan nimet sekä pöytäkirjanpitäjän nimi.

Vaalipöytäkirjan 2. sivulle merkitään:

3) vaalilautakunnan jäsenten, vaaliavustajien ja avustavan henkilöstön saapuvillaoloajat.

Vaalipöytäkirjan 3. sivulle merkitään:

4) vaaliluettelon osoittama äänestysalueen äänioikeutettujen lukumäärä ja jakautuminen sukupuolen mukaan sekä vaaliluettelon kansilehden laskelmasivun mukaan ennakolta äänestäneiden lukumäärä ja jakautuminen sukupuolen mukaan;

5) kellonajat, jolloin vaalipäivän äänestys alkoi ja julistettiin päättyneeksi;

6) vaalipäivän äänestyksessä äänestäneiden lukumäärä (miehet, naiset, yhteensä);

7) annettujen äänestyslippujen kokonaislukumäärä ja mitättömiksi ehdotettavien äänestyslippujen lukumäärä;

8) kunkin ehdokkaan hyväksi annettujen äänestyslippujen lukumäärät ja vaalilautakunnan mitättömäksi katsomien äänestyslippujen lukumäärä (nämä merkitään vaalipöytäkirjan liitelomakkeeseen);

9) päivä ja kellonaika, jolloin äänestysliput suljettiin päällykseen; sekä

10) äänestyslippuja järjestettäessä ja laskettaessa saapuvilla olleiden tai heidän valtuuttamiensa henkilöiden nimet. Valtuutettujen henkilöiden valtakirjat on otettava liitteeksi.

Vaalipöytäkirjan 4. sivulle merkitään:

11) että vaalilautakunta hävitti kaikki käyttämättä jääneet äänestysliput;

12) huomautukset vaalipäivän äänestyksen säännölliseen kulkuun vaikuttaneista seikoista, esimerkiksi:
- jos toimitus ylivoimaisen esteen takia on ollut pakko keskeyttää;
- tieto äänestäjän itsensä valitsemasta avustajasta;
- pienten äänestysalueiden osalta tiedot vaalisalaisuuden turvaamisesta johtuvasta vaalilain 82 §:n mukaisesta menettelystä;
- merkinnät niistä keskusvaalilautakunnan jäsenistä, jotka ovat tuoneet äänestyspaikkaan vaalikuoret sen mukaisesti kuin vaalilain 82 §:n 5 momentissa säädetään, sekä heidän tuomiensa vaaliuurnaan pantujen äänestyslippujen lukumäärästä ja kellonajasta, jolloin vaalikuoret tuotiin;

13) että pöytäkirja on luettu julki ja tarkastettu; sekä

14) pöytäkirjanpitäjän, puheenjohtajan tai varapuheenjohtajan sekä yhden jäsenen allekirjoitukset.

7.3 Vaalipöytäkirjan liitteen täyttäminen

Myös vaalipöytäkirjan liite eli laskentalomake 4 on täytettävä huolellisesti ja selvällä käsialalla. Tämän ohjeen **liitteen 4 lopussa** on esimerkki vaalipöytäkirjan liitteen täyttämisestä.

Jos vaalilautakunta käyttää tuloslaskentajärjestelmää, se voi hyödyntää järjestelmän käyttöä vaalipöytäkirjan liitteen laatimisessa. Tarkemmat ohjeet tältä osin VAT-ohjeessa 5c.

7.4 Vaalipäivän äänestyksen lopettaminen

Vaalipäivän äänestys lopetetaan siten, että pöytäkirjanpitäjä allekirjoittaa vaalipöytäkirjan, pöytäkirja luetaan julki, tarkastetaan ja varustetaan vaalilautakunnan puheenjohtajan tai varapuheenjohtajan ja vähintään yhden muun jäsenen allekirjoituksin.

8. JÄLKITOIMENPITEET

8.1 Äänestyslippujen paketointi

Sen jälkeen, kun äänestyslippujen alustava ääntenlaskenta on suoritettu ja siitä on tiedotettu ilmoituskeskukselle tai tallennettu se laskentajärjestelmään, pannaan hyväksyttäviksi ehdotetut äänestysliput nippuihin ehdokkaan numeron osoittamassa järjestyksessä. Kunkin ehdokkaan hyväksi annetut äänestysliput pannaan omiksi nipuikseen. Omaksi nipukseen pannaan myös mitättömiksi ehdotetut äänestysliput.

Niput suljetaan kestävään päällykseen, joka sidotaan huolellisesti narulla tai paketointiteipillä. Päällys sinetöidään niin, ettei sitä voida avata sinetöimisnauhaa rikkomatta. Sinetöimisen kellonaika on merkittävä vaalipöytäkirjaan. Lopuksi päällykseen merkitään keskusvaalilautakunnan osoite, lähetyksen sisältö ja lähettäjä esimerkiksi seuraavasti:

> Vastaanottaja:
>
> *Jyväskylän keskusvaalilautakunta*
>
> Sisältää 432 kpl äänestyslippuja, jotka on annettu Jyväskylän kaupungin äänestysalueella n:o 002 vuoden 2021 kuntavaaleissa
>
> Lähettäjä:
>
> *Äänestysalueen n:o 002 vaalilautakunta*

8.2 Vaalipöytäkirjan kuorittaminen

Täytetty ja allekirjoitettu vaalipöytäkirja liitteineen suljetaan kirjekuoreen, joka sinetöidään. Kuoreen kirjoitetaan keskusvaalilautakunnan osoite sekä merkintä sisällöstä ja lähettäjästä.

8.3 Äänestyslippujen ja vaalipöytäkirjan toimittaminen keskusvaalilautakunnalle

Vaalilautakunnan puheenjohtajan tai varapuheenjohtajan ja jonkun sen muista jäsenistä on yhdessä vietävä viipymättä keskusvaalilautakunnalle

- äänestysliput sisältävä lähetys sekä
- vaalipöytäkirjan sisältävä kuori.

Keskusvaalilautakunta voi kuitenkin määrätä näiden lähetysten muunkinlaisesta toimittamisesta. Se antaa vaalilautakunnille hyvissä ajoin ohjeet, miten toimitaan.

Lähetysten tulee olla perillä keskusvaalilautakunnassa sen ilmoittamana ajankohtana.

8.4 Vaaliluettelon Laskelma -sivun täyttäminen

Vaalipöytäkirjan ja sen liitteen täyttämisen jälkeen vaalilautakunnan tulee merkitä vaaliluettelon Laskelma -sivulle tilastotiedot vaalipäivänä äänestäneistä, mukaan lukien kansalaisuuserittely eli äänestäneet

- Suomen kansalaiset,
- muiden EU-jäsenvaltioiden kansalaiset,
- Islannin ja Norjan kansalaiset sekä
- muiden valtioiden kansalaiset.

Keskusvaalilautakunta voi kuitenkin päättää, että se tekee kansalaisuuserittelyn keskitetysti jokaisen vaalilautakunnan puolesta, jolloin vaalilautakunnan ei erittelyä tarvitse tehdä.

8.5 Muun materiaalin palauttaminen keskusvaalilautakunnalle

Vaalilautakunnan on palautettava keskusvaalilautakunnalle sen määräämällä tavalla

1) vaaliluettelo, jonka laskelmasivu on edellä sanotun mukaisesti huolellisesti täytetty,

2) vaalileimasimet sekä

3) käyttämättömät vaalipöytäkirjalomakkeet, sinetöimisvälineet sekä tarvikkeet.

8.6 Asiakirjojen hävittäminen

Vaalilautakunnan on vaalitoimituksen jälkeen hävitettävä (esimerkiksi repimällä)

- kaikki käyttämättä jääneet äänestysliput, joiden hävittämisestä on tullut tehdä merkintä vaalipöytäkirjaan (ks. luku 7), sekä vaalipöytäkirjan liitelomakkeet
- ehdokaslistojen yhdistelmät sekä
- äänestäjien vaalilautakunnalle mahdollisesti jättämät ilmoituskortit.

Keskusvaalilautakunta voi kuitenkin määrätä, että nämä asiakirjat palautetaan sille muun materiaalin yhteydessä jolloin se suorittaa hävittämisen keskitetysti.

8.7 Äänioikeustietojärjestelmän käyttöön liittyvät jälkitoimenpiteet

Jos äänestysalueessa on käytetty äänioikeustietojärjestelmää, vaalilautakunnan on suoritettava äänestyspäivän lopuksi VAT-ohjeessa nro 4d selostetut työasemiin kohdistuvat jälkitoimenpiteet. Keskusvaalilautakunta voi kuitenkin määrätä, että vaalilautakunta palauttaa työasemat keskusvaalilautakunnalle ja se suorittaa kyseiset jälkitoimenpiteet keskitetysti koko kunnan osalta.

9. PIENET ÄÄNESTYSALUEET JA NIIHIN YHDISTETTÄVÄT ÄÄNESTYSALUEET

HUOMAUTUS: Tämä luku koskee vain niitä vaalilautakuntia, joiden äänestysalueen kunnan keskusvaalilautakunta on määrännyt pieneksi äänestysalueeksi tai pieneen äänestysalueeseen yhdistettäväksi äänestysalueeksi.

9.1 Mikä äänestysalue on pieni äänestysalue?

Äänestysalue on pieni äänestysalue jos 1) äänestysalueessa on vähemmän kuin 50 hyväksyttyä vaalikuorta tai 2) keskusvaalilautakunta perustellusti arvioi ennen vaalipäivää, että äänestysalueella käy vaalipäivänä vähemmän kuin 50 äänestäjää tai 3) keskusvaalilautakunta perustellusti arvioi ennen vaalipäivää, että äänestysalueella käyttää äänioikeuttaan ennakkoon ja vaalipäivänä yhteensä vähemmän kuin 50 äänestäjää tai että vaalisalaisuuden turvaaminen muutoin edellyttää, että äänestysalueen ennakkoäänet ja vaalipäivän äänet yhdistetään jonkun toisen tai joidenkin toisten äänestysalueiden äänestyslippujen kanssa.

Kohdissa 1 ja 2 tarkoitetuissa tapauksissa keskusvaalilautakunnan on määrättävä, että äänestysalueen ennakkoäänet ja vaalipäivän äänet lasketaan yhdessä. Kohdassa 3 tarkoitetussa tapauksessa keskusvaalilautakunnan on määrättävä, että äänestysalueen ennakkoäänet ja vaalipäivän äänet yhdistetään jonkun toisen tai joidenkin toisten äänestysalueiden ennakkoääniin ja vaalipäivän ääniin.

Keskusvaalilautakunta ilmoittaa hyvissä ajoin vaalilautakunnalle, jos äänestysalue on pieni äänestysalue tai sellaiseen yhdistettävä.

9.2 Vaalilautakunnan tehtävät vaalipäivänä

Tämä luku on jaettu osiin seuraavasti:
- luvussa 9.2.1. käsitellään niitä tilanteita, jossa vain yhden äänestysalueen ennakkoäänet ja vaalipäivän äänet yhdistetään keskenään.
- luvussa 9.2.2. käsitellään tilanteita, jossa kahden tai useamman äänestysalueen ennakkoäänet ja vaalipäivän äänet yhdistetään keskenään.

9.2.1 Yhden äänestysalueen ennakkoäänten ja vaalipäivän äänten yhdistäminen

Vaalilain 82 §:n 1 momentissa tarkoitetuissa tapauksissa eli silloin, jos yhden äänestysalueen ennakkoäänet ja vaalipäivän äänet lasketaan yhdessä,

keskusvaalilautakunnan on päätettävä siitä, miten yhdistäminen suoritetaan. Vaihtoehtoja on kaksi:

1) vaalilautakunta vie vaalipäivän äänestysliput keskusvaalilautakunnalle ja äänestyslippujen yhdistämisen ja alustavan laskennan suorittaa keskusvaalilautakunta tai

2) keskusvaalilautakunnan puheenjohtaja tai varapuheenjohtaja ja yksi muu jäsen vievät ennakkoäänet vaalipäivänä äänestysalueen vaaliuurnaan, jolloin äänestysalueen kaikkien äänestyslippujen laskennasta vastaa vaalilautakunta normaalin vaalipäivän äänestyksen alustavan laskennan yhteydessä.

Keskusvaalilautakunta ilmoittaa vaalilautakunnalle hyvissä ajoin ennen vaalipäivää, kumpaa vaihtoehtoa noudatetaan.

VAIHTOEHTO 1: Vaalilautakunta vie äänestysliput keskusvaalilautakunnalle

Kun vaalipäivän äänestys on päättynyt, on pieneksi äänestysalueeksi määrätyn äänestysalueen vaalilautakunnassa äänestysliput vaalisalaisuus säilyttäen otettava vaaliuurnasta ja niiden lukumäärä laskettava ja merkittävä vaalipöytäkirjaan. Laskennassa äänestysliput on pidettävä kokoon taitettuina. Äänestysliput on tämän jälkeen suljettava kestävään päällykseen ja sinetöitävä siten, ettei päällystä voi avata sinetöimisnauhaa rikkomatta. Vaalipöytäkirja ja vaaliluettelo suljetaan ja sinetöidään kumpikin eri päällykseen. Päällyksiin merkitään kunnan keskusvaalilautakunnan osoite sekä lähetysten sisältö ja lähettäjä.

Vaalilautakunnan puheenjohtajan tai varapuheenjohtajan ja yhden jäsenen on viipymättä vietävä lähetykset keskusvaalilautakunnalle. Keskusvaalilautakunta voi määrätä näiden lähetysten muunlaisesta toimittamistavasta, esimerkiksi siten, että lähetykset viedään eri äänestysalueista yhteiskuljetuksella keskusvaalilautakunnalle.

VAIHTOEHTO 2: Keskusvaalilautakunta tuo äänestysliput äänestysalueen vaaliuurnaan

Keskusvaalilautakunnan puheenjohtajan tai varapuheenjohtajan sekä yhden muun jäsenen on vaalipäivän äänestyksen aikana eli kello 9:n ja 20:n välillä vietävä äänestysalueen hyväksytyt vaalikuoret äänestysalueen äänestyspaikkaan. Siellä heidän on vaalilautakunnan nähden avattava kuoret ja vaalisalaisuus säilyttäen otettava äänestysliput vaalikuorista ja pudotettava ne vaaliuurnaan. Tällä tavoin äänestysalueen äänestäjien antamat ennakkoäänet sekoittuvat vaalipäivän ääniin ja äänestysalueen kaikkien äänestyslippujen alustavan laskennan suorittaa keskusvaalilautakunnan sijasta vaalilautakunta.

Keskusvaalilautakunta ilmoittaa etukäteen sen ajankohdan, jolloin vaalikuorten tuojat osapuilleen saapuvat äänestysalueelle. Vaalikuorten tuojien on tarvittaessa selvitettävä vaalilautakunnalle henkilöllisyytensä.

Vaalilautakunnan on merkittävä vaalipöytäkirjaan toimituksen kellonaika, vaalikuorten lukumäärä sekä vaalikuoret tuoneiden henkilöiden nimet.

Näiden toimenpiteiden tuloksena kyseisessä äänestysalueessa ei muodostu lainkaan ennakkoäänestyksen tulosta, vaan ainoastaan vaalipäivän äänestyksen tulos. Tuloslaskentajärjestelmässä ja tilastoissa äänestysalueen kaikki äänet merkitään vaalipäivän ääniksi.

9.2.2 Kahden tai useamman äänestysalueen äänestyslippujen yhdistäminen

Vaalilain 82 §:n 2 momentissa tarkoitetuissa tapauksissa eli silloin, jos keskusvaalilautakunta päättää, että kahden tai useamman äänestysalueen ennakkoäänet ja vaalipäivän äänet yhdistetään laskennassa toisiinsa, keskusvaalilautakunnan tulee hyvissä ajoin ilmoittaa kyseisille vaalilautakunnille, että niiden on toimitettava vaalipäivän äänestysliput niitä laskematta keskusvaalilautakuntaan (toimintaohjeet ks. edellisen luvun kohta VAIHTOEHTO 1: Vaalilautakunta vie äänestysliput keskusvaalilautakunnalle).

Yhdistetyissä äänestysalueissa ei muodostu lainkaan ennakkoäänestyksen tulosta, vaan ainoastaan yksi vaalipäivän äänestyksen tulos. Tuloslaskentajärjestelmässä ja tilastoissa yhdistettyjen äänestysalueiden kaikki äänet merkitään vaalipäivän ääniksi.

10. MUITA OHJEITA

10.1 Oikeusministeriön vaalisivut

Oikeusministeriön vaalisivuilla www.vaalit.fi on muun muassa yleistietoa vaaleista, ohjeita äänestämisestä ja vaaliviranomaisten yhteystietoja.

10.2 Digi- ja väestötietoviraston päivystys

Digi- ja väestötietovirasto päivystää vaaliviranomaisten äänioikeusrekisteriä koskevia kyselyjä varten vaalipäivänä kello 9–20 puhelinnumerossa 0295 535 530.

Soittajan tulee kertoa päivystykseen sen henkilön **henkilötunnus**, jonka tietoja halutaan selvittää. Henkilötunnuksen perusteella Digi- ja väestötietovirastosta kerrotaan kysyjälle henkilön nimi, jolloin saadaan varmistetuksi, että käsillä on juuri keskusvaalilautakunnan tarkoittaman henkilön tiedot. Henkilötunnus on hyvä hakea esille asiapapereista jo **ennen soittoa**.

Jos henkilötunnusta ei tiedetä, on kysyttävä henkilön nimellä. Tämä on huomattavasti hitaampaa, koska äänioikeusrekisterissä on lukuisia samannimisiä henkilöitä. Nimellä kysyttäessä on varauduttava kertomaan henkilöstä lisätietoja, esim. syntymäaika, kotikunta jne.

10.3 Oikeusministeriön palvelunumero äänestäjille

Oikeusministeriöllä on äänestäjiä varten maksuton palvelunumero 0800 9 4770 (suomenkielisille) ja 0800 9 4771 (ruotsinkielisille). Numerossa annetaan äänestysohjeita (henkilöllisyystodistus mukaan, ilmoituskortti mukaan jne.). Palvelu on tarkoitettu äänestäjille. Vaaliviranomaisen ei tule soittaa numeroon muutoin kuin poikkeustapauksissa.

10.4 Neuvonta ongelmatilanteissa

Vaalitoimituksen moitteettoman sujumisen kannalta on tärkeää, että vaalilain säännöksiin sekä annettuihin määräyksiin ja ohjeisiin tutustutaan tarkasti.

Mikäli jossakin suhteessa ilmenee epätietoisuutta, on asia selvitettävä hyvissä ajoin tiedustelemalla asiaa kunnan keskusvaalilautakunnalta.

LIITE 1a

VAALILAKI 2.10.1998/714

(kuntavaaleja koskevat säännökset)

I OSA

YHTEISET SÄÄNNÖKSET

1 luku

Yleiset säännökset

1 §

Lain soveltamisala

Tässä laissa säädetään sen lisäksi, mitä perustuslaissa ja kuntalaissa (410/2015) vaaleista säädetään, miten toimitetaan:

---

3) kuntavaalit;

Kuntavaaleista Ahvenanmaan maakunnassa säädetään maakunnan lainsäädännössä.

2 §

Äänioikeus

Äänioikeudesta kuntavaaleissa säädetään perustuslaissa ja kuntalaissa. (8.5.2015/563)

Äänioikeutta ei saa käyttää asiamiehen välityksellä.

3 § (8.5.2015/563)

Vaalikelpoisuus

Vaalikelpoisuudesta eduskuntavaaleissa ja kelpoisuudesta tasavallan presidentiksi säädetään perustuslaissa sekä vaalikelpoisuudesta kuntavaaleissa kuntalaissa. Vaalikelpoisuudesta europarlamenttivaaleissa säädetään tämän lain 164 §:ssä.

4 § (14.12.2017/939)

Vaalitoimitus

Vaalit toimitetaan järjestämällä ennakkoäänestys, kirjeäänestys ja vaalipäivän äänestys. Ennakkoäänestyksen ja vaalipäivän äänestyksen järjestämisestä kotimaassa vastaa kunta sekä ennakkoäänestyksen järjestämisestä ulkomailla ulkoasiainministeriö. Kirjeäänestyksen järjestämisestä vastaa oikeusministeriö.

5 § (20.5.2016/361)

Vaalipiirit eduskuntavaaleissa

---

6 §

Kansanedustajien paikkojen jako vaalipiirien kesken

---

7 §

Vaalipiirit muissa vaaleissa

Kuntavaaleissa vaalipiirinä on kunta. (8.5.2015/563)

8 §

Äänestysalueet

Äänestysalueena on kunta, jollei sitä ole tarpeen jakaa useampaan äänestysalueeseen. Äänestysalueista päättää valtuusto. Päätöstä tehtäessä on otettava huomioon seuraavan kalenterivuoden alusta voimaan

tulevat kuntajaon muutokset. Valtuuston on myös määrättävä, mihin äänestysalueeseen kuuluvat ne henkilöt, joita ei ole väestötietojärjestelmässä merkitty minkään kiinteistön kohdalle.

Päätös äänestysalueista tulee voimaan kalenterivuoden alussa, jos se on tehty ja siitä on ilmoitettu Digi- ja väestötietovirastolle sen määräämällä tavalla viimeistään voimaantuloa edeltävän vuoden elokuussa. (29.11.2019/1132)

Jos päätös kuntajaon muuttamisesta on tehty äänestysalueista tehdyn päätöksen jälkeen, valtuuston tai, jos muutoksesta on päättänyt ministeriö, kunnanhallituksen on viipymättä tarkistettava äänestysaluejako.

Äänestysalueista tehtyä päätöstä, josta on ilmoitettu Digi- ja väestötietovirastolle, noudatetaan hallinto-oikeudelle tehdystä valituksesta huolimatta, kunnes valitusasia on ratkaistu, jollei hallinto-oikeus toisin määrää. Hallinto-oikeuden valituksesta antamaan päätökseen ei saa hakea muutosta valittamalla. (29.11.2019/1132)

9 §

Ennakkoäänestyspaikat ja vaalipäivän äänestyspaikat

Ennakkoäänestyspaikkoja ovat:

1) ne kotimaan yleiset ennakkoäänestyspaikat, joiden lukumäärästä ja sijainnista kunnanhallitus päättää ja joita on oltava, jollei erityisestä syystä muuta johdu, jokaisessa kunnassa vähintään yksi;

2) valtioneuvoston asetuksella säädettävät Suomen edustustot ja niiden toimipaikat sekä valtioneuvoston asetuksella säädettävät kuntavaalien yleiset ennakkoäänestyspaikat Ahvenanmaan maakunnassa;

3) sairaalat, ympärivuorokautista hoitoa antavat ja muut, kunnanhallituksen päätöksellä määrätyt sosiaalihuollon toimintayksiköt sekä rangaistuslaitokset (laitos);

4) suomalaiset laivat, jotka ovat ulkomailla, kun ennakkoäänestys toimitetaan.

(8.5.2015/563)

Lisäksi ennakkoäänestys voidaan jäljempänä säädetyin edellytyksin järjestää äänestäjän kotona (kotiäänestys).

Jokaisella äänestysalueella on kunnanhallituksen päätöksellä määrätty vaalipäivän äänestyspaikka. Erityisistä syistä äänestyspaikka voidaan sijoittaa äänestysalueen tai kunnankin ulkopuolelle, jollei siitä aiheudu äänestäjille kohtuutonta haittaa. (5.4.2002/247)

Kunnanhallituksen on huolehdittava siitä, että Digi- ja väestötietoviraston ylläpitämään äänestyspaikkarekisteriin viipymättä merkitään Digi- ja väestötietoviraston määräämällä tavalla jokaisen kunnassa olevan yleisen ennakkoäänestyspaikan nimi, käyntiosoite, aukiolopäivät ja päivittäiset aukioloajat sekä vaalipäivän äänestyspaikan nimi ja käyntiosoite sekä muut oikeusministeriön määräämät tiedot. Ne kotimaan yleiset ennakkoäänestyspaikat ja vaalipäivän äänestyspaikat, jotka ovat äänestyspaikkarekisterissä 51. päivänä ennen vaalipäivää päivän päättyessä, ovat vaaleissa äänestyspaikkoina, vaikka tässä pykälässä tarkoitetusta kunnanhallituksen päätöksestä tehtyä oikaisuvaatimusta ei ole käsitelty ja vaikka hallinto-oikeudelle tehtyä kunnallisvalitusta, jolla oikaisuvaatimuksesta tehtyyn päätökseen on haettu muutosta, ei ole ratkaistu. Kunnanhallitukselle tehty oikaisuvaatimus ja kunnanhallituksen päätöksestä tehty kunnallisvalitus on käsiteltävä kiireellisesti. Hallinto-oikeuden valituksesta antamaan päätökseen ei saa hakea

muutosta valittamalla. (29.11.2019/1132)

2 luku

Vaaliviranomaiset

9 a § (20.5.2016/361)

Vaaliviranomaisen puolueettomuus

Vaaliviranomaisen on tehtävässään toimittava puolueettomasti.

10 §

Vaaliasioiden käsittely valtioneuvostossa

Valtioneuvostossa oikeusministeriö toimii ylimpänä vaaliviranomaisena.

2 momentti on kumottu L:lla 5.4.2002/247.

11 § (12.4.2013/271)

Vaalipiirilautakunta

---

12 § (20.5.2016/361)

Vaalipiirilautakunnan työskentely

---

13 §

Kunnan keskusvaalilautakunta

Valtuuston on asetettava kuntaan toimikaudekseen kunnan keskusvaalilautakunta.

Kunnan keskusvaalilautakuntaan kuuluu puheenjohtaja, varapuheenjohtaja ja kolme muuta jäsentä sekä tarpeellinen määrä varajäseniä, joita on kuitenkin oltava vähintään viisi. Varajäsenet on asetettava siihen järjestykseen, jossa he tulevat jäsenten sijaan. Sekä jäsenten että varajäsenten tulee mahdollisuuksien mukaan edustaa kunnassa edellisissä kuntavaaleissa ehdokkaita asettaneita äänestäjäryhmiä. Jäsen tai varajäsen, joka keskusvaalilautakunnalle toimitetun ehdokashakemuksen mukaan on asetettu puolueen tai valitsijayhdistyksen ehdokkaaksi, ei voi osallistua keskusvaalilautakunnan työskentelyyn kyseisissä vaaleissa. (8.5.2015/563)

Ahvenanmaan maakunnassa toimii kussakin kunnassa kunnan keskusvaalilautakuntana eduskuntavaaleissa, presidentinvaalissa ja europarlamenttivaaleissa maakunnassa toimitettavia kuntavaaleja varten asetettu lautakunta, josta on soveltuvin osin voimassa, mitä kunnan keskusvaalilautakunnasta tässä laissa säädetään. (8.5.2015/563)

Kunnan keskusvaalilautakunnan on ilmoitettava yhteystietonsa Digi- ja väestötietovirastolle sen määräämällä tavalla. (29.11.2019/1132)

14 § (20.5.2016/361)

Kunnan keskusvaalilautakunnan työskentely

Kunnan keskusvaalilautakunta on päätösvaltainen viisijäsenisenä. Jos varajäsen on kuollut taikka estynyt tai esteellinen, saa kunnanhallitus tarvittaessa määrätä väliaikaisen varajäsenen.

Kunnan keskusvaalilautakunnan jäsenen ja varajäsenen esteellisyydestä säädetään hallintolain 27–30 §:ssä.

Kunnan keskusvaalilautakunta ottaa itselleen sihteerin ja muun tarvittavan henkilöstön. Se päättää muiden kuin sen kokouksiin tässä laissa tarkoitettujen tehtäviensä vuoksi osallistumaan oikeutettujen henkilöiden läsnäolo- ja puheoikeudesta kokouksissaan.

Kunnan keskusvaalilautakuntaan ei sovelleta kuntalaissa tarkoitetun hallintosäännön määräyksiä kunnanhallituksen edustajan ja kunnanjohtajan tai pormestarin läsnäolo- ja puheoikeudesta kokouksissa eikä oikeudesta ottaa asia ylemmän toimielimen käsiteltäväksi.

15 § (20.5.2016/361)

Vaalilautakunta ja vaalitoimikunta

Kunnanhallituksen on hyvissä ajoin ennen vaaleja asetettava:

1) kutakin äänestysaluetta varten vaalilautakunta, johon kuuluu puheenjohtaja, varapuheenjohtaja ja kolme muuta jäsentä sekä tarpeellinen määrä varajäseniä, joita on kuitenkin oltava vähintään kolme; sekä

2) laitoksessa toimitettavaa ennakkoäänestystä varten yksi tai useampi vaalitoimikunta, joihin kuhunkin kuuluu puheenjohtaja, varapuheenjohtaja ja yksi muu jäsen sekä tarpeellinen määrä varajäseniä, joita on kuitenkin oltava vähintään kolme.

Sekä vaalilautakunnan ja vaalitoimikunnan jäsenten että niiden varajäsenten tulee mahdollisuuksien mukaan edustaa asianomaisessa vaalipiirissä edellisissä eduskuntavaaleissa ehdokkaita asettaneita puoluerekisteriin merkittyjä puolueita. Kuntavaaleissa jäsenten ja varajäsenten tulee kuitenkin edustaa kunnassa edellisissä kuntavaaleissa ehdokkaita asettaneita äänestäjäryhmiä. Vaalilautakunnan varajäsenet ja vaalitoimikunnan varajäsenet on asetettava siihen järjestykseen, jossa he tulevat jäsenten sijaan.

Ehdokas ei voi olla vaalilautakunnan jäsenenä eikä varajäsenenä. Ehdokas tai hänen puolisonsa, lapsensa, sisaruksensa tai vanhempansa ei voi olla vaalitoimikunnan jäsenenä eikä varajäsenenä. Puolisoilla tarkoitetaan aviopuolisoita sekä avioliitonomaisissa olosuhteissa ja rekisteröidyssä parisuhteessa eläviä henkilöitä.

Vaalilautakuntien ja vaalitoimikuntien puheenjohtajien ja varapuheenjohtajien nimet ja yhteystiedot on ilmoitettava kunnan keskusvaalilautakunnalle.

16 § (20.5.2016/361)

Vaalilautakunnan ja vaalitoimikunnan työskentely

Vaalilautakunta ja vaalitoimikunta ovat päätösvaltaisia kolmijäsenisinä.

Vaalilautakunnan ja vaalitoimikunnan jäseniin ja varajäseniin ei sovelleta hallintolain esteellisyyttä koskevia säännöksiä.

Vaalilautakunta nimeää vaalipäivän äänestystä varten yhden tai useamman vaaliavustajan. Vaaliavustajasta säädetään 73 §:ssä. Vaalilautakunta voi ottaa avustavaa henkilöstöä äänestyslippujen laskemista ja järjestämistä varten sekä 77 §:ssä tarkoitettua äänioikeusrekisterin ja muiden oikeusministeriön tietojärjestelmien käyttämistä varten.

Vaalilautakuntaan ja vaalitoimikuntaan ei sovelleta kuntalaissa tarkoitetun hallintosäännön määräyksiä pöytäkirjan laatimisesta, tarkastamisesta ja tiedoksi antamisesta, asian jatkokokoukseen siirtämisestä, kunnanhallituksen edustajan ja kunnanjohtajan tai pormestarin läsnäolosta ja puheoikeudesta kokouksissa, viranhaltijaesittelystä, menettelystä otettaessa asia ylemmän toimielimen käsiteltäväksi eikä kunnan taloudesta.

17 § (20.5.2016/361)

Vaalitoimitsijat

Ennakkoäänestyksestä kotimaan yleisessä ennakkoäänestyspaikassa, Suomen edustustossa ja suomalaisessa laivassa sekä ko-

tiäänestyksestä huolehtivat vaalitoimitsijat. Kussakin kotimaan yleisessä ennakkoäänestyspaikassa on oltava ainakin kaksi vaalitoimitsijaa. Muissakin ennakkoäänestyspaikoissa vaalitoimitsijoita voi tarvittaessa olla kaksi tai useampia.

Vaalitoimitsijat kotimaan yleiseen ennakkoäänestyspaikkaan ja kotiäänestykseen määrää kunnan keskusvaalilautakunta. Muutoin vaalitoimitsijoina ovat:

1) Suomen edustustossa sen päällikkö tai hänen nimeämänsä henkilö;

2) suomalaisessa laivassa sen päällikkö tai hänen määräämänsä laivassa palveleva henkilö.

Ennakkoäänestystä kotimaan yleisessä ennakkoäänestyspaikassa toimitettaessa vähintään kahden vaalitoimitsijan on oltava yhtä aikaa saapuvilla. Muissa ennakkoäänestyspaikoissa, joihin vaalitoimitsijoita on nimetty tai määrätty kaksi tai useampia, riittää, että ennakkoäänestystä toimitettaessa on saapuvilla yksi vaalitoimitsija. Kunkin yksittäisen kotiäänestyksen toimittamisesta huolehtii yksi vaalitoimitsija.

Ehdokas tai hänen puolisonsa, lapsensa, sisaruksensa tai vanhempansa ei voi olla vaalitoimitsijana. Puolisoilla tarkoitetaan aviopuolisoita sekä avioliitonomaisissa olosuhteissa ja rekisteröidyssä parisuhteessa eläviä henkilöitä. Vaalitoimitsijaan ei sovelleta hallintolain esteellisyyttä koskevia säännöksiä.

Suomen edustustossa tai suomalaisessa laivassa ehdokas tai ehdokkaana olevan henkilön edellä tarkoitettu läheinen voi kuitenkin olla vaalitoimitsijana, mikäli vaalitoimitsijaksi soveltuvaa muuta henkilöä ei ole saatavilla ja ennakkoäänestyksen toimittaminen siitä syystä muutoin estyisi.

3 luku

Äänioikeusrekisteri

18 § (29.11.2019/1132)

Äänioikeusrekisterin perustaminen ja tiedot

Digi- ja väestötietovirasto perustaa viimeistään 46. päivänä ennen vaalipäivää rekisterin, johon otetaan jokainen väestötietojärjestelmän tietojen mukaan tulevissa vaaleissa äänioikeutettu (äänioikeusrekisteri).

Jokaisesta äänioikeutetusta otetaan äänioikeusrekisteriin seuraavat tiedot sellaisina kuin ne ovat väestötietojärjestelmässä 51. päivänä ennen vaalipäivää kello 24:

1) henkilötunnus;

2) täydellinen nimi;

3) muissa kuin kuntavaaleissa 5 §:ssä tarkoitettu vaalipiiri;

4) kotikuntalaissa tarkoitettu kotikunta Suomessa;

5) äänestysalue;

6) äänestyspaikka vaalipäivänä ja sen osoite;

7) äidinkieli, jos se on islanti, norja, ruotsi tai tanska;

8) muissa kuin kuntavaaleissa asuinvaltio, jollei se ole Suomi;

9) rekisteriin ottamisen päivämäärä;

10) väestötietojärjestelmästä ja Digi- ja väestötietoviraston varmennepalveluista annetun lain 36 §:ssä tarkoitettu

turvakielto.

Jollei äänioikeutetulla ole kotikuntaa Suomessa 51. päivänä ennen vaalipäivää, kotikunnan sijasta äänioikeusrekisteriin merkitään kotikuntalain mukainen väestökirjanpitokunta. Jollei tämä kunta enää kuulu Suomen alueeseen, merkitään sen sijasta Helsingin kaupunki. Jollei europarlamenttivaaleissa tai kuntavaaleissa äänioikeutetulla muun valtion kansalaisella ole kotikuntaa Suomessa, kotikunnan sijasta äänioikeusrekisteriin merkitään äänioikeuskunta. Äänioikeutettu kuuluu näissä tapauksissa äänestysalueeseen, jonka valtuusto on 8 §:n 1 momentin nojalla määrännyt niitä äänioikeutettuja varten, joita ei ole väestötietojärjestelmässä merkitty minkään kiinteistön kohdalle.

Äänioikeusrekisterin perustamisen jälkeen äänioikeutetun kohdalle rekisteriin merkitään:

1) kuolintieto, jos äänioikeutettu on kuollut;

2) jos henkilö on merkitty 26 §:ssä säädetyllä tavalla äänioikeusrekisterissä äänioikeutta vailla olevaksi, tieto siitä;

3) tiedot mahdollisesta oikaisuvaatimuksesta ja siihen annetuista päätöksistä;

4) tieto siitä, onko äänioikeutettu käyttänyt äänioikeuttaan;

5) tieto 2 momentin 10 kohdassa tarkoitetusta turvakiellosta, jos se on talletettu väestötietojärjestelmään äänioikeusrekisterin perustamisen jälkeen;

6) tieto siitä, että hallinnon yhteisistä sähköisen asioinnin tukipalveluista annetun lain (571/2016) 11 §:n 1 momentissa tarkoitettuun rekisteriin on merkitty äänioikeutetun antama sähköistä tiedoksiantomenettelyä koskeva suostumus.

---

19 §

Äänioikeusrekisteriin merkittävät lisätiedot kuntavaaleissa ja europarlamenttivaaleissa (8.5.2015/563)

Kuntavaaleissa jokaisesta äänioikeutetusta, joka ei ole Suomen kansalainen, otetaan äänioikeusrekisteriin sen lisäksi, mitä 18 §:n 2 momentissa säädetään:

1) tieto kansalaisuudesta;

2) tieto ajasta, jona hänellä yhtäjaksoisesti on ollut kotikunta Suomessa, jollei hän ole Euroopan unionin muun jäsenvaltion, Islannin tai Norjan kansalainen;

3) tieto siitä, että hän on tehnyt Digi- ja väestötietovirastolle kuntalain 20 §:n 2 momentin 2 kohdan mukaisen ilmoituksen.

(29.11.2019/1132)

---

20 §

Presidentinvaalin äänioikeusrekisterin käyttäminen

---

21 §

Ilmoituskortti

Digi- ja väestötietovirasto laatii jokaisesta äänioikeusrekisteriin otetusta ilmoituskortin, jossa ovat:

1) 18 §:n 2 momentin 2, 5 ja 6 kohdassa tarkoitetut tiedot;

2) äänioikeutetun se osoite, joka on väestötietojärjestelmässä 51. päivänä

ennen vaalipäivää kello 24;

3) tieto siitä, missä vaaleissa ja missä vaalipiirissä tai kunnassa kortin vastaanottajalla on äänioikeus;

4) tiedot vaalipäivästä ja ennakkoäänestyksen ajanjaksosta;

5) Digi- ja väestötietoviraston tai Ahvenanmaan valtionviraston sekä kunnan keskusvaalilautakunnan yhteystiedot;

6) tieto rekisteristä tai tietojärjestelmästä, johon kortissa olevat tiedot perustuvat; sekä

7) oikeusministeriön laatimat ohjeet kortin käyttämisestä ja menettelystä äänestettäessä.

(29.11.2019/1132)

Ilmoituskortissa voi lisäksi olla optisesti luettavassa muodossa 18 §:n 2 ja 3 momentissa tarkoitetut tiedot tarpeellisin osin.

Ilmoituskorttiin voidaan liittää oikeusministeriön laatimaa tietoa äänestysmenettelystä ja vaaleissa valittavasta toimielimestä. (19.12.2018/1223)

Digi- ja väestötietovirasto huolehtii siitä, että ilmoituskortit lähetetään viimeistään 24. päivänä ennen vaalipäivää niille äänioikeutetuille, joiden osoite on tiedossa. Europarlamenttivaaleissa korttia ei kuitenkaan lähetetä sellaiselle äänioikeusrekisteriin otetulle, jonka Digi- ja väestötietovirasto 26 §:n 5 momentin mukaisesti merkitsee äänioikeusrekisterissä äänioikeutta vailla olevaksi. Ilmoituskortti lähetetään äänioikeutetulle pelkästään sähköisesti, jos hänen kohdalleen äänioikeusrekisteriin on tehty 18 §:n 4 momentin 6 kohdassa tarkoitettu merkintä. (29.11.2019/1132)

---

22 § (29.11.2019/1132)

Tiedottaminen Euroopan unionin muun jäsenvaltion kansalaisille kuntavaaleissa ja europarlamenttivaaleissa

Digi- ja väestötietoviraston on hyvissä ajoin ennen kuntavaaleja ja europarlamenttivaaleja mahdollisuuksien mukaan toimitettava kaikille äänioikeuden edellytykset täyttäville Euroopan unionin muun jäsenvaltion kansalaisille sopivalla tavalla tieto siitä, että heillä väestötietojärjestelmän tietojen mukaan tulee olemaan vaaleissa äänioikeus ja vaalikelpoisuus, sekä tieto menettelystä, joka on tarpeen äänioikeuden käyttämiseksi ja vaalikelpoisuuden toteuttamiseksi.

23 § (29.11.2019/1132)

Äänioikeusrekisterin tietojen tarkastaminen

Äänioikeusrekisteriin 18 §:n 2 ja 3 momentin sekä 19 §:n nojalla merkityt tiedot lukuun ottamatta henkilötunnuksia ovat tarkastusta varten nähtävillä Digi- ja väestötietoviraston määräämissä paikoissa tai puhelimitse maksutta saatavissa arkipäivinä virka-aikana 41. päivästä ennen vaalipäivää.

Digi- ja väestötietovirasto voi antaa äänioikeusrekisteristä otteita. Ote annetaan maksutta sille, josta otteessa on tietoja, ja tässä laissa tarkoitetulle viranomaiselle.

Digi- ja väestötietovirasto tiedottaa virallisessa lehdessä ja muulla sopivaksi katsomallaan tavalla äänioikeusrekisterin tietojen saatavillapidosta sekä siitä, miten oikaisuvaatimus tehdään.

Jos äänioikeusrekisteriin on merkitty henkilön kohdalle 18 §:n 2 momentin 10 kohdassa tai 4 momentin 5 kohdassa tarkoitettu tieto turvakiellosta, äänioikeusrekisterissä olevista henkilötiedoista voidaan pitää tarkastusta varten nähtävinä vain 18 §:n 2 momentin 2, 7 ja 9 kohdassa tarkoitetut tiedot.

24 § (29.11.2019/1132)

Oikaisuvaatimus

Joka katsoo, että hänet on oikeudettomasti jätetty pois äänioikeusrekisteristä tai että häntä koskeva merkintä siinä on virheellinen, voi tehdä kirjallisen oikaisuvaatimuksen Digi- ja väestötietovirastolle viimeistään 16. päivänä ennen vaalipäivää ennen kello 16:ta.

Oikaisuvaatimus voidaan perustaa myös sellaisiin äänioikeuteen vaikuttaviin seikkoihin, jotka ovat sattuneet äänioikeusrekisterin perustamisen jälkeen.

Jos äänioikeutetun kotikuntalaissa tarkoitettu muuttoilmoitus saapuu Digi- ja väestötietovirastolle myöhemmin kuin 51. päivänä ennen vaalipäivää, äänioikeutettu ei tämän muuttoilmoituksen perusteella voi vaatia oikaisua äänioikeusrekisterissä oleviin häntä koskeviin 18 §:n 2 momentin 3–6 kohdassa tarkoitettuihin tietoihin.

Oikaisuvaatimus voidaan tehdä käyttäen tarkoitusta varten laadittua lomaketta. Digi- ja väestötietoviraston on huolehdittava, että lomakkeita on painettuina tai monistettuina saatavilla niissä paikoissa, joissa äänioikeusrekisterin tiedot ovat nähtävillä.

25 § (29.11.2019/1132)

Digi- ja väestötietoviraston päätös

1) Digi- ja väestötietoviraston on ratkaistava oikaisuvaatimus viimeistään 13. päivänä ennen vaalipäivää ja tehtävä ratkaisusta mahdollisesti aiheutuvat muutokset äänioikeusrekisteriin viimeistään 12. päivänä ennen vaalipäivää ennen kello 12:ta.

Digi- ja väestötietoviraston on viipymättä annettava päätös tiedoksi oikaisuvaatimuksen tehneelle. Päätös on lähetettävä postitse kirjattuna lähetyksenä, mutta se voidaan toimittaa muullakin todistettavalla tavalla, jos se ei aiheuta viivytystä. Jos päätös sisältää sen, että henkilö otetaan äänioikeusrekisteriin, Digi- ja väestötietoviraston on samalla toimitettava hänelle ilmoituskortti. Jollei vastaanottajan postiosoitetta tunneta, päätös on julkaistava virallisessa lehdessä.

26 §

Itseoikaisu

Jos Digi- ja väestötietovirasto katsoo, että joku on oikeudettomasti jätetty pois äänioikeusrekisteristä tai oikeudettomasti otettu siihen taikka että jotakuta koskeva merkintä äänioikeusrekisterissä on virheellinen, sillä on viran puolesta oikeus lisätä henkilö äänioikeusrekisteriin tai merkitä hänet äänioikeutta vailla olevaksi taikka korjata häntä koskeva virheellinen merkintä. Muutokset on tehtävä viimeistään 12. päivänä ennen vaalipäivää ennen kello 12:ta. (29.11.2019/1132)

Merkittäessä henkilö äänioikeusrekisterissä äänioikeutta vailla olevaksi on siitä tehtävä kirjallinen päätös ja annettava se tiedoksi asianomaiselle henkilölle siten kuin 25 §:n 2 momentissa säädetään. Kirjallista päätöstä ei kuitenkaan tehdä, jos henkilö on kuollut tai julistettu kuolleeksi äänioikeusrekisterin perustamisen jälkeen.

Lisättäessä henkilö äänioikeusrekisteriin hänelle on viipymättä lähetettävä ilmoituskortti.

Korjattaessa äänioikeusrekisterissä oleva henkilöä koskeva virheellinen merkintä on korjauksesta viipymättä ilmoitettava asianomaiselle henkilölle, jollei se ole ilmeisen tarpeetonta.

---

27 § (29.11.2019/1132)

Valitus hallinto-oikeuteen

Päätöksestä, jolla oikaisuvaatimus on hylätty tai jätetty tutkimatta sekä 26 §:n 2 momentissa tarkoitetusta päätöksestä saa valittaa hallinto-oikeuteen. Valitus on tehtävä viimeistään seitsemäntenä päivänä siitä päivästä, jona asianosainen on saanut päätöksen tiedoksi tai päätös on julkaistu virallisessa lehdessä. Hallinto-oikeudelle osoitetun valituskirjelmän voi valitusajan kuluessa toimittaa Digi- ja väestötietovirastolle edelleen hallinto-oikeudelle toimitettavaksi. Valituksen tekemiseen sovelletaan muutoin, mitä oikeudenkäynnistä hallinto-asioissa annetussa laissa (808/2019) säädetään.

Hallinto-oikeuden on viipymättä annettava päätöksestään tieto valittajalle ja Digi- ja väestötietovirastolle. Jos päätös sisältää sen, että joku on otettava äänioikeusrekisteriin tai että jotakuta koskevia tietoja on muutettava, Digi- ja väestötietoviraston on tehtävä äänioikeusrekisteriin tarvittavat muutokset. Jos hallinto-oikeus antaa tällaisen päätöksensä myöhemmin kuin 4. päivänä ennen vaalipäivää kello 19, sen on viipymättä toimitettava päätös myös asianomaisen kunnan keskusvaalilautakunnalle, joka liittää sen 71 §:ssä tarkoitettuun vaaliluetteloon. Jos valitus on hylätty tai jätetty tutkimatta, hallinto-oikeuden on ilmoitettava siitä Digi- ja väestötietovirastolle, jonka on tehtävä äänioikeusrekisteriin siitä merkintä.

Hallinto-oikeuden tässä pykälässä tarkoitettuun päätökseen ei saa hakea valittamalla muutosta.

28 § (28.6.2013/496)

Äänioikeusrekisterin lainvoimaisuus

Äänioikeusrekisteri on lainvoimainen 12. päivänä ennen vaalipäivää kello 12 lukien.

Lainvoimaista äänioikeusrekisteriä on vaaleissa noudatettava muuttamattomana. Äänioikeusrekisteriä pidetään lainvoimaisena sen estämättä, että hallinto-oikeus ei ole ennen äänioikeusrekisterin tulemista lainvoimaiseksi antanut päätöstä sille tehtyyn valitukseen.

Jos joku on ilmeisen virheellisesti 26 §:n 1 tai 5 momentin nojalla merkitty äänioikeusrekisterissä äänioikeutta vailla olevaksi, Digi- ja väestötietovirasto voi poistaa merkinnän lainvoimaisesta äänioikeusrekisteristä. (29.11.2019/1132)

Sen, joka esittää vaalilautakunnalle vaalipäivänä hallinto-oikeuden tai korkeimman hallinto-oikeuden päätöksen, jonka mukaan hän on äänioikeutettu, on annettava äänestää. Hän on velvollinen luovuttamaan päätöksen tai sen jäljennöksen vaalilautakunnalle.

29 §

Äänioikeusrekisterin käyttö

Äänioikeusrekisteriin merkitään sen mukaan kuin 5 ja 6 luvussa säädetään, milloin ja missä äänioikeutettu on äänestänyt. Merkinnän voi tehdä kotimaassa olevan yleisen ennakkoäänestyspaikan vaalitoimitsija tai vaalitoimikunnan puheenjohtaja taikka vaalilautakunta tai kunnan keskusvaalilautakunta tai keskusvaalilautakunnan pyynnöstä Digi- ja väestötietovirasto. Jos merkintä havaitaan virheelliseksi, sen voi korjata vain kunnan keskusvaalilautakunta tai sen pyynnöstä Digi- ja väestötietovirasto. (29.11.2019/1132)

Äänestämistä koskevat merkinnät eivät ole julkisia, ennen kuin vaalipäivän äänestys on päättynyt. Jos presidentinvaalissa toimitetaan toinen vaali, ensimmäisen vaalin äänestämistä koskevat merkinnät ovat julkisia vasta toisen vaalin vaalipäivän äänestyksen päätyttyä. (5.4.2002/247)

Sen jälkeen kun vaalien tulos on saanut lainvoiman, äänioikeusrekisteristä otetaan oikeusministeriön määräämät arkistotulos-

teet. Tämän jälkeen Digi- ja väestötietovirasto hävittää rekisterissä olevat tiedot. (29.11.2019/1132)

4 luku

Ehdokasasettelun viranomaistehtävät

30 §

Ehdokasasettelu

Puoluerekisteriin merkittyjen puolueiden (puolue) ja äänioikeutettujen perustamien valitsijayhdistysten ehdokkaiden asettamisesta sekä hakemuksesta ehdokaslistan julkaisemiseksi ehdokaslistojen yhdistelmässä ja hakemuksesta ehdokkaan ottamiseksi presidentinvaalin ehdokasluetteloon (ehdokashakemukset) ja hakemusten toimittamisesta ehdokashakemukset käsittelevälle viranomaiselle säädetään II osassa.

31 § (8.5.2015/563)

Ehdokashakemukset käsittelevä viranomainen

Ehdokashakemukset käsittelee:
---

3) kuntavaaleissa kunnan keskusvaalilautakunta.

Ehdokashakemukset käsittelevä viranomainen on ehdokaslistojen yhdistelmän ja presidentinvaalin ehdokasluettelon rekisterinpitäjä. (8.5.2020/333)

32 § (21.5.2010/431)

Puolueita koskevat ilmoitukset

Oikeusministeriön on viimeistään 55. päivänä ennen presidentinvaalin vaalipäivää ja 48. päivänä ennen muiden vaalien vaalipäivää ilmoitettava ehdokashakemukset käsitteleville viranomaisille, lukuun ottamatta Ahvenanmaan maakunnan vaalipiirilautakuntaa, ne puolueet, jotka on merkitty puoluerekisteriin, ja ne henkilöt, jotka ovat oikeutettuja kirjoittamaan puolueen nimen.

33 § (21.5.2010/431)

Viranomaisen lakimääräiset kokoukset

Ehdokashakemukset käsittelevä viranomainen kokoontuu puheenjohtajan kutsusta hyvissä ajoin, viimeistään 55. päivänä ennen presidentinvaalin vaalipäivää ja 48. päivänä ennen muiden vaalien vaalipäivää, ja sen jälkeen, jos asioita on käsiteltävinä, 47., 41., 39. ja 38. päivänä ennen presidentinvaalin vaalipäivää sekä 40., 34., 32. ja 31. päivänä ennen muiden vaalien vaalipäivää, vaalipäivänä, vaalipäivän jälkeisenä päivänä ja 3. päivänä vaalipäivän jälkeen sekä muulloin, jos asiain käsittely sitä vaatii.

34 § (21.5.2010/431)

Asiakirjojen jättämisestä määrääminen ja kuuluttaminen

Ehdokashakemukset käsittelevä viranomainen määrää viimeistään 55. päivänä ennen presidentinvaalin vaalipäivää ja 48. päivänä ennen muiden vaalien vaalipäivää pidettävässä kokouksessaan, kenelle, minä päivinä ja kellonaikoina sekä missä sille tarkoitetut ehdokashakemukset ja muut ehdokkaiden asettamista koskevat asiakirjat on annettava.

Määräyksestä on laadittava kuulutus, joka on annettava tiedoksi puolueiden ilmoittamille vaaliasiamiehille ja pantava nähtäväksi viranomaisen kokoushuoneistossa sekä julkaistava kuntavaaleissa sillä tavalla kuin kunnan ilmoitukset saatetaan tiedoksi ja muissa vaaleissa virallisessa lehdessä. (8.5.2015/563)

35 §

Velvollisuus asiakirjojen tarkastamiseen

Ehdokashakemukset käsittelevän viranomaisen on tutkittava, onko ehdokashakemukset ja ilmoitukset vaaliliitosta ja yhteislistasta jätetty sille laissa säädetyssä määräajassa ja onko asiakirjat laadittu laissa tai sen nojalla säädetyin tai määrätyin muodoin sekä ovatko ehdokkaat vaalikelpoisia ja onko heidän ehdokkuudelleen muutoin laissa säädettyä estettä.

Ehdokashakemukset käsittelevän viranomaisen asiana ei ole tutkia, miten jäsenäänestys ja ehdokkaiden asettaminen siihen liittyvine menettelyineen puolueessa taikka sen piiri-, perus- tai muussa järjestössä taikka puolueen jäseniä kunnassa edustavassa yhdistyksessä on toimitettu.

36 § (21.5.2010/431)

Ehdokashakemusten käsittely ja huomautukset

Ehdokashakemukset niihin liitettyine asiakirjoineen tarkastetaan 41. päivänä ennen presidentinvaalin vaalipäivää ja 34. päivänä ennen muiden vaalien vaalipäivää pidettävässä kokouksessa.

Jos ehdokashakemusta taikka ilmoitusta vaaliliitosta tai yhteislistasta ei ole annettu viranomaiselle määräaikana, se jätetään tutkimatta.

Puolueen, yhteislistan tai yhteislistaan kuulumattoman valitsijayhdistyksen vaaliasiamiehelle on viipymättä huomautettava, jos:

1) ehdokashakemusta taikka ilmoitusta vaaliliitosta tai yhteislistasta ei ole tehty tämän lain tai sen nojalla annettujen määräysten mukaisesti taikka ehdokashakemukseen ei ole liitetty tässä laissa edellytettyjä asiakirjoja;

2) ehdokashakemusasiakirjoja ei muusta kuin 1 kohdassa mainitusta syystä voida pitää lainmukaisina; taikka

3) ehdokkaaksi on asetettu henkilö, joka ei ole vaalikelpoinen tai joka on asetettu samoissa vaaleissa ehdokkaaksi kahdella tai useammalla listalla.

37 §

Ehdokkaiden järjestyksen määrääminen

Edellä 36 §:ssä tarkoitetussa kokouksessa määrätään puolueiden, yhteislistojen ja valitsijayhdistysten keskinäinen järjestys ehdokaslistojen yhdistelmää varten sekä presidentinvaalin ehdokkaiden keskinäinen järjestys ehdokasluetteloa varten.

Eduskuntavaaleissa, kuntavaaleissa ja europarlamenttivaaleissa arvotaan:

1) vaaliliittoon kuulumattomien puolueiden ja vaaliliittojen keskinäinen järjestys;

2) vaaliliitossa sen muodostaneiden puolueiden keskinäinen järjestys; sekä

3) yhteislistojen keskinäinen järjestys.

(8.5.2015/563)

Yhteislistaan kuulumattomat valitsijayhdistykset järjestetään aakkosjärjestykseen.

---

38 § (21.5.2010/431)

Vaaliasiamiesten toimenpiteet huomautusten johdosta

Vaaliasiamiehillä, joille huomautuksia on tehty, on oikeus viimeistään 39. päivänä ennen presidentinvaalin vaalipäivää ja 32. päivänä ennen muiden vaalien vaalipäivää ennen kello 16 tehdä huomautuksista johtuvat oikaisut sekä täydentää ehdokashake-

musta ja siihen liitettyjä asiakirjoja. Saman ajan kuluessa vaaliasiamiehillä on oikeus tehdä tarvittavia ehdokkaan nimeä, arvoa, ammattia tai tointa taikka kotikuntaa koskevia tarkistuksia. Jos huomautus koskee ilmoitusta vaaliliitosta, puolueiden vaaliasiamiehillä on oikeus antaa yhteinen kirjallinen ehdotuksensa ilmoituksen oikaisemiseksi.

Jos huomautus on tehty 36 §:n 3 momentin 3 kohdassa mainitusta syystä, vaaliasiamiehellä on oikeus tämän pykälän 1 momentissa säädetyn ajan kuluessa poistaa ensin mainitussa lainkohdassa tarkoitettu ehdokas.

39 § (21.5.2010/431)

Ehdokashakemusten ratkaiseminen

Määräaikana saapuneet ehdokashakemukset niihin liitettyine asiakirjoineen käsitellään uudelleen 39. päivänä ennen presidentinvaalin ja 32. päivänä ennen muiden vaalien vaalipäivää pidettävässä kokouksessa. Samalla tehdään päätökset ehdokashakemusten sekä vaaliliittoa ja yhteislistaa koskevien ilmoitusten johdosta.

Ne määräaikana perille toimitetut ehdokashakemukset sekä ilmoitukset vaaliliitosta ja yhteislistasta, joita vastaan huomautuksia ei ole tehty, on hyväksyttävä.

40 § (21.5.2010/431)

Ehdokashakemusten ratkaisemisen jälkeen tehtävät päätökset

Jos 38 §:n 2 momentissa tarkoitettu huomautus on tehty ja hyväksyttävää ilmoitusta oikaisusta ei ole annettu tai ilmoitusta kyseisen ehdokkaan poistamisesta tehty määräajassa taikka jos ehdokas on kuollut, ehdokasta ei oteta ehdokaslistojen yhdistelmään tai presidentinvaalin ehdokasluetteloon. Puolueen, valitsijayhdistyksen tai yhteislistan vaaliasiamies on velvollinen viipymättä ilmoittamaan ehdokkaan kuolemasta ehdokashakemukset käsittelevälle viranomaiselle.

Puolueella tai valitsijayhdistyksellä, jonka ilmoitusta vaaliliittoon tai yhteislistaan liittymisestä ei ole hyväksytty, on oikeus peruuttaa ehdokashakemuksensa. Puolueen tai valitsijayhdistyksen vaaliasiamiehen on tehtävä peruutus kirjallisesti ehdokashakemukset käsittelevälle viranomaiselle viimeistään 31. päivänä ennen vaalipäivää ennen kello 12. Ehdokashakemuksen hyväksymistä koskeva asia on peruutuksen johdosta käsiteltävä uudelleen.

Päätökset tässä pykälässä tarkoitetuissa asioissa tehdään 38. päivänä ennen presidentinvaalin vaalipäivää ja 31. päivänä ennen muiden vaalien vaalipäivää pidettävässä kokouksessa ennen presidentinvaalin ehdokasluettelon tai ehdokaslistojen yhdistelmän laatimista.

41 § (28.6.2013/496)

Ehdokaslistojen yhdistelmän laatiminen

Ehdokashakemukset käsittelevän viranomaisen on laadittava 31. päivänä ennen vaalipäivää viimeistään kello 16 aloitettavassa kokouksessaan ehdokaslistojen yhdistelmä, jossa on samalle puolelle lehteä painettuna:

1) yhteinen otsikko sen selvittämiseksi, mitä vaaleja varten yhdistelmä on laadittu; sekä

2) puolueiden ehdokaslistat, yhteislistat ja yhteislistaan kuulumattomien valitsijayhdistysten ehdokaslistat.

Vaaliliittoon kuulumattomien ja vaaliliiton muodostaneiden puolueiden ehdokaslistat sekä yhteislistat ja yhteislistaan kuulumattomien valitsijayhdistysten ehdokaslistat sijoitetaan 37 §:n 2 ja 3 momentissa tarkoitettuun järjestykseen siten, että ensin ovat puolueiden ehdokaslistat ryhmiteltyinä va-

semmalta oikealle, sitten yhteislistat vastaavalla tavalla ryhmiteltyinä ja lopuksi yhteislistaan kuulumattomien valitsijayhdistysten ehdokaslistat aakkosjärjestyksessä allekkain. Ehdokkaille annetaan tässä järjestyksessä numerot alkaen numerosta 2.

Jos puolueita, vaaliliittoja tai yhteislistoja on niin paljon, että niiden ryhmittely vasemmalta oikealle oleellisesti haittaisi yhdistelmän luettavuutta, ne tai osa niistä voidaan ryhmitellä yhdistelmään arvonnan mukaista järjestystä noudattaen myös allekkain. Vaaliliiton muodostaneiden puolueiden ehdokaslistat erotetaan riittävän selkeästi vaaliliittoon kuulumattomien puolueiden ehdokaslistoista. Vaaliliiton muodostaneiden puolueiden ehdokaslistojen alapuolelle tehdään merkintä siitä, että kyseiset puolueet ovat vaaliliitossa.

Puolueiden ja yhteislistojen ehdokkaiden tiedot merkitään asianomaisen puolueen nimen tai yhteislistan nimityksen alle ryhmiteltyinä yhdelle tai useammalle palstalle ylhäältä alaspäin. Yhteislistaan kuulumattomien ehdokkaiden tiedot merkitään äärimmäiseksi oikealle allekkain numerojärjestyksessä erotettuina selvästi toisistaan.

Jokaisesta ehdokkaasta merkitään yhdistelmään numero, nimi ja arvo, ammatti tai toimi enintään kahta ilmaisua käyttäen sekä muissa kuin kuntavaaleissa kotikunta. Ehdokkaan etunimen rinnalla tai sen sijasta voidaan käyttää ehdokkaan yleisesti tunnettua puhuttelunimeä tai etunimeä lyhennettynä. Muita tietoja ehdokkaasta ei saa merkitä, paitsi jos ne ovat tarpeen henkilöllisyyden täsmentämiseksi. Yhdistelmään ei merkitä henkilötunnuksia. (8.5.2015/563)

Puolueiden nimet merkitään yhdistelmään noudattaen puoluelain (10/1969) 4 §:n ja yhdistyslain (503/1989) 9 §:n 2 momentin säännöksiä. Yhteislistalle merkitään sille ehdotettu nimitys tai, jos se ei huomautuksen jälkeenkään ole sen mukainen kuin siitä II osassa säädetään tai jos ehdotusta ei ole tehty, ehdokashakemukset käsittelevä viranomainen määrää nimityksen, joka ilmaisee vain yhteislistan järjestyksen yhdistelmässä muihin yhteislistoihin nähden. Yhteislistaan kuulumattomalle valitsijayhdistykselle ei merkitä nimitystä.

42 § (21.5.2010/431)

Presidentinvaalin ehdokasluettelot

---

43 § (28.6.2013/496)

Valtakunnallinen ehdokasrekisteri

Oikeusministeriö perustaa rekisterin, johon otetaan kaikki koko maassa asianomaisissa vaaleissa ehdokaslistojen yhdistelmiin tai presidentinvaalin ehdokasluetteloon otetut ehdokkaat (valtakunnallinen ehdokasrekisteri). Oikeusministeriö on valtakunnallisen ehdokasrekisterin rekisterinpitäjä. (8.5.2020/333)

Ehdokashakemukset käsittelevän viranomaisen on 38. päivänä ennen presidentinvaalin vaalipäivää ja 31. päivänä ennen muiden vaalien vaalipäivää huolehdittava siitä, että valtakunnalliseen ehdokasrekisteriin merkitään jokaisesta ehdokkaasta ehdokaslistojen yhdistelmässä tai presidentinvaalin ehdokasluettelossa olevat tiedot, ikä vaalipäivänä sekä henkilötunnus.

Ehdokasrekisteristä annetaan maksutta tietoja ehdokkaalle, ehdokkaan asettaneelle puolueelle ja yhteislistalle sekä tässä laissa tarkoitetuille viranomaisille.

Oikeusministeriö laatii tarvittaessa valtakunnallisesta ehdokasrekisteristä tulosteen, johon otetaan vaalipiireittäin tai kunnittain kunkin ehdokkaan ehdokaslistojen yhdistelmässä olevat tiedot. Ministeriö huolehtii siitä, että tulostetta toimitetaan tarpeellinen määrä kuntien keskusvaalilautakunnille, vaalitoimikunnille ja kotimaan ennak-

koäänestyspaikkojen vaalitoimitsijoille sekä ulkoasiainministeriölle jaettavaksi edelleen ennakkoäänestyspaikkoina oleviin Suomen edustustoihin ja suomalaisiin laivoihin.

44 §

Ehdokaslistojen yhdistelmän ja presidentinvaalin ehdokasluettelon jakelu ja tiedoksisaattaminen

---

Kunnan keskusvaalilautakunnan tulee saattaa kuntavaalien ehdokaslistojen yhdistelmä tai siinä olevat tiedot taikka tieto siitä, missä yhdistelmä on nähtävänä, äänioikeutettujen tiedoksi sillä tavalla kuin kunnan ilmoitukset saatetaan tiedoksi ja lisäksi keskusvaalilautakunnan kokoushuoneistossa julkaistavalla ilmoituksella. Tarpeellinen määrä yhdistelmiä on hyvissä ajoin ennen vaaleja toimitettava kunnanhallitukselle, vaalilautakunnille, vaalitoimikunnille ja kunnan alueella olevien yleisten ennakkoäänestyspaikkojen vaalitoimitsijoille. Niitä on lisäksi toimitettava ehdokkaita asettaneiden puolueiden, yhteislistojen ja yhteislistaan kuulumattomien valitsijayhdistysten vaaliasiamiehille. Yhdistelmiä on myös pidettävä kunnan asukkaiden saatavana. (8.5.2015/563)

---

45 §

Muutoksenhakukielto

Tässä luvussa tarkoitettuun viranomaisen päätökseen, lukuun ottamatta ehdokasrekisteristä annettavia tietoja koskevaa päätöstä, ei saa hakea erikseen muutosta.

5 luku

Ennakkoäänestys

46 § (21.5.2010/431)

Ennakkoäänestysoikeus

Jokainen äänioikeutettu saa äänestää ennakolta kotimaan yleisissä ennakkoäänestyspaikoissa ja ulkomailla Suomen edustustoissa.

Äänioikeutettu, joka on hoidettavana sairaalassa, ympärivuorokautista hoitoa antavassa tai muussa kunnanhallituksen ennakkoäänestyspaikaksi määräämässä sosiaalihuollon toimintayksikössä taikka joka on otettu rangaistuslaitokseen, saa äänestää ennakolta kyseisessä laitoksessa. Suomalaisen laivan henkilökuntaan kuuluva äänioikeutettu saa äänestää ennakolta laivassa sen ollessa ulkomailla.

Äänioikeutettu, jonka kyky liikkua tai toimia on siinä määrin rajoittunut, ettei hän pääse äänestys- eikä ennakkoäänestyspaikkaan ilman kohtuuttomia vaikeuksia, saa, sen mukaisesti kuin 55 §:ssä säädetään, äänestää ennakolta kotonaan Suomessa siinä kunnassa, joka on merkitty äänioikeusrekisteriin hänen kotikunnakseen. Kotiäänestyksen yhteydessä voi äänestää myös kotiäänestykseen oikeutetun kanssa samassa taloudessa asuva omaishoidon tuesta annetussa laissa (937/2005) tarkoitettu omaishoitaja, jos kyseinen kunta on merkitty äänioikeusrekisterissä hänen kotikunnakseen.

47 § (5.4.2002/247)

Ennakkoäänestyksen ajanjakso

Ennakkoäänestys aloitetaan 11. päivänä ennen vaalipäivää sekä lopetetaan ulkomailla 8. päivänä ja kotimaassa 5. päivänä ennen vaalipäivää. Suomalaisessa laivassa

ennakkoäänestys voidaan, presidentinvaalin toista vaalia lukuun ottamatta, kuitenkin aloittaa jo 18. päivänä ennen vaalipäivää.

Kotimaan yleinen ennakkoäänestyspaikka on ennakkoäänestystä varten avoinna kaikkina päivinä 1 momentissa tarkoitettuna ajanjaksona, jollei kunnanhallituksen päätöksellä erityisistä syistä toisin määrätä.

Suomen edustustoissa ja niiden toimipaikoissa ennakkoäänestyksen ajanjakso voi, sen mukaan kuin valtioneuvoston asetuksella säädetään, olla lyhyempi kuin 1 momentissa säädetään.

48 § (28.6.2013/496)

Ennakkoäänestysajat

Ennakkoäänestys toimitetaan ennakkoäänestyksen ajanjaksona:

1) kotimaan yleisessä ennakkoäänestyspaikassa kunnanhallituksen päätöksellä määrättynä aikana, joka ei saa olla arkipäivisin ennen kello 8:aa eikä kello 20:n jälkeen eikä lauantaisin ja sunnuntaisin ennen kello 9:ää eikä kello 18:n jälkeen;

2) Suomen edustustossa jokaisena päivänä edustuston päällikön määrääminä aikoina, ei kuitenkaan pitkäperjantaina, ensimmäisenä pääsiäispäivänä, helluntaipäivänä, juhannuspäivänä, jouluaattona eikä ensimmäisenä tai toisena joulupäivänä;

3) laitoksessa vähintään yhtenä ja enintään kahtena päivänä vaalitoimikunnan määrääminä aikoina;

4) suomalaisessa laivassa vähintään yhtenä päivänä laivan päällikön määrääminä aikoina;

5) kotiäänestyksessä äänestäjälle erikseen ilmoitettuna, kello 9:n ja 20:n välisenä aikana.

Sen lisäksi, mitä 1 momentin 1 kohdassa säädetään, ennakkoäänestystä ei toimiteta uudenvuodenaattona tai -päivänä, loppiaisena, ensimmäisenä pääsiäispäivänä, vapunaattona tai -päivänä, helatorstaina, helluntaipäivänä, juhannusaattona tai -päivänä, itsenäisyyspäivänä, jouluaattona eikä ensimmäisenä tai toisena joulupäivänä.

Äänioikeutettu, joka 1 momentissa tarkoitettuna aikana on saapunut asianomaiseen ennakkoäänestyspaikkaan, mutta ei ole voinut käyttää äänioikeuttaan vielä tuona aikana, saa äänestää sanotun ajan päätyttyäkin.

48 a § (5.4.2002/247)

Ennakkoäänestystila

Kunnan keskusvaalilautakunnan on huolehdittava siitä, että kaikissa kunnanhallituksen päätöksellä kotimaan yleisiksi ennakkoäänestyspaikoiksi määrätyissä paikoissa on ennakkoäänestystä varten asianmukainen ennakkoäänestystila ja tarvittava kalusto.

Ennakkoäänestystilassa tulee olla riittävästi tilaa myös niitä äänestäjiä varten, jotka odottavat vuoroaan päästäkseen äänestämään.

49 §

Ennakkoäänestyksestä tiedottaminen

Kunnan keskusvaalilautakunnan on tiedotettava kunnan alueella olevista kotimaan yleisistä ennakkoäänestyspaikoista ja äänestysajoista niissä sillä tavalla kuin kunnan ilmoitukset saatetaan tiedoksi.

Vaalitoimitsijoiden ja vaalitoimikunnan on huolehdittava siitä, että äänestysajoista ja ennakkoäänestyksen tarkemmasta järjestelystä tiedotetaan ennakkoäänestyspaikalla julkipantavin kuulutuksin ja tarvittaessa

muullakin sopivalla tavalla. (5.4.2002/247)

Oikeusministeriön on riittävällä ja sopivalla tavalla tiedotettava yleisistä ennakkoäänestyspaikoista ja äänestysajoista niissä. (5.4.2002/247)

50 §

Ennakkoäänestysasiakirjat

Ennakkoäänestyksessä on käytettävä äänestyslippua, vaalikuorta, lähetekirjettä ja lähetekuorta (ennakkoäänestysasiakirjat), jotka oikeusministeriö valmistuttaa.

Lähetekirjeenä käytetään joko 21 §:ssä tarkoitettua ilmoituskorttia tai erillistä lähetekirjelomaketta. Kotiäänestyksessä lähetekirjeenä on kuitenkin käytettävä erillistä kotiäänestyksen lähetekirjelomaketta.

51 § (8.5.2009/300)

Äänestyslippu

Vaaleissa käytettävä äänestyslippu on painettava valkealle paperille, jollei 3 momentista muuta johdu. Äänestyslipusta on käytävä selvästi ilmi, miten se taitetaan kokoon, ja sen on turvattava vaalisalaisuuden säilyminen.

Äänestyslipun on oltava vakiokokoa 148 x 210 mm, ja sen sisäpuolelle on painettava otsikko, jossa mainitaan, missä vaaleissa sitä käytetään, sekä lisäksi ympyrä, joka on halkaisijaltaan 90 mm ja joka lippua kokoon taitettaessa jää taittamattomaksi. Keskellä ympyrää tulee olla selvästi havaittava merkintä N:o sen ehdokkaan numeron merkitsemistä varten, jonka hyväksi äänestäjä tahtoo antaa äänensä. Mitään muita merkintöjä äänestyslipussa ei saa olla.

Jos säännönmukaisesti toimitettavien vaalien yhteydessä toimitetaan samanaikaisesti jotkin toiset vaalit, oikeusministeriö päättää näissä toisissa vaaleissa käytettävän äänestyslipun väristä.

52 §

Vaalileimasimet

Äänestysliput leimataan vaalileimalla, joka on samanlainen kaikissa ennakkoäänestys- ja äänestyspaikoissa. Oikeusministeriö vahvistaa vaalileiman sekä valmistuttaa vaalileimasimet ja antaa kuntien keskusvaalilautakunnille ohjeet niiden hankkimisesta ja säilyttämisestä.

53 §

Asiakirjojen ja vaalileimasimien toimittaminen

Oikeusministeriön on hyvissä ajoin ennen ennakkoäänestyksen alkamista tarpeellisin ohjein varustettuina lähetettävä ennakkoäänestysasiakirjoja ja lomakkeita äänestäjistä pidettäviä luetteloja varten kotimaan yleisten ennakkoäänestyspaikkojen vaalitoimitsijoille sekä kuntien keskusvaalilautakunnille toimitettaviksi vaalitoimikunnille. Näitä asiakirjoja ja lomakkeita on lähetettävä myös ulkoasiainministeriölle toimitettaviksi ennakkoäänestyspaikkoina oleville Suomen edustustoille ja suomalaisten laivojen päälliköille.

Kunnan keskusvaalilautakunnan on toimitettava vaalileimasimia kunnassa olevien kotimaan yleisten ennakkoäänestyspaikkojen vaalitoimitsijoille sekä vaalitoimikunnille. Helsingin kaupungin keskusvaalilautakunnan on lisäksi toimitettava niitä ulkoasiainministeriölle lähetettäviksi edelleen edustustoille ja laivojen päälliköille.

Laivan päällikön tulee tilata ennakkoäänestysasiakirjat, lomakkeet äänestäjistä pidettäviä luetteloja varten ja vaalileimasin ulkoasiainministeriöltä tai Suomen edustustolta.

54 §

Kotiäänestyksessä läsnä oleva henkilö

Kotiäänestyksen vaalitoimitsijan on huolehdittava, että hänen lisäkseen kotiäänestyksessä on läsnä äänestäjän valitsema tai hyväksymä 18 vuotta täyttänyt henkilö, joka tässä tehtävässään ei toimi vaaliviranomaisen ominaisuudessa. Asianomaisissa vaaleissa ehdokkaana oleva henkilö ei voi toimia tässä tehtävässä.

55 § (21.5.2010/431)

Kotiäänestyksen valmistavat toimenpiteet

Kotiäänestykseen oikeutetun on kirjallisesti tai puhelimitse ilmoitettava halukkuudestaan äänestää ennakolta kotonaan viimeistään 12. päivänä ennen vaalipäivää ennen kello 16 kotikuntansa keskusvaalilautakunnalle. Ilmoituksen voi äänestäjän puolesta tehdä tämän valitsema henkilö. Kirjallinen ilmoitus, joka on allekirjoitettava, voidaan tehdä käyttäen tarkoitusta varten laadittua lomaketta.

Ilmoituksessa on mainittava:

1) äänestäjän täydellinen nimi, henkilötunnus, osoite, kotikunta ja puhelinnumero sekä, jos ilmoituksen tekee äänestäjän valitsema henkilö, myös tämän nimi ja yhteystiedot;

2) että äänestäjän kyky liikkua tai toimia on siinä määrin rajoittunut, ettei hän ilman kohtuuttomia vaikeuksia pääse äänestys- tai ennakkoäänestyspaikkaan ja että hän tämän vuoksi haluaa äänestää ennakolta kotonaan;

3) voiko äänestäjä itse huolehtia siitä, että kotiäänestyksessä on läsnä 54 §:ssä tarkoitettu henkilö; sekä

4) 46 §:n 3 momentissa tarkoitetun kotiäänestäjän omaishoitajan täydellinen nimi, henkilötunnus ja puhelinnumero sekä tieto omaishoitosopimuksen voimassaoloajasta, jos myös omaishoitaja haluaa äänestää kotiäänestyksessä.

Vaaliviranomaisen on, jos se on mahdollista, tarvittaessa poistettava ilmoituksessa oleva puutteellisuus ja varmistettava, että ilmoituksen on tehnyt siinä mainittu äänestäjä tai tämän valitsema henkilö.

Kunnan keskusvaalilautakunnan puheenjohtajan on huolehdittava siitä, että äänestäjälle annetaan viipymättä kirjallisesti tai puhelimitse tieto ainakin kahden tunnin tarkkuudella siitä ajankohdasta, jolloin vaalitoimitsija saapuu hänen luokseen. Samalla on mainittava vaaliviranomaisen puhelinnumero mahdollista yhteydenottoa varten. Jos vaalitoimitsija on estynyt saapumasta ilmoitettuna ajankohtana, estyneisyydestä ja uuden käynnin ajankohdasta on viipymättä ilmoitettava äänestäjälle.

Jollei äänestyksen toimittamiseen vaikuttavaa, ilmoituksessa olevaa puutteellisuutta ole voitu poistaa tai jos ilmoitus kunnan keskusvaalilautakunnalle on tehty säädetyn määräajan jälkeen taikka jos kotiäänestystä ei voida lainkaan toimittaa kulkuyhteyksien katkeamisen tai muun ylivoimaisen esteen vuoksi, äänestäjälle on annettava 4 momentissa säädetyin tavoin tieto siitä, ettei kotiäänestystä toimiteta.

56 §

Järjestys ennakkoäänestyspaikassa

Ennakkoäänestyspaikassa tai sen välittömässä läheisyydessä ei saa äänestysaikana pitää puheita, julkipanna tai jakaa painettuja tai kirjoitettuja kehotuksia eikä muutoinkaan vaikuttaa tai yrittää vaikuttaa äänestäjien vaalivapauteen. (5.4.2002/247)

Äänestys ennakkoäänestyspaikassa on järjestettävä siten, että vaalisalaisuus säilyy. Saapuvilla olevien on noudatettava vaali-

toimitsijan tai vaalitoimikunnan järjestyksen ylläpitämiseksi ja äänestyksen häiriöttömän kulun turvaamiseksi antamia määräyksiä.

Jos äänestäjän vaalivapautta tai äänestyksen häiriötöntä kulkua ei kotiäänestyksessä voida turvata, vaalitoimitsijan on keskeytettävä äänestys. Keskeyttämisestä ja, jos äänestystä ei voida jatkaa, myös sen lopettamisesta on tehtävä merkintä kotiäänestyksistä pidettävään luetteloon.

57 §

Ennakkoäänestyksen aloittaminen ennakkoäänestyspaikassa

Äänioikeutetun, joka haluaa äänestää ennakolta, on ilmoittauduttava ennakkoäänestyspaikassa vaalitoimitsijalle tai vaalitoimikunnalle. Laitoksessa ennakkoäänestys on tarvittaessa järjestettävä myös eri osastoissa ja potilashuoneissa.

Äänestäjä on velvollinen esittämään vaalitoimitsijalle tai vaalitoimikunnalle selvityksen henkilöllisyydestään. Tämän jälkeen hänelle annetaan äänestyslippu, vaalikuori ja lähetekuori sekä tarvittaessa lähetekirjelomake.

Äänestäjälle on varattava tilaisuus tutustua asianomaista vaalia varten laadittuun vaalipiirinsä tai kuntansa ehdokaslistojen yhdistelmään, europarlamenttivaalien ehdokaslistojen yhdistelmään tai presidentinvaalin ehdokasluetteloon taikka valtakunnalliseen ehdokasrekisteriin tai siitä laadittuun tulosteeseen.

58 § (20.5.2016/361)

Äänestäminen ennakkoäänestyksessä

Äänestäjällä on oikeus äänestää eduskuntavaaleissa ja kuntavaaleissa sen vaalipiirin tai kunnan ehdokaslistojen yhdistelmässä olevaa ehdokasta, jossa äänestäjä on asianomaisissa vaaleissa merkitty äänioikeutetuksi, europarlamenttivaaleissa ehdokaslistojen yhdistelmässä olevaa ehdokasta ja presidentinvaalissa ehdokasluettelossa olevaa ehdokasta.

Äänestäjän on niin selvästi merkittävä äänestyslippuun sen ehdokkaan numero, jonka hyväksi hän antaa äänensä, ettei voi syntyä epätietoisuutta siitä, ketä ehdokasta hän tarkoittaa. Merkintä on tehtävä äänestyskopissa tai muutoin siten, että vaalisalaisuus säilyy.

Äänestäjän pyynnöstä on vaalitoimitsijan tai vaalitoimikunnan jäsenen avustettava häntä äänestämisessä. Henkilö, jonka kyky tehdä äänestysmerkintä on olennaisesti heikentynyt, saa käyttää äänestyksessä apuna valitsemaansa avustajaa. Ehdokas tai hänen puolisonsa, lapsensa, sisaruksensa tai vanhempansa ei voi olla avustajana. Puolisoilla tarkoitetaan aviopuolisoita sekä avioliitonomaisissa olosuhteissa ja rekisteröidyssä parisuhteessa eläviä henkilöitä. Avustaja on velvollinen tunnollisesti täyttämään äänestäjän osoitukset sekä pitämään salassa äänestyksen yhteydessä saamansa tiedot.

59 § (28.6.2013/496)

Lähetekirje

Lähetekirje on osoitettava sen kunnan keskusvaalilautakunnalle, joka on merkitty äänioikeusrekisteriin äänestäjän kohdalle.

Lähetekirjeessä on oltava äänestäjästä seuraavat tiedot:

1) täydellinen nimi;

2) henkilötunnus, jos lähetekirjeeseen tehdään 60 §:n 2 momentissa tarkoitettu lähetekirjeen kuittausmerkintä;

3) henkilötunnus tai syntymäaika ja nykyinen osoite, jos lähetekirjeenä käytetään erillistä lähetekirjelomaketta tai kotiäänestyksen lähetekirjelomaketta,

johon ei tehdä lähetekirjeen kuittausmerkintää.

Äänestäjän on allekirjoitettava lähetekirjeessä oleva vakuutus siitä, että hän itse vaalisalaisuuden säilyttäen on täyttänyt äänestyslipun ja sulkenut sen leimattuna vaalikuoreen.

Kotiäänestyksessä äänestäjän on lisäksi allekirjoitettava kotiäänestyksen lähetekirjelomakkeessa oleva vakuutus siitä, että hänen kykynsä liikkua tai toimia on siinä määrin rajoittunut, ettei hän pääse äänestys- eikä ennakkoäänestyspaikkaan ilman kohtuuttomia vaikeuksia.

60 §

Ennakkoäänestyksen päättämistoimet

Äänestäjän on esitettävä äänestyslippu taitettuna vaalitoimitsijalle tai laitoksessa vaalitoimikunnalle leimattavaksi ja, kun äänestyslippu on leimattu, suljettava se välittömästi vaaliviranomaisen nähden vaalikuoreen. Suljettu vaalikuori, johon ei saa tehdä mitään merkintöjä, ja allekirjoitettu lähetekirje on tämän jälkeen annettava vaalitoimitsijalle tai vaalitoimikunnalle.

Silloin kun äänioikeusrekisteri on käytössä ennakkoäänestyspaikassa, vaalitoimitsija tai vaalitoimikunnan puheenjohtaja:

1) tarkastaa rekisteristä, että äänestäjä on äänioikeutettu;

2) tekee rekisteriin merkinnän siitä, että äänestäjä on käyttänyt äänioikeuttaan; sekä

3) tekee lähetekirjeeseen oikeusministeriön määräämällä tavalla merkinnän siitä, että rekisteriin on tehty 2 kohdassa tarkoitettu merkintä (lähetekirjeen kuittausmerkintä), jolloin jos äänestys on toimitettu laitoksessa, laitoksen nimi ei saa ilmetä lähetekirjeen kuittausmerkinnästä.

Silloin kun äänioikeusrekisteri ei ole käytössä ennakkoäänestyspaikassa, äänestäjistä on pidettävä luetteloa.

61 § (5.4.2002/247)

Vaaliviranomaisen toimet ennakkoäänestyksen lopuksi

Vaalitoimitsijan tai vaalitoimikunnan puheenjohtajan on allekirjoitettava lähetekirjeeseen todistus siitä, että äänestys on toimitettu laissa säädetyin tavoin ja, jos lähetekirjeeseen ei tehdä lähetekirjeen kuittausmerkintää, merkittävä siihen myös päiväys ja ennakkoäänestyspaikan nimi tai, jos ennakkoäänestys on toimitettu laitoksessa tai kotiäänestyksenä, sen kunnan nimi, jossa äänestys on toimitettu. Kotiäänestyksen vaalitoimitsijan on lisäksi huolehdittava siitä, että 54 §:ssä tarkoitettu kotiäänestyksessä läsnä oleva henkilö merkitsee lähetekirjeeseen nimikirjoituksensa. Vaalikuori ja lähetekirje on tämän jälkeen suljettava lähetekuoreen. Vaalitoimitsijan ja vaalitoimikunnan on säilytettävä hallussaan olevia lähetekuoria huolellisesti ja luotettavalla tavalla.

62 §

Lähetekuorten toimittaminen kunnan keskusvaalilautakunnalle

Kotimaan yleisen ennakkoäänestyspaikan vaalitoimitsijan ja vaalitoimikunnan on viipymättä huolehdittava siitä, että oman kunnan keskusvaalilautakunnalle osoitetut lähetekuoret toimitetaan keskusvaalilautakunnalle sen määräämällä tavalla sekä siitä, että muiden kuntien keskusvaalilautakunnille osoitetut lähetekuoret toimitetaan keskusvaalilautakunnille postitse tai muulla luotettavalla tavalla. Vaalitoimitsijan ja vaalitoimikunnan on otettava kuittaus lähetekuorten vastaanottamisesta siltä, jolle kuoret luovutetaan. (5.4.2002/247)

Suomalaisen laivan vaalitoimitsijan on toimitettava lähetekuori viivytyksettä ulkoasiainministeriölle tai Suomen edustustolle siinä maassa, jonka satamassa laiva on tai johon se ensiksi saapuu. Suomen edustuston vaalitoimitsijan tai, jos edustusto ei ole ennakkoäänestyspaikkana, edustuston päällikön on huolehdittava siitä, että siellä annettu tai sinne saapunut lähetekuori toimitetaan ulkoasiainministeriölle sen määräämällä tavalla. Ministeriö huolehtii lähetekuoren toimittamisesta viipymättä asianomaiselle kunnan keskusvaalilautakunnalle noudattaen soveltuvin osin, mitä 1 momentissa säädetään.

63 §

Ennakkoäänestysasiakirjojen tarkastaminen

Kunnan keskusvaalilautakuntaan saapuneet ennakkoäänestysasiakirjat tarkastetaan vaalikuoria avaamatta kokouksissa, jotka on pidettävä siten, että vaalipäivää edeltävänä perjantaina ennen kello 19 saapuneet ennakkoäänestysasiakirjat ehditään niissä käsitellä. Määräajan jälkeen saapuneet lähetekuoret jätetään niitä avaamatta huomioon ottamatta.

Äänestys on jätettävä huomioon ottamatta, jos:

1) ennakkoon äänestänyttä henkilöä ei ole otettu äänioikeusrekisteriin;

2) vaalikuoreen on tehty äänestäjää tai ehdokasta koskeva taikka muu asiaton merkintä; (5.4.2002/247)

3) lähetekirje on niin puutteellinen tai epäselvä, ettei varmasti voida vakuuttua, onko äänestys tapahtunut laissa säädetyin tavoin, tai päätellä, kuka on äänestänyt; taikka

4) kotiäänestyksen lähetekirjeestä puuttuu 54 §:ssä tarkoitetun henkilön nimikirjoitus.

Äänestyksen huomioon ottamatta jättämisestä on tehtävä merkintä kokouksessa pidettävään pöytäkirjaan, johon on liitettävä huomioon ottamatta jätetty vaalikuori lähetekirjeineen ja -kuorineen.

Jos lähetekirje, jossa ei ole lähetekirjeen kuittausmerkintää, ja siihen liitetty vaalikuori voidaan hyväksyä, äänioikeusrekisteriin merkitään, että lähetekirjeessä mainittu henkilö on käyttänyt äänioikeuttaan. Jos hyväksyminen tapahtuu myöhemmin kuin 4. päivänä ennen vaalipäivää kello 19, merkintä lähetekirjeessä mainitun henkilön äänestämisestä tehdään oikeusministeriön määräämällä tavalla lisäksi vaaliluetteloon. Jos kunnan keskusvaalilautakunnalle on 71 §:n 3 momentin mukaisesti erityisestä syystä toimitettu äänioikeusrekisteristä heti sen tultua lainvoimaiseksi tulostetut vaaliluettelot, merkintä tehdään ainoastaan vaaliluetteloon.

Sen jälkeen kun ennakkoäänestysasiakirjat on tarkastettu, kunnan keskusvaalilautakunnan on lajiteltava hyväksytyt vaalikuoret äänestysalueittain sekä laskettava vaalikuorten lukumäärä äänestysalueittain ja merkittävä lukumäärät pöytäkirjaan. Hyväksytyt vaalikuoret on äänestysalueittain lajiteltuina ja lähetekirjeistä erotettuina säilytettävä avaamattomina varmassa tallessa. (5.4.2002/247)

64 § (5.4.2002/247)

Vaalikuorten toimittaminen vaalipiirilautakunnalle

---

65 §

Vaalileimasimien palauttaminen

Ennakkoäänestyksen päätyttyä vaalileimasimet palautetaan kunnassa olevista

ennakkoäänestyspaikoista kunnan keskusvaalilautakunnalle. Ulkomailla olevien ennakkoäänestyspaikkojen vaalitoimitsijoiden käytössä olleet vaalileimasimet palautetaan ulkoasiainministeriölle, joka toimittaa ne Helsingin kaupungin keskusvaalilautakunnalle.

66 §

Muutoksenhakukielto ennakkoäänestystä koskevassa asiassa

Tässä luvussa tarkoitettuun vaaliviranomaisen päätökseen ei saa erikseen hakea muutosta.

5 a luku

Kirjeäänestys

66 a § (14.12.2017/939)

Oikeus kirjeäänestykseen

Äänioikeutettu, jolla ei ole kotikuntaa Suomessa, ja muu äänioikeutettu, joka asuu tai oleskelee ulkomailla koko ennakkoäänestysajanjakson ja vaalipäivän, saa äänestää kirjeitse ulkomailta (kirjeäänestys) siten kuin tässä luvussa säädetään.

66 b § (14.12.2017/939)

Kirjeäänestysasiakirjat

Kirjeäänestyksessä käytettävät asiakirjat (kirjeäänestysasiakirjat) ovat:

1) kirjeäänestyskuori;

2) 51 §:ssä tarkoitettu äänestyslippu;

3) kirjeäänestyksen vaalikuori;

4) kirjeäänestyksen lähetekirje;

5) kirjeäänestyksen lähetekuori;

6) kirjeäänestyksen äänestysohjeet.

Oikeusministeriö valmistuttaa kirjeäänestysasiakirjat.

66 c § (14.12.2017/939)

Kirjeäänestysasiakirjojen tilaaminen

Äänestääkseen kirjeitse äänioikeutetun tulee tilata kirjeäänestysasiakirjat oikeusministeriön tilauspalvelusta. Tilaus tulee tehdä kirjallisesti oikeusministeriön vahvistaman kaavan mukaisella lomakkeella.

Tilauksen voi tehdä aikaisintaan kolme kuukautta ennen vaalipäivää. Äänioikeutettu vastaa itse siitä, että hän tilaa kirjeäänestysasiakirjat riittävän ajoissa, jotta hänen palauttamansa kirjeäänestyksen lähetekuori saapuu asianomaisen kunnan keskusvaalilautakunnalle 66 e §:n 3 momentissa säädetyssä määräajassa.

Tilauksessa tulee mainita ainakin:

1) äänioikeutetun nimi ja henkilötunnus;

2) äänioikeutetun vakuutus siitä, että hän on äänioikeutettu kyseisissä vaaleissa ja että hänellä ei ole kotikuntaa Suomessa tai että hän asuu tai oleskelee ulkomailla koko ennakkoäänestysajanjakson ja vaalipäivän eikä hänellä siten ole mahdollisuutta äänestää Suomessa;

3) se ulkomailla oleva osoite, johon kirjeäänestysasiakirjat halutaan lähetettävän.

Tilauksen vastaanotettuaan oikeusministeriö lähettää viivytyksettä kirjeäänestysasiakirjat tilauksessa ilmoitettuun osoitteeseen.

Oikeusministeriön tilauspalvelun tiedot

kirjeäänestysasiakirjat tilanneista eivät ole julkisia ennen kuin vaalipäivän äänestys on päättynyt. Tilauspalveluun sisältyvät henkilötiedot hävitetään, kun vaalien tulos on tullut lainvoimaiseksi.

66 d § (14.12.2017/939)

Kirjeäänestyksen toimittaminen

Äänestäjä voi äänestää kirjeitse presidentinvaalissa aikaisintaan 38. päivänä ennen vaalipäivää ja muissa vaaleissa aikaisintaan 31. päivänä ennen vaalipäivää.

Äänestäjän on itse huolehdittava oman vaalisalaisuutensa ja vaalivapautensa säilymisestä äänestäessään kirjeitse.

Äänestäjän on itse selvitettävä sen vaalipiirin tai kunnan, jossa hän on äänioikeutettu, ehdokaslistojen yhdistelmän tiedot sekä presidentinvaalin ehdokasluettelon ja europarlamenttivaalien ehdokaslistojen yhdistelmän tiedot.

Äänestäjä täyttää äänestyslipun noudattaen, mitä 58 §:n 1 ja 2 momentissa säädetään, ja sulkee sen kirjeäänestyksen vaalikuoreen. Sen jälkeen äänestäjän on merkittävä kirjeäänestyksen lähetekirjeeseen täydellinen nimensä, suomalainen henkilötunnuksensa tai syntymäaikansa ja osoitteensa, äänestämispaikka ja päiväys sekä omakätisesti allekirjoitettava lähetekirjeessä oleva vakuutus siitä, että:

1) hän on äänioikeutettu kyseisissä vaaleissa ja että hänellä ei ole kotikuntaa Suomessa tai että hän asuu tai oleskelee ulkomailla koko ennakkoäänestysajanjakson ja vaalipäivän eikä hänellä siten ole mahdollisuutta äänestää Suomessa; ja

2) hän on itse täyttänyt äänestyslipun ja sulkenut sen vaalikuoreen vaalisalaisuutensa ja vaalivapautensa säilyttäen.

Äänestäjän on huolehdittava, että kirjeäänestystä toimitettaessa paikalla on samanaikaisesti hänen lisäkseen kaksi 18 vuotta täyttänyttä henkilöä kirjeäänestyksen todistajina. Todistajana ei voi toimia äänestäjän puoliso, lapsi tai vanhempi eikä myöskään vaaleissa ehdokkaana oleva, hänen puolisonsa, lapsensa, sisaruksensa tai vanhempansa. Molemmat todistajat allekirjoittavat omakätisesti kirjeäänestyksen lähetekirjeessä olevan vakuutuksen siitä, että äänestäjä on äänestänyt vaalisalaisuuden säilyttäen ja niin, ettei hänen vaalivapauttaan ole loukattu. Molemmat todistajat merkitsevät lähetekirjeeseen lisäksi nimenselvennyksensä, syntymäaikansa ja osoitteensa.

66 e § (14.12.2017/939)

Kirjeäänestyksen lähetekuoren postittaminen

Äänestäjän on osoitettava kirjeäänestyksen lähetekirje sen kunnan keskusvaalilautakunnalle, joka on merkitty äänioikeusrekisteriin hänen kotikunnakseen, äänioikeuskunnakseen tai väestökirjanpitokunnakseen Suomessa. Äänestäjän on tarvittaessa itse selvitettävä, mikä tämä kunta on.

Äänestäjän on suljettava kirjeäänestyksen vaalikuori ja allekirjoittamansa kirjeäänestyksen lähetekirje kirjeäänestyksen lähetekuoreen siten, että lähetekirjeeseen merkitty vastaanottajan osoite näkyy kuoren ikkunasta.

Äänestäjä vastaa itse omalla kustannuksellaan siitä, että kirjeäänestyksen lähetekuori toimitetaan ulkomailta Suomeen asianomaisen kunnan keskusvaalilautakunnalle ja että se on perillä keskusvaalilautakunnassa viimeistään 2. päivänä ennen vaalipäivää ennen kello 19:ää. Tätä varten äänestäjän on varustettava lähetekuori riittävällä määrällä postimerkkejä ja annettava kuori asuin- tai oleskeluvaltionsa postilaitoksen kuljetettavaksi. Äänestäjä voi halutessaan toimittaa lähetekuoren kes-

kusvaalilautakunnalle myös käyttämällä kansainvälistä kuriiripalvelua.

66 f § (14.12.2017/939)

Äänestäjän avustaminen kirjeäänestyksessä

Äänestäjä, jonka kyky tehdä äänestysmerkintä on oleellisesti heikentynyt, saa käyttää avustajanaan valitsemaansa henkilöä 66 c–66 e §:ssä tarkoitetuissa toimenpiteissä. Avustajana 66 d §:n 4 momentissa tarkoitetussa äänestystilanteessa ei kuitenkaan saa toimia vaaleissa ehdokkaana oleva henkilö, hänen puolisonsa, lapsensa, sisaruksensa tai vanhempansa eikä myöskään kumpikaan 66 d §:n 5 momentissa tarkoitetuista kirjeäänestyksen todistajista. Avustajan velvollisuuksista on voimassa, mitä 58 §:n 3 momentissa ja 73 §:n 5 momentissa säädetään. Avustajan nimi ja osoite on merkittävä kirjeäänestyksen lähetekirjeeseen.

66 g § (14.12.2017/939)

Kirjeäänestysasiakirjojen tarkastaminen kunnan keskusvaalilautakunnassa

Kunnan keskusvaalilautakunnalle saapuneet kirjeäänestysasiakirjat tarkastetaan noudattaen, mitä 63 §:ssä säädetään.

Kirjeäänestys on 63 §:n 1–3 momentissa tarkoitettujen syiden lisäksi jätettävä huomioon ottamatta, jos:

1) kirjeäänestyksen lähetekuoreen tehtyjen postitus- tai lähetysmerkintöjen perusteella ei voida varmasti vakuuttua siitä, että kuori on postitettu tai lähetetty ulkomailta;

2) kirjeäänestyksen vaalikuori on avonainen ja voidaan päätellä, että avonaisuus johtuu muusta kuin vaalikuoren teknisestä toimimattomuudesta, tai muutoin sellainen, ettei varmasti voida vakuuttua, että äänestys on tapahtunut laissa säädetyin tavoin;

3) kirjeäänestyksen lähetekirjeestä puuttuvat 66 d §:n 5 momentissa tarkoitettujen kirjeäänestyksen todistajien allekirjoitukset.

Kirjeäänestysasiakirjojen tarkastamisen jälkeen keskusvaalilautakunnan on vaalisalaisuus säilyttäen avattava hyväksytyt kirjeäänestyksen vaalikuoret, leimattava niissä olevat äänestysliput ja suljettava leimatut äänestysliput 50 §:n 1 momentissa tarkoitettuihin vaalikuoriin. Leimaaminen ja uudelleen kuoritus on tehtävä muissa kuin kuntavaaleissa ennen kuin vaalikuoret toimitetaan 64 §:n mukaisesti vaalipiirilautakunnalle ja kuntavaaleissa viimeistään vaalipäivää edeltävänä lauantaina ennen kello 15:tä.

6 luku

Vaalipäivän äänestys

67 §

Vaalipäivän äänestyksen toimittaminen

Vaalipäivän äänestys toimitetaan yhtäaikaisesti jokaisessa kunnassa äänestysalueittain. Äänioikeutettu saa äänestää vain siinä äänestysalueessa, joka on merkitty äänioikeusrekisteriin hänen kohdalleen.

Äänestyksen järjestämisestä kullakin äänestysalueella huolehtii vaalilautakunta.

Kunnan keskusvaalilautakunnan on saatettava vaalipäivä ja äänestysalueiden äänestyspaikat tiedoksi sillä tavalla kuin kunnan ilmoitukset saatetaan tiedoksi.

Vaalipäivästä säädetään II osassa.

68 §

Äänestysaika

Vaalipäivän äänestys aloitetaan kello 9, ja sitä jatketaan yhtäjaksoisesti kello 20:een.

Kaikilla niillä äänestäjillä, jotka ovat ennen kello 20:tä tulleet saapuville odottamaan äänestysvuoroaan, on oikeus äänestää. Odotustila on suljettava kello 20. Sulkemisesta on sitä ennen ilmoitettava saapuville tulleille äänestäjille.

69 §

Äänestystila (5.4.2002/247)

Kunnan keskusvaalilautakunnan on huolehdittava siitä, että vaalipäivän äänestystä varten kullakin äänestysalueella on kunnan tähän tarkoitukseen käytettäväksi antama asianmukainen äänestystila ja tarvittava kalusto. (5.4.2002/247)

Äänestyspaikalla tulee olla riittävästi tilaa myös niitä äänestäjiä varten, jotka odottavat vuoroaan päästäkseen vaalihuoneeseen äänestämään.

70 §

Valmistavat toimenpiteet

Kunnan keskusvaalilautakunnan on ryhdyttävä kaikkiin vaalipäivän äänestyksen toimittamista varten tarpeellisiin toimenpiteisiin ja siinä tarkoituksessa muun ohella huolehdittava siitä, että jokaisella vaalilautakunnalla on äänestyspaikalla käytettävänään:

1) sellaiset äänestyskopit äänestysmerkinnän tekemistä varten, jotka turvaavat vaalisalaisuuden säilymisen;

2) tarpeellinen määrä 51 §:ssä tarkoitettuja äänestyslippuja, 52 §:ssä tarkoitettuja vaalileimasimia ja lomakkeita 79 §:ssä tarkoitettua vaalipöytäkirjaa varten;

3) ehdokaslistojen yhdistelmiä tai presidentinvaalin ehdokasluetteloita, jotka asetetaan nähtäviksi vaalihuoneeseen, odotustilaan ja jokaiseen äänestyskoppiin;

4) sinetöimisvälineet;

5) vaaliluettelo; sekä

6) vaaliuurna.

Oikeusministeriö huolehtii äänestyslippujen, vaalipöytäkirjaa varten tarvittavien lomakkeiden, sinetöimisvälineiden ja tarvittaessa myös vaaliuurnien toimittamisesta vaalilautakunnille.

71 § (28.6.2013/496)

Vaaliluettelot ja niiden toimittaminen

Ennakkoäänestyksen päätyttyä oikeusministeriö huolehtii siitä, että äänioikeusrekisteristä tulostetaan alkaen 4. päivänä ennen vaalipäivää kello 19 vaaliluettelot äänestysalueittain ja että luettelot toimitetaan kuntien keskusvaalilautakunnille hyvissä ajoin ennen vaalipäivää. Ministeriö voi määrätä, että keskusvaalilautakunta tulostaa vaaliluettelot kunnan äänestysalueiden osalta. Ministeriö voi myös määrätä, että vaaliluetteloissa olevat tiedot toimitetaan keskusvaalilautakunnalle konekielisinä.

Vaaliluetteloihin otetaan vain ne henkilöt, jotka äänioikeusrekisteriin tehtyjen merkintöjen mukaan eivät ole käyttäneet äänioikeuttaan ennakkoäänestyksessä. Vaaliluettelot tulostetaan äänestysalueittain henkilöiden nimien mukaisessa aakkosjärjestyksessä tai oikeusministeriön määräämällä tavalla. Vaaliluetteloissa ovat otsikkotietoina eduskuntavaaleissa, presidentinvaalissa ja europarlamenttivaaleissa vaalipiiri ja kaikissa vaaleissa kunta ja äänestysalue sekä jokai-

sesta henkilöstä hänen täydellinen nimensä ja henkilötunnuksensa. Jos äänioikeusrekisteriin on merkitty henkilön kohdalle 18 §:n 2 momentin 10 kohdassa tai 4 momentin 5 kohdassa tarkoitettu tieto turvakiellosta, myös vaaliluetteloon tulostetaan merkintä siitä. (29.11.2019/1132)

Oikeusministeriö voi tarvittaessa erityisestä syystä määrätä, että vaaliluettelot tulostetaan äänioikeusrekisteristä heti rekisterin tultua lainvoimaiseksi ja että ne viipymättä toimitetaan asianomaiselle kunnan keskusvaalilautakunnalle.

Kunnan keskusvaalilautakunnan on huolehdittava siitä, että vaaliluettelot ovat ennen vaalipäivän äänestyksen alkamista vaalilautakuntien käytettävissä. Vaaliluettelot eivät ole julkisia, ennen kuin vaalipäivän äänestys on päättynyt. Jos presidentinvaalissa toimitetaan toinen vaali, ensimmäisen vaalin vaaliluettelot ovat julkisia vasta toisen vaalin vaalipäivän äänestyksen päätyttyä. Vaaliluettelon tiedot eivät kuitenkaan ole julkisia niiden henkilöiden osalta, joiden kohdalle on tulostettu 2 momentissa tarkoitettu merkintä turvakiellosta.

72 §

Järjestys äänestyspaikalla

Äänestyspaikalla taikka sen välittömässä läheisyydessä ei saa äänestysaikana pitää puheita, julkipanna tai jakaa painettuja tai kirjoitettuja kehotuksia eikä muutoinkaan vaikuttaa tai yrittää vaikuttaa äänestäjien vaalivapauteen.

Äänestys on järjestettävä siten, että vaalisalaisuus säilyy. Saapuvilla olevien on noudatettava vaalilautakunnan järjestyksen ylläpitämiseksi ja äänestyksen häiriöttömän kulun turvaamiseksi antamia määräyksiä.

73 § (20.5.2016/361)

Avustaja

Jokaisella äänestyspaikalla tulee olla saapuvilla vaalilautakunnan nimeämä, asianmukaisin tunnusmerkein tai -merkinnöin osoitettu vaaliavustaja, joka äänestäjän pyynnöstä avustaa häntä merkinnän tekemisessä äänestyslippuun.

Äänestäjällä, joka haluaa käyttää vaalilautakunnan jäsentä avustajana äänestysmerkinnän tekemisessä, on siihen oikeus, jollei se viivytä äänestystä. Vaalilautakunnan jäsenestä on silloin voimassa, mitä vaaliavustajasta on säädetty.

Henkilö, jonka kyky tehdä äänestysmerkintä on olennaisesti heikentynyt, saa käyttää äänestysmerkinnän tekemisessä apuna valitsemaansa avustajaa.

Ehdokas tai hänen puolisonsa, lapsensa, sisaruksensa tai vanhempansa ei voi olla vaaliavustajana eikä äänestäjän valitsemana avustajana. Puolisoilla tarkoitetaan aviopuolisoita sekä avioliitonomaisissa olosuhteissa ja rekisteröidyssä parisuhteessa eläviä henkilöitä.

Avustaja on velvollinen tunnollisesti täyttämään äänestäjän osoitukset sekä pitämään salassa äänestyksen yhteydessä saamansa tiedot.

74 §

Vaalipäivän äänestyksen aloittaminen

Vaalipäivän äänestyksen alkaessa vaalilautakunnan puheenjohtajan tai varapuheenjohtajan on näytettävä läsnä oleville äänestäjille, että vaaliuurna on tyhjä, sekä sen jälkeen suljettava uurna oikeusministeriön määräämällä tavalla ja avattava päällys, jossa vaalilautakunnalle lähetetyt äänestysliput ovat. Vaaliuurnaa ei saa avata sen jälkeen, kun se on vaalipäivän äänestyksen alkaessa suljettu ennen kuin äänestyksen päätyttyä ryhdytään laskemaan ääniä.

75 §

Äänestämään ilmoittautuminen

Äänestäjän on ilmoittauduttava äänestysalueensa äänestyspaikassa vaalilautakunnalle, jonka tulee huolehtia siitä, ettei äänestäjä saa äänestää ennen kuin hänet on todettu äänioikeutetuksi.

Äänestäjä on velvollinen esittämään vaalilautakunnalle selvityksen henkilöllisyydestään.

76 § (28.6.2013/496)

Äänestäminen vaalipäivänä

Äänestäjällä on oikeus äänestää eduskuntavaaleissa ja kuntavaaleissa sen vaalipiirin tai kunnan ehdokaslistojen yhdistelmässä olevaa ehdokasta, jossa äänestäjä on asianomaisissa vaaleissa merkitty äänioikeutetuksi, europarlamenttivaaleissa ehdokaslistojen yhdistelmässä olevaa ehdokasta ja presidentinvaalissa ehdokasluettelossa olevaa ehdokasta. (8.5.2015/563)

Äänestäjän on niin selvästi merkittävä äänestyslippuun sen ehdokkaan numero, jonka hyväksi hän antaa äänensä, ettei voi syntyä epätietoisuutta siitä, ketä ehdokasta hän tarkoittaa. Merkintä on tehtävä äänestyskopissa tai, jos se ei ole mahdollista ilman äänestäjälle aiheutuvaa kohtuutonta haittaa, muutoin siten, että vaalisalaisuus säilyy.

77 §

Äänestämisen päättämistoimet

Äänestäjän, joka on tehnyt merkintänsä äänestyslippuun, on annettava äänestyslippu taitettuna vaalilautakunnalle leimattavaksi. Leima on lyötävä keskelle taitetun äänestyslipun kääntöpuolta. Äänestäjän on sen jälkeen pantava äänestyslippu vaaliuurnaan.

Vaalilautakunta tekee vaaliluetteloon merkinnän siitä, että äänestäjä on käyttänyt äänioikeuttaan. Merkintä tehdään kuitenkin äänioikeusrekisteriin silloin, kun se on vaalilautakunnan käytettävissä.

78 §

Vaalipäivän äänestyksen päättäminen ja alustava ääntenlaskenta

Vaalilautakunnan puheenjohtajan tai varapuheenjohtajan julistettua vaalipäivän äänestyksen päättyneeksi otetaan äänestysliput viipymättä vaaliuurnasta ja lasketaan niiden lukumäärä. Samoin lasketaan niiden henkilöiden lukumäärä, jotka vaaliluetteloon tai äänioikeusrekisteriin tehtyjen merkintöjen mukaan ovat käyttäneet äänioikeuttaan vaalipäivänä.

Kun äänestyslippujen lukumäärä on laskettu, vaalilautakunta tarkastaa äänestysliput. Ne äänestysliput, jotka on katsottava mitättömiksi, erotetaan eri ryhmäksi. Jäljellä olevat liput jaotellaan siten, että kunkin ehdokkaan hyväksi annetut liput ovat omana ryhmänään. Kussakin ryhmässä olevien äänestyslippujen lukumäärä lasketaan (alustava ääntenlaskenta).

Vaalilautakunnan on suoritettava äänestyslippujen jaotteleminen ja laskeminen keskeytyksettä loppuun.

Sen jälkeen kun alustava ääntenlaskenta on suoritettu, laitetaan äänestysliput, jaoteltuina 2 momentin mukaisesti, kestävään päällykseen, joka suljetaan huolellisesti sinetöimällä se oikeusministeriön määräämällä tavalla. Päällykseen merkitään 81 §:n 1 momentissa tarkoitetun vastaanottajan osoite, lähetyksen sisältö ja lähettäjä.

79 §

Vaalipöytäkirja

Vaalilautakunnan on määrättävä yksi jäse-

nistään pitämään vaalipöytäkirjaa, johon merkitään:

1) päivä sekä kellonajat, jolloin vaalipäivän äänestys alkoi ja julistettiin päättyneeksi;

2) läsnä olleet vaalilautakunnan jäsenet;

3) vaaliavustajat ja äänestäjien itsensä valitsemat avustajat;

4) äänestäneiden lukumäärä;

5) annettujen äänestyslippujen kokonaismäärä ja niiden lukumäärä kussakin ryhmässä, joihin ne 78 §:n 2 momentin mukaisesti on jaoteltu;

6) päivä ja kellonaika, jolloin äänestysliput suljettiin päällykseen; (2.4.2004/218)

7) äänestyslippuja jaoteltaessa ja laskettaessa saapuvilla olleet puolueiden, valitsijayhdistysten ja yhteislistojen vaaliasiamiehet tai heidän valtuuttamansa henkilöt sekä muut läsnä olleet henkilöt, joilla on ollut siihen oikeus; (2.4.2004/218)

8) pienillä äänestysalueilla, joilla 5 kohdassa mainittuja tietoja ei merkitä, tiedot vaalisalaisuuden turvaamisesta johtuvasta 82 §:n mukaisesta menettelystä. (2.4.2004/218)

Pöytäkirjaan merkitään myös ne kunnan keskusvaalilautakunnan jäsenet, jotka ovat tuoneet äänestyspaikkaan vaalikuoret sen mukaisesti kuin 82 §:ssä säädetään, sekä heidän tuomiensa vaaliuurnaan pantujen äänestyslippujen lukumäärä. (2.4.2004/218)

Pöytäkirjaan on liitettävä vaalilautakunnalle annetut 1 momentin 7 kohdassa tarkoitettujen vaaliasiamiesten valtuuttamien henkilöiden valtakirjat.

Lopuksi pöytäkirja luetaan julki, tarkastetaan ja varustetaan vaalilautakunnan puheenjohtajan tai varapuheenjohtajan ja vähintään yhden muun jäsenen allekirjoituksin sekä suljetaan liitteineen päällykseen, johon merkitään 81 §:n 1 momentissa tai 82 §:n 2 momentissa tarkoitetun vastaanottajan osoite, lähetyksen sisältö ja lähettäjä.

80 §

Tiedottaminen alustavan ääntenlaskennan tuloksesta

Vaalipiirilautakunnat ja kunnan keskusvaalilautakunnat ja vaalilautakunnat tiedottavat alustavan ääntenlaskennan tuloksesta oikeusministeriön määräämällä tavalla.

81 §

Äänestyslippujen ja vaalipöytäkirjan toimittaminen vaalilautakunnista

Vaalilautakunnan puheenjohtajan tai varapuheenjohtajan ja yhden muun jäsenen on yhdessä viipymättä vietävä äänestysliput sisältävä lähetys ja vaalipöytäkirjan sisältävä lähetys kuntavaaleissa kunnan keskusvaalilautakunnalle ja muissa vaaleissa vaalipiirilautakunnalle. (8.5.2015/563)

Vaalipiirilautakunta ja kunnan keskusvaalilautakunta voivat määrätä myös lähetysten muunlaisesta toimittamisesta.

82 § (5.4.2002/247)

Vaalisalaisuuden turvaaminen pienillä äänestysalueilla

Jos äänestysalueella on 63 §:n mukaisesti hyväksyttyjä vaalikuoria vähemmän kuin 50 tai jos voidaan perustellusti arvioida, että äänestysalueella äänestää vaalipäivänä vähemmän kuin 50 henkilöä, kunnan keskusvaalilautakunnan on määrättävä, että äänestysalueen ennakkoäänet ja vaalipäivän äänet lasketaan yhdessä. Tällöin äänestys-

alueen vaalilautakunta ei suorita vaalipäivän äänten alustavaa laskentaa, vaan toimittaa äänestysliput alustavaa laskentaa varten keskusvaalilautakunnalle.

Jos voidaan perustellusti arvioida, että äänestysalueella äänestää ennakkoon ja vaalipäivänä yhteensä vähemmän kuin 50 henkilöä tai jos perustellusta syystä vaalisalaisuuden turvaaminen muutoin sitä edellyttää, kunnan keskusvaalilautakunnan on hyvissä ajoin ennen vaalipäivää määrättävä ja muissa kuin kuntavaaleissa vaalipiirilautakunnalle ilmoitettava, että äänestysalueen ennakkoäänet ja vaalipäivän äänet sekä jonkin toisen äänestysalueen tai joidenkin toisten äänestysalueiden ennakkoäänet ja vaalipäivän äänet lasketaan yhdessä. Tällöin kyseisten äänestysalueiden vaalilautakunnat eivät suorita vaalipäivän äänten alustavaa laskentaa, vaan toimittavat äänestysliput alustavaa laskentaa varten keskusvaalilautakunnalle. (8.5.2015/563)

Edellä 1 momentissa tarkoitetun äänestysalueen vaalilautakunnan ja 2 momentissa tarkoitettujen äänestysalueiden vaalilautakuntien on sen jälkeen, kun äänestysliput vaalisalaisuus säilyttäen on otettu vaaliuurnasta ja niiden lukumäärä laskettu, suljettava äänestysliput kestävään päällykseen oikeusministeriön määräämällä tavalla. Päällykseen merkitään kunnan keskusvaalilautakunnan osoite, lähetyksen sisältö ja lähettäjä. Lähetys toimitetaan viipymättä keskusvaalilautakunnalle. (2.4.2004/218)

Kunnan keskusvaalilautakunnan on avattava 1 momentissa tarkoitetun äänestysalueen ja 2 momentissa tarkoitettujen äänestysalueiden vaalikuoret sekä yhdistettävä niissä olevat äänestysliput äänestysalueissa vaalipäivänä annettuihin äänestyslippuihin ja lisäksi 2 momentissa tarkoitettujen äänestysalueiden äänestysliput keskenään. Keskusvaalilautakunta suorittaa näiden äänestyslippujen alustavan ääntenlaskennan noudattaen soveltuvin osin, mitä 78 §:ssä säädetään. Muissa kuin kuntavaaleissa keskusvaalilautakunta toimittaa sen jälkeen äänestysliput, keskusvaalilautakunnan kokouksesta laaditun pöytäkirjan sekä vaalilautakuntien vaalipöytäkirjat vaalipiirilautakunnalle noudattaen, mitä 64 §:n 1 momentissa säädetään. (8.5.2015/563)

Edellä 1 momentissa tarkoitetun äänestysalueen ennakkoäänet ja vaalipäivän äänet voidaan kunnan keskusvaalilautakunnan niin päättäessä vaihtoehtoisesti siitä poiketen, mitä edellä tässä pykälässä säädetään, laskea yhdessä siten, että keskusvaalilautakunnan puheenjohtaja tai varapuheenjohtaja ja yksi muu jäsen vievät vaalipäivänä ennen vaalitoimituksen päättymistä ennakkoäänet sisältävät hyväksytyt vaalikuoret kyseisen äänestysalueen äänestyspaikkaan ja vaalilautakunnan läsnä ollessa avaavat ne ja pudottavat äänestysliput vaalisalaisuus säilyttäen vaaliuurnaan. (2.4.2004/218)

83 §

Muutoksenhakukielto vaaliviranomaisen päätökseen

Tässä luvussa tarkoitettuun vaaliviranomaisen päätökseen ei saa erikseen hakea muutosta.

7 luku

Vaalien tuloksen laskenta ja vahvistaminen

84 § (14.12.2017/939)

Tuloksen laskennasta vastaavat viranomaiset

Ennakkoäänestyksessä ja kirjeäänestyksessä annettujen äänestyslippujen laskennasta sekä vaalipäivän äänestyksessä annettujen äänestyslippujen tarkastuslas-

kennasta huolehtii kokouksissaan:
---

2) kuntavaaleissa kunnan keskusvaalilautakunta.

85 §

Äänestyslipun mitättömyys

Äänestyslippu on mitätön, jos:

1) vaalikuoressa on useampi tai muutakin kuin yksi äänestyslippu;

2) vaalikuoreen on tehty äänestäjää tai ehdokasta koskeva taikka muu asiaton merkintä; (5.4.2002/247)

3) äänestyslippuna on käytetty muuta kuin oikeusministeriön painattamaa äänestyslippua;

4) äänestyslippua ei ole leimattu;

5) ehdokkaan numero on merkitty siten, ettei selvästi ilmene, ketä ehdokasta se tarkoittaa;

6) äänestyslippuun on kirjoitettu äänestäjän nimi tai erityinen tuntomerkki taikka siihen on tehty muunlainen asiaton merkintä; taikka

7) äänestyslipulla on eduskuntavaaleissa äänestetty ehdokasta, joka on asetettu ehdokkaaksi kahdessa tai useammassa vaalipiirissä.

Asiattomana ei pidetä äänestyslippuun tehtyä merkintää, joka ainoastaan selventää, ketä ehdokasta äänestäjä on tarkoittanut äänestää.

86 § (14.12.2017/939)

Ennakkoäänten ja kirjeäänten laskenta

Vaalikuorissa olevien ennakkoäänestyksessä ja kirjeäänestyksessä annettujen äänestyslippujen tarkastaminen voidaan aloittaa vaalipäivänä aikaisintaan kello 15 tai erityisestä syystä lautakunnan harkinnan mukaan aikaisemminkin, kuitenkin aikaisintaan kello 12. Mitättömät äänestysliput erotetaan eri ryhmäksi. Muut äänestysliput jaotellaan siten, että kunkin ehdokkaan hyväksi annetut liput ovat omana ryhmänään. Kussakin ryhmässä olevien äänestyslippujen lukumäärä lasketaan.

Ennakkoäänestyksen ja kirjeäänestyksen yhdistetty tulos lasketaan kunnan kultakin äänestysalueelta erikseen, lukuun ottamatta 82 §:ssä tarkoitettuja tapauksia.

Ennakkoäänten ja kirjeäänten laskennasta tiedotetaan oikeusministeriön määräämällä tavalla.

87 § (28.6.2013/496)

Äänten tarkastuslaskenta

Vaalipäivää seuraavana maanantaina viimeistään kello 12 on ryhdyttävä tarkastamaan vaalipäivän äänestyksessä annettuja äänestyslippuja sekä vaalilautakuntien ja 82 §:n 4 momentissa tarkoitettuja kuntien keskusvaalilautakuntien laskelmia. Tarkastuslaskennassa on päätettävä, mitkä äänestysliput luetaan ehdokkaiden hyväksi ja mitkä jätetään mitättöminä huomioon ottamatta.

Kunkin ehdokkaan hyväksi ennakkoäänestyksessä ja vaalipäivän äänestyksessä annetut hyväksytyt äänet on laskettava yhteen.

88 §

Ehdokkaiden saamien äänimäärien laskeminen yhteen

Ehdokkaiden saamat äänimäärät lasketaan yhteen siten, että samaan vaaliliittoon kuuluvien puolueiden ehdokkaiden äänimäärät tulevat vaaliliiton hyväksi, vaaliliittoon kuu-

lumattoman puolueen ehdokkaiden äänimäärät puolueen hyväksi ja yhteislistaan kuuluvien valitsijayhdistysten ehdokkaiden äänimäärät yhteislistan hyväksi.

Jos käy ilmi, että ehdokas ei ole vaalikelpoinen tai on kuollut taikka on europarlamenttivaaleissa asetettu ehdokkaaksi samoissa vaaleissa myös muussa Euroopan unionin jäsenvaltiossa, tulevat sellaisen ehdokkaan saamat äänet kuitenkin sen vaaliliiton, puolueen tai yhteislistan hyväksi, johon ehdokas kuuluu.

89 §

Vaalien tuloksen laskentatapa

Vaaliliittoon kuulumattomaan puolueeseen ja kuhunkin yhteislistaan kuuluvien ehdokkaiden keskinäinen järjestys puolueessa tai yhteislistassa määräytyy heidän saamiensa henkilökohtaisten äänimäärien mukaan. Tässä järjestyksessä ehdokkaille annetaan vertausluvut siten, että kunkin puolueen tai yhteislistan ensimmäinen ehdokas saa vertausluvukseen puolueen tai yhteislistan hyväksi annettujen äänten koko lukumäärän, toinen puolet siitä, kolmas kolmanneksen, neljäs neljänneksen ja niin edelleen.

Vaaliliittoon kuuluvien puolueiden ehdokkaiden keskinäinen järjestys määräytyy puolueesta riippumatta heidän saamiensa henkilökohtaisten äänimäärien mukaan. Tässä järjestyksessä ehdokkaille annetaan vertausluvut siten, että ensimmäinen ehdokas saa vertausluvukseen vaaliliiton hyväksi annettujen äänten koko lukumäärän, toinen puolet siitä, kolmas kolmanneksen, neljäs neljänneksen ja niin edelleen.

Yhteislistaan kuulumattoman valitsijayhdistyksen ehdokkaan vertauslukuna on hänen saamansa äänimäärä.

90 §

Arvan käyttö

Jos äänimäärät tai vertausluvut ovat yhtä suuret, niiden keskinäinen järjestys ratkaistaan arpomalla.

91 § (8.5.2015/563)

Vaalien tuloksen määrääminen eduskuntavaaleissa ja kuntavaaleissa

Vaalien tuloksen määräämiseksi eduskuntavaaleissa ja kuntavaaleissa kirjoitetaan kaikkien ehdokkaiden nimet heidän vertauslukujensa suuruuden mukaiseen järjestykseen ja kunkin ehdokkaan nimen kohdalle merkitään hänen vertauslukunsa. Tästä nimisarjasta valitaan sarjan alusta alkaen niin monta ehdokasta kuin vaalipiirissä on valittava edustajia tai kunnassa valtuutettuja.

92 §

Kansanedustajien varaedustajat

---

93 §

Varavaltuutetut

Valtuutetuille valitaan varavaltuutetut siten kuin kuntalain 11 §:ssä säädetään.

Jos valtuuston toimikauden aikana varavaltuutettujen määrä jää vajaaksi, kunnan keskusvaalilautakunnan on valtuuston puheenjohtajan pyynnöstä määrättävä uusia varavaltuutettuja kuntalain 11 §:n mukaisesti.

Jollei kaikkia varavaltuutetun toimia saada täytetyiksi tässä pykälässä olevien säännösten nojalla, jää varavaltuutettujen määrä vajaaksi.

KuntaL 365/1995 on kumottu L:lla 410/2015. Ks. varavaltuutetuista KuntaL 410/2015 17 §.

94 § (28.6.2013/496)

Eduskuntavaalien tuloksen vahvistaminen ja julkaiseminen sekä tuloksesta tiedottaminen

---

95 § (28.6.2013/496)

Kuntavaalien tuloksen vahvistaminen ja julkaiseminen sekä tuloksesta tiedottaminen (8.5.2015/563)

Kunnan keskusvaalilautakunta vahvistaa vaalien tuloksen 3. päivänä vaalipäivän jälkeen viimeistään kello 18 aloitettavassa kokouksessaan.

Kunnan keskusvaalilautakunnan on viipymättä:

1) julkaistava vaalien tulos laittamalla sen sisältävä pöytäkirja valitusosoituksineen kunnan julkisten kuulutusten ilmoitustaululle seitsemän päivän ajaksi;

2) annettava luettelo valtuutetuiksi valituista ja heidän varajäsenistään valtuustolle ja tiedotettava siitä sillä tavalla kuin kunnan ilmoitukset kunnassa saatetaan tiedoksi; sekä

3) annettava tieto vaalien tuloksesta oikeusministeriölle sen määräämällä tavalla.

96 §

Presidentinvaalia ja europarlamenttivaaleja koskevat säännökset

---

97 §

Europarlamentin jäsenen varajäsen

---

98 §

Vaalien tuloksen merkitseminen pöytäkirjaan

Kun vaalien tulos on vahvistettu, tuloksen vahvistavan viranomaisen on pöytäkirjassa mainittava sekä valitut henkilöt että ne, jotka edustajanpaikan joutuessa avoimeksi varaedustajina tulevat valittujen tilalle tai jotka on valittu varavaltuutetuiksi.

Kukin valittu merkitään pöytäkirjaan ilmoittamalla hänen nimensä ja arvonsa, ammattinsa tai toimensa sekä kuntavaaleja lukuun ottamatta kotikuntansa samoin kuin hänen saamansa vertausluku ja äänimäärä. (8.5.2015/563)

99 § (22.12.2009/1404)

Asiakirjojen ja tarvikkeiden säilyttäminen

Jos äänestyslippujen laskenta tai käsittely keskeytetään, kaikki äänestysliput ja laskelmat on säilytettävä siten, ettei kukaan ulkopuolinen saa niitä käsiinsä.

Vaalien tuloksen vahvistamisen jälkeen äänestysliput ja kappale ehdokaslistojen yhdistelmää tai presidentinvaalin ehdokasluetteloa on pantava päällykseen, joka sinetöidään oikeusministeriön määräämällä tavalla. Ne on säilytettävä, kunnes lähinnä seuraavat vastaavat vaalit on toimitettu. Laskelmat on säilytettävä pöytäkirjan liitteenä. Hallussaan olevat asiakirjat ja vaaleissa käytetyt tarvikkeet vaalipiirilautakunnan on luovutettava aluehallintovirastolle säilytettäviksi.

8 luku

Muutoksenhaku

100 §

Valituksen kohde

Päätökseen, jolla vaalien tulos on vahvistettu, saa hakea muutosta valittamalla sen mukaan kuin tässä luvussa säädetään.

---

101 §

Valitusoikeus ja valitusperusteet

Valitusoikeus on sillä, jonka etua tai oikeutta päätös loukkaa, sekä jokaisella vaaleissa ehdokkaana olleella henkilöllä ja ehdokashakemuksen antaneella puolueella ja yhteislistalla sillä perusteella, että päätös on lainvastainen.

Lisäksi saavat päätöksestä valittaa sillä perusteella, että vaalit on toimitettu virheellisessä järjestyksessä ja että se on saattanut vaikuttaa vaalien tulokseen:

---

2) kuntavaaleissa kunnan jäsen.

(8.5.2015/563)

102 § (8.5.2009/300)

Valituksen tekeminen ja käsittely

Valitus tehdään toimivaltaiselle hallinto-oikeudelle 14 päivän kuluessa siitä, kun vaalien tulos on julkaistu.

Valitusmenettelyyn ja valituksen käsittelyyn sovelletaan muutoin, mitä oikeudenkäynnistä hallintoasioissa annetussa laissa säädetään. (29.11.2019/1132)

Valitus on käsiteltävä kiireellisesti.

103 §

Valitusviranomaisen päätös

Jos vaaliviranomaisen päätös tai toimenpide on ollut lainvastainen ja lainvastaisuus on ilmeisesti saattanut vaikuttaa vaalien tulokseen, vaalit on määrättävä uusittaviksi asianomaisessa vaalipiirissä tai kunnassa taikka europarlamenttivaaleissa koko maassa, jollei vaalien tulos ole oikaistavissa.

Jos vaalipiirilautakunta tai kunnan keskusvaalilautakunta on vaalien tulosta laskiessaan tai vahvistaessaan menetellyt lainvastaisesti ja lainvastaisuus on vaikuttanut vaalien tulokseen, vaalien tulosta on oikaistava.

104 § (8.5.2009/300)

Päätöksen tiedoksianto

Kuntavaaleissa hallinto-oikeuden päätöksestä on annettava tieto valittajalle, kunnanhallitukselle ja kunnan keskusvaalilautakunnalle, puolueiden ja yhteislistojen vaaliasiamiehille sekä, jos päätöksellä on määrätty vaalien tulos oikaistavaksi tai vaalit uusittaviksi, oikeusministeriölle. Kunnan keskusvaalilautakunnan on saatettava hallinto-oikeuden päätös viipymättä tiedoksi myös kunnan jäsenille asettamalla päätös seitsemän päivän ajaksi nähtäväksi kunnan julkisten kuulutusten ilmoitustaulule. (8.5.2015/563)

105 § (8.5.2009/300)

Jatkovalitus

Hallinto-oikeuden päätöksestä saa valittaa korkeimpaan hallinto-oikeuteen 30 päivän

kuluessa päätöksen tiedoksi saamisesta.

Jos päätöksellä on määrätty vaalien tulos oikaistavaksi tai vaalit uusittaviksi, valitusoikeus on 101 §:ssä mainituilla sekä kuntavaaleissa myös kunnanhallituksella. Niiden, jotka eivät ole saaneet päätöstä erikseen tiedoksi, katsotaan saaneen päätöksestä tiedon silloin, kun päätöksestä ensimmäistä kertaa kuulutettiin yleisradiotoimintaa harjoittavan laitoksen lähetyksessä tai kun päätös asetettiin nähtäväksi kunnan julkisten kuulutusten ilmoitustaululle. (8.5.2015/563)

Korkeimman hallinto-oikeuden päätöksen tiedoksi antamiseen ja kuuluttamiseen sovelletaan, mitä hallinto-oikeuden päätöksestä 104 §:ssä säädetään.

106 §

Valituksen johdosta uusittavat vaalit

Jos vaalit valituksen johdosta määrätään uusittaviksi, on uusittavien vaalien vaalipäivä:
---

2) kuntavaaleissa kunnan keskusvaalilautakunnan määräämänä sunnuntaina.

(8.5.2015/563)

Uusittavien vaalien toimittamisesta huolehtivat samat vaaliviranomaiset kuin kumotuissa vaaleissa. Jos kunnan keskusvaalilautakunnan toimikausi on kuitenkin jo päättynyt, vaalien toimittamisesta huolehtii sen sijaan tullut keskusvaalilautakunta.

Uusittavissa vaaleissa noudatetaan samaa äänestysaluejakoa sekä käytetään samaa lainvoimaista äänioikeusrekisteriä ja samaa ehdokaslistojen yhdistelmää kuin kumotuissa vaaleissa, jollei valitusviranomainen päätöksessään toisin määrää. Digi- ja väestötietovirasto huolehtii siitä, että äänioikeusrekisteriin otetuille lähetetään uusi ilmoituskortti. Ennakkoäänestys toimitetaan vain siinä vaalipiirissä tai kunnassa, jota määräys vaalien uusimisesta koskee. Uusittavien vaalien toimittamisesta on muutoin soveltuvin osin voimassa, mitä varsinaisista vaaleista säädetään. (29.11.2019/1132)

Kumotuissa vaaleissa valituiksi tulleet edustajat tai valtuutetut pysyvät toimissaan, kunnes uusittavien vaalien tulos on vahvistettu.

Uusittavien eduskuntavaalien tuloksesta on heti ilmoitettava eduskunnalle ja uusittavien kuntavaalien tuloksesta asianomaisen kunnan valtuustolle. (8.5.2015/563)

II OSA

VAALIKOHTAISET SÄÄNNÖKSET

9 luku

Eduskuntavaalit

---

10 luku

Presidentinvaali

---

11 luku

Kuntavaalit (8.5.2015/563)

Kuntavaalien ajankohta (8.5.2015/563)

144 § (8.5.2015/563)

Vaalipäivä

Kuntavaalien vaalipäivä on huhtikuun kolmas sunnuntai.

Ehdokasasettelu kuntavaaleissa (8.5.2015/563)

145 §

Valittavien valtuutettujen määrästä kuuluttaminen

Kunnan keskusvaalilautakunnan on kuulutettava, montako valtuutettua kunnassa valitaan. Kuulutus on viipymättä julkaistava sillä tavalla kuin kunnan ilmoitukset saatetaan tiedoksi ja pantava nähtäväksi keskusvaalilautakunnan kokoushuoneistossa. Kuulutus voidaan antaa 34 §:n 2 momentissa tarkoitetun kuulutuksen yhteydessä.

146 §

Oikeus asettaa ehdokkaita

Kuntavaaleissa voivat ehdokkaita asettaa:

1) puolueet;

2) äänioikeutetut, jotka ovat perustaneet valitsijayhdistyksen.

(8.5.2015/563)

Ehdokkaita asetettaessa kahdella tai useammalla puolueella on oikeus yhtyä vaaliliitoksi sopimalla siitä keskenään. Kahdella tai useammalla valitsijayhdistyksellä on oikeus vastaavalla tavalla muodostaa yhteislista.

147 §

Ehdokkaiden enimmäismäärä

Puolueella, vaaliliitolla tai yhteislistalla on oikeus asettaa kussakin kunnassa enintään valittavien valtuutettujen puolitoistakertainen määrä ehdokkaita.

148 §

Kielto olla ehdokkaana useammalla listalla

Sama henkilö saadaan samoissa vaaleissa asettaa vain yhden puolueen tai yhden valitsijayhdistyksen ehdokkaaksi.

149 §

Puolueiden ehdokkaiden asettaminen

Puolueen ehdokkaat asettaa puolueen

kunnan keskusvaalilautakunnalle ilmoittama puolueen henkilöjäseniä kunnassa edustava yhdistys.

150 § (8.5.2015/563)

Valitsijayhdistyksen perustaminen

Valitsijayhdistyksen perustamiseen ehdokkaan asettamiseksi kuntavaaleja varten tarvitaan vähintään kymmenen äänioikeutettua kunnan asukasta. Kunnassa, jonka asukasluku on väestötietojärjestelmässä vaalivuotta edeltävän vuoden marraskuun 30 päivän päättyessä olevien tietojen mukaan enintään 1 500, saa valitsijayhdistyksen kuitenkin perustaa vähintään kolme äänioikeutettua kunnan asukasta, ja kunnassa, jonka asukasluku on yli 1 500, mutta enintään 2 000, saa valitsijayhdistyksen perustaa vähintään viisi äänioikeutettua kunnan asukasta.

Valitsijayhdistys perustetaan laatimalla päivätty ja allekirjoitettu perustamisasiakirja, jossa on oltava seuraavat tiedot:

1) maininta siitä, mitkä kuntavaalit ovat kyseessä;

2) ehdokkaan nimi ja arvo, ammatti tai toimi enintään kahta ilmaisua käyttäen;

3) jokaisen jäsenen nimi, syntymäaika ja osoite;

4) jokaisen jäsenen allekirjoittama vakuutus siitä, että hän on kysymyksessä olevissa vaaleissa asianomaisessa kunnassa äänioikeutettu;

5) valitsijayhdistyksen vaaliasiamiehen ja hänen varamiehensä nimi ja yhteystiedot.

Äänioikeutettu voi olla jäsenenä vain yhdessä valitsijayhdistyksessä. Jos hän on jäsenenä kahdessa tai useammassa valitsijayhdistyksessä, kunnan keskusvaalilautakunnan on poistettava hänen nimensä kaikista perustamisasiakirjoista.

Ehdokashakemus kuntavaaleissa (8.5.2015/563)

151 §

Vaaliasiamiehet

Kullakin ehdokkaita asettavalla puolueella ja ehdokkaan asettavalla valitsijayhdistyksellä tulee olla vaaliasiamies ja jokaisella vaaliasiamiehellä varamies. Lisäksi yhteislistan muodostaneitten valitsijayhdistysten on valtuutettava jonkin valitsijayhdistyksen vaaliasiamies toimimaan yhteislistan vaaliasiamiehenä ja toinen hänen varamiehenään.

Puolueen tai yhteislistan vaaliasiamies ei saa olla toisen puolueen tai yhteislistan vaaliasiamiehenä. Valitsijayhdistyksen vaaliasiamies ei saa olla puolueen vaaliasiamiehenä eikä muun yhteislistan vaaliasiamiehenä kuin mihin hänen valitsijayhdistyksensä kuuluu eikä toisen valitsijayhdistyksen vaaliasiamiehenä. Puolueen tai valitsijayhdistyksen vaaliasiamies ei saa olla kunnan keskusvaalilautakunnan jäsenenä eikä varajäsenenä.

Vaaliasiamiehen puolesta saa tässä laissa tarkoitetun hakemuksen, ilmoituksen tai oikaisun tehdä hänen kirjallisesti valtuuttamansa henkilö. Mitä tässä laissa säädetään puolueen, yhteislistan tai valitsijayhdistyksen vaaliasiamiehestä, on soveltuvin osin voimassa hänen varamiehestään.

152 §

Ehdokashakemuksen jättäminen

Puolueen, yhteislistan tai valitsijayhdistyksen vaaliasiamiehen on annettava ehdokashakemus kunnan keskusvaalilauta-

kunnalle viimeistään 40. päivänä ennen vaalipäivää ennen kello 16.

153 § (28.6.2013/496)

Puolueen ehdokashakemus

Puolueen ehdokashakemukseen on liitettävä:

1) ehdotus puolueen ehdokaslistaksi, jossa on mainittava siinä järjestyksessä kuin ehdokkaat ehdokaslistojen yhdistelmässä asetetaan, kunkin ehdokkaan nimi ja arvo, ammatti tai toimi enintään kahta ilmaisua käyttäen; etunimen rinnalla tai sen sijasta voidaan käyttää yleisesti tunnettua ehdokkaan puhuttelunimeä tai etunimeä lyhennettynä; ehdokaslistassa ei saa olla muita merkintöjä, paitsi jos ne ovat tarpeen ehdokkaan henkilöllisyyden täsmentämiseksi;

2) kunkin ehdokkaan allekirjoittama ja hänen henkilötunnuksellaan varustettu suostumus hänet asettaneen puolueen ehdokkaaksi ja suostumus ottaa vastaan valtuutetuntoimi sekä vakuutus, ettei hän ole samoissa vaaleissa suostunut toisen puolueen eikä valitsijayhdistyksen ehdokkaaksi;

3) puolueen nimen kirjoittamiseen oikeutettujen antama ilmoitus siitä, että yhdistys, jonka puolesta puolueen vaaliasiamies esiintyy, edustaa puolueen henkilöjäseniä kunnassa; ja

4) puoluetta edustavan yhdistyksen antama ilmoitus puolueen vaaliasiamiehen ja hänen varamiehensä nimestä, henkilötunnuksesta ja yhteystiedoista sekä yhdistyksen puolueen vaaliasiamiehelle ja hänen varamiehelleen antama valtakirja.

Puolueen vaaliasiamiehen on päivättävä ja allekirjoitettava ehdokashakemus ja vakuutettava siinä, että ehdokkaat ovat vaalikelpoisia.

154 §

Ilmoitus vaaliliitosta

Jos puolueet ovat sopineet yhtymisestä vaaliliitoksi, siitä on laadittava yhteinen ilmoitus, jossa luetellaan vaaliliittoon yhtyvät puolueet ja joka kaikkien vaaliliittoon yhtyvien puolueiden vaaliasiamiesten on allekirjoitettava. Vaaliliittoon yhtyneen puolueen vaaliasiamiehen on annettava ilmoitus kunnan keskusvaalilautakunnalle samanaikaisesti puolueen ehdokashakemuksen kanssa.

155 § (28.6.2013/496)

Valitsijayhdistyksen ehdokashakemus

Valitsijayhdistyksen ehdokashakemukseen on liitettävä:

1) ehdotus valitsijayhdistyksen ehdokaslistaksi, jossa ehdokkaasta on 153 §:n 1 momentin 1 kohdassa tarkoitetut tiedot;

2) ehdokkaan allekirjoittama ja hänen henkilötunnuksellaan varustettu suostumus hänet asettaneen valitsijayhdistyksen ehdokkaaksi ja suostumus ottaa vastaan valtuutetuntoimi sekä vakuutus, ettei hän ole samoissa vaaleissa suostunut toisen valitsijayhdistyksen eikä puolueen ehdokkaaksi; ja

3) valitsijayhdistyksen perustamisasiakirja.

Valitsijayhdistyksen vaaliasiamiehen on päivättävä ja allekirjoitettava ehdokashakemus, merkittävä siihen henkilötunnuksensa sekä vakuutettava siinä, että ehdokas on vaalikelpoinen ja että valitsijayhdistyksen jäsenet ovat itse allekirjoittaneet perustamisasiakirjan.

156 §

Ilmoitus yhteislistasta

Jos valitsijayhdistys on sopinut yhteislistasta yhden tai useamman muun valitsijayhdistyksen kanssa, ilmoitus yhteislistasta ja siihen kuuluvista valitsijayhdistyksistä sekä niiden ehdokkaista siinä järjestyksessä kuin ehdokkaat ehdokaslistojen yhdistelmässä asetetaan on annettava samanaikaisesti valitsijayhdistyksen ehdokashakemuksen kanssa. Ilmoituksen allekirjoittavat yhteislistan muodostaneiden valitsijayhdistysten vaaliasiamiehet.

Ilmoituksessa on lisäksi mainittava yhteislistan vaaliasiamiehen ja hänen varamiehensä nimi ja yhteystiedot.

Ilmoituksessa voidaan ehdottaa ehdokaslistojen yhdistelmään otettavaksi yhteislistan nimitys, johon tulee sisältyä sana "yhteislista". Nimitys ei saa olla sopimaton eikä merkitykseltään yleistävästi tai muutoin harhaanjohtava. Nimitykseen voi aina sisältyä yhdistysrekisteriin merkitty nimi, jonka käyttämiseen yhteislistan muodostaneet valitsijayhdistykset ovat saaneet yhdistykseltä todisteellisesti luvan. Nimitykseen ei kuitenkaan saa sisältyä puoluerekisteriin merkityn puolueen nimeä.

Täydentävät säännökset

157 §

Valtuutettujen valitseminen vaaleja toimittamatta

Jos vaaleja varten hyväksyttyjä ehdokkaita on yhtä paljon kuin valittavia valtuutettuja, ei vaaleja toimiteta, vaan kunnan keskusvaalilautakunta julistaa 144 §:ssä tarkoitettuna sunnuntaina pidettävässä kokouksessa, että valtuutetuiksi on valittu hyväksytyt ehdokkaat. Jos ehdokkaita on vähemmän kuin vaaleissa on valittava valtuutettuja, valtuutettujen lukumäärä jää toistaiseksi vajaaksi. (8.5.2015/563)

Puolueella ja valitsijayhdistyksellä on oikeus asettaa 1 momentissa tarkoitettua tapausta varten ehdokkaalle varaehdokas, josta on voimassa, mitä tässä laissa säädetään ehdokkaasta.

Varavaltuutetuiksi määrätään 2 momentissa tarkoitetut varaehdokkaat. Tarvittaessa kutsutaan varavaltuutettuja valtuutetuiksi siten, että asianomaisen valtuutetun sijaan tulee hänen varavaltuutettunsa tai, jollei varavaltuutettua ole, samasta vaaliliittoon kuulumattomasta puolueesta tai vaaliliitosta taikka yhteislistasta muu varavaltuutettu puolueen vaaliasiamiehen tai vaaliliiton osalta puolueiden vaaliasiamiesten yhteisesti taikka yhteislistan vaaliasiamiehen ilmoittamassa järjestyksessä. Jos varavaltuutettujen järjestystä ei ole ilmoitettu kunnan keskusvaalilautakunnalle ennen 1 momentissa tarkoitetun kokouksen alkua, keskusvaalilautakunta määrää järjestyksen.

158 §

Täydennysvaalit

Jos valtuutettujen luku vaalikauden aikana jää alle kolmen neljänneksen säädetystä määrästä, valtuuston puheenjohtajan on saatettava asia oikeusministeriön tietoon. Ministeriö voi tällöin määrätä toimitettaviksi täydennysvaalit määräten samalla, montako valtuutettua täydennysvaaleissa valitaan. Täydennysvaaleista on soveltuvin osin voimassa, mitä varsinaisista vaaleista säädetään. Ennakkoäänestys toimitetaan kuitenkin vain kunnassa, jonka valtuutettujen valitsemiseksi täydennysvaalit toimitetaan.

159 §

Uusi aika vaaleja varten

Jos valtuutettujen vaaleja tai niihin kuu-

luvia toimenpiteitä ei jostakin syystä voida toimittaa tässä laissa säädettyinä aikoina taikka jos valittuja ehdokkaita vaalien tulosta määrättäessä tai 157 §:n 1 momentin mukaan valituiksi julistettuja ehdokkaita mainitussa lainkohdassa tarkoitettuna aikana on yhteensä vähemmän kuin vaaleissa on valittava valtuutettuja, oikeusministeriö voi valtuuston esityksestä määrätä uuden ajan vaaleja varten. Jollei vaaleja ole toimitettu ennen vaalikauden loppua, valtuutetut ja varavaltuutetut, joiden toimikausi silloin päättyisi, pysyvät toimissaan, kunnes uutena aikana toimitettujen vaalien tulos on julkaistu. Vaaleista on soveltuvin osin voimassa, mitä uusittavista vaaleista säädetään.

12 luku

Europarlamenttivaalit

III OSA

ERINÄISET SÄÄNNÖKSET

13 luku

Täydentävät säännökset

183 §

Kielto hakea muutosta puolueen päätökseen

Yhdistyslain säännöksiä yhdistyksen päätöksen mitättömyydestä tai moittimisesta ei sovelleta puolueen tai sen piiri-, perus- tai muun järjestön päätökseen, joka koskee ehdokkaiden asettamista vaaleihin siihen liittyvine menettelyineen tai ehdokashakemusta.

184 § (28.6.2013/496)

Vaaliasiamiesten ja vaalitarkkailijoiden läsnäolo-oikeus

Vaalilautakunnan, kunnan keskusvaalilautakunnan ja vaalipiirilautakunnan kokouksissa, jotka pidetään ehdokkaiden numeroiden määräämistä, äänestyslippujen järjestämistä tai laskemista taikka vaalien tuloksen määräämistä varten, puolueiden ja yhteislistojen sekä yhteislistaan kuulumattomien valitsijayhdistysten vaaliasiamiehillä taikka heidän kutakin vaaliviranomaista varten erikseen kirjallisesti valtuuttamillaan henkilöillä on oikeus olla läsnä.

Oikeusministeriö voi valtuuttaa kotimaisen tai ulkomaisen vaalitarkkailijan koko maan alueelle ja kunnan keskusvaalilautakunta kunnan alueelle. Vaalitarkkailijalla on oikeus olla läsnä silloin kun tässä laissa tarkoitettu vaaliviranomainen suorittaa tehtäviään.

185 §

Vaaliviranomaisen rikosoikeudellinen vastuu

Jos vaalipiirilautakunnan, kunnan keskusvaalilautakunnan, vaalilautakunnan tai vaalitoimikunnan jäsen tai vaalitoimitsija taikka muu henkilö tässä laissa tarkoitettuna vaaliviranomaisena toimiessaan laiminlyö velvollisuutensa, häntä rangaistaan niin kuin virkamiestä virkarikoksesta.

186 §

Rikokset vaaleissa

Rangaistus vaalirikoksesta, vaalilahjonnasta, vilpillisestä äänestämisestä ja vaalituloksen vääristämisestä säädetään rikoslain 14 luvun 1–4 §:ssä.

187 § (28.6.2013/496)

Otteen tai jäljennöksen antaminen

Jos tässä laissa tarkoitetusta asiakirjasta annetaan ote tai jäljennös muulle kuin sille, jota asiakirja koskee, taikka tässä laissa tarkoitettuja tai siitä johtuvia tehtäviä hoitavalle viranomaiselle, siitä on jätettävä henkilötunnus pois. Tietojen massaluovutuksesta säädetään erikseen.

188 §

Kustannusten jako vaaliviranomaisten välillä (5.4.2002/247)

Oikeusministeriö vastaa:

1) äänioikeusrekisterin, valtakunnallisen ehdokasrekisterin ja äänestyspaikkarekisterin sekä muiden vaaleissa käytettävien oikeusministeriön tietojärjestelmien ja tuloslaskentaohjelmistojen kustannuksista;

2) ilmoituskorttien laatimisesta ja niiden lähettämisestä äänioikeutetuille aiheutuneista kustannuksista;

3) äänestyslippujen, vaaliluetteloiden ja muiden vaaliasiakirjojen sekä vaalileimasinten, sinetöimisvälineiden ja vaaliuurnien valmistamisesta sekä niiden lähettämisestä kuntien keskusvaalilautakunnille sekä lisäksi kirjeäänestysasiakirjojen lähettämisestä äänioikeutetuille aiheutuneista kustannuksista; (14.12.2017/939)

4) 62 §:ssä tarkoitettujen ennakkoäänestyksen lähetekuorten postittamisesta aiheutuneista kustannuksista;

5) ennakkoäänestyksen järjestämisestä ulkomailla aiheutuvista kustannuksista;

6) vaalipiirilautakuntien kuluista.

(5.4.2002/247)

Kunta vastaa kunnan keskusvaalilautakunnan, vaalilautakuntien, vaalitoimikuntien, yleisten ennakkoäänestyspaikkojen vaalitoimitsijoiden ja kotiäänestyksen vaalitoimitsijoiden toiminnasta aiheutuneista sekä muista kuin 1 momentissa tarkoitetuista vaalien toimittamisesta aiheutuneista kustannuksista. Muissa kuin kuntavaaleissa oikeusministeriö suorittaa kunnalle kertakorvauksena ministeriön vahvistaman euromäärän jokaiselta vaaleissa äänioikeutetulta kunnan asukkaalta. (8.5.2015/563)

Muu viranomainen vastaa sille kuuluvien tehtävien suorittamisesta aiheutuvista muista kuin 1 momentissa tarkoitetuista kustannuksista.

189 § (28.6.2013/496)

Vaalipäivän ja määräpäivän siirtyminen

Jos vaalipäivä sattuu uudenvuodenaatoksi tai -päiväksi, loppiaiseksi, vapunaatoksi tai

-päiväksi, helluntaipäiväksi, itsenäisyyspäiväksi, jouluaatoksi tai ensimmäiseksi tai toiseksi joulupäiväksi, vaalipäivän äänestys järjestetään seuraavana sunnuntaina. Jos vaalipäivä sattuu pääsiäispäiväksi tai pääsiäispäivän jälkeiseksi sunnuntaiksi, vaalipäivän äänestys järjestetään pääsiäispäivää edeltävänä sunnuntaina.

Jos määräpäivä, joka on säädetty tai määrätty muuta kuin vaalipäivän äänestystä, ennakkoäänestyksen aloittamista tai lopettamista, vaaleja toimittamatta valittavien valtuutettujen valituksi julistamista tai vaalien tuloksen vahvistamista varten, sattuu pyhäpäiväksi tai arkilauantaiksi taikka juhannus- tai jouluaatoksi, pidetään seuraavaa arkipäivää määräpäivänä. Oikeusministeriöllä on tarvittaessa oikeus siirtää tällainen määräpäivä lähinnä soveliaaksi päiväksi, jos vaalit on valituksen johdosta määrätty uusittaviksi tai jos on määrätty toimitettaviksi uudet eduskuntavaalit tai valtuutettujen täydennysvaalit taikka jos presidentinvaali on määrätty aloitettavaksi uudelleen tai valtuutettujen vaalit toimitettaviksi uutena aikana.

190 §

Vammaisten kuljetuspalvelut

Vammaisten äänestäjien kuljetuksesta äänestys- tai ennakkoäänestyspaikalle on voimassa, mitä vammaisuuden perusteella järjestettävistä palveluista ja tukitoimista annetussa laissa (380/1987) säädetään kuljetuspalveluista.

191 §

Jäsenjärjestösuhteessa olevat puolueet

Jos jotkin oikeusministeriössä pidettävään puoluerekisteriin merkityistä puolueista ovat toisiinsa sellaisessa suhteessa kuin puoluelain 2 §:n 2 momentissa tarkoitetaan, niitä pidetään tätä lakia sovellettaessa yhtenä puolueena.

192 § (29.11.2019/1132)

Ahvenanmaan valtionviraston toimivalta

---

193 §

Kaavat

Oikeusministeriö vahvistaa tarvittavat kaavat vaaleissa käytettäville asiakirjoille ja lomakkeille sekä antaa tarkemmat ohjeet ehdokaslistojen yhdistelmän ja presidentinvaalin ehdokasluettelon muodosta.

194 §

Ehdokasasettelun aikataulu poikkeuksellisena aikana toimitettavissa vaaleissa

---

195 § (21.12.2007/1263)

Tarkemmat säännökset

Tarkempia säännöksiä tässä laissa tarkoitettujen vaaliviranomaisten tehtävistä annetaan tarvittaessa oikeusministeriön asetuksella.

14 luku

Voimaantulo- ja siirtymäsäännökset

196 §

Voimaantulo

Tämä laki tulee voimaan 8 päivänä lokakuuta 1998.

Tällä lailla kumotaan seuraavat lait niihin myöhemmin tehtyine muutoksineen:

1) kansanedustajain vaaleista 13 päivänä kesäkuuta 1969 annettu laki (391/1969);

2) tasavallan presidentin vaalista 22 päivänä heinäkuuta 1991 annettu laki (1076/1991);

3) 12 päivänä toukokuuta 1972 annettu kunnallisvaalilaki (361/1972); sekä

4) Suomesta Euroopan parlamenttiin valittavien edustajien vaaleista 3 päivänä maaliskuuta 1995 annettu laki (272/1995).

Ennen lain voimaantuloa voidaan ryhtyä lain täytäntöönpanon edellyttämiin toimenpiteisiin.

197 §

Siirtymäsäännökset

LIITE 1b

KUNTALAKI 10.4.2015/410

15 §
Kuntavaalit

Valtuutetut ja varavaltuutetut valtuustoon valitaan kunnassa toimitettavissa kuntavaaleissa. Valtuuston toimikausi on neljä vuotta ja se alkaa vaalivuoden kesäkuun alusta.

Kuntavaalit toimitetaan välittöminä, salaisina ja suhteellisina. Kaikilla äänioikeutetuilla on yhtäläinen äänioikeus.

Kuntavaalien toimittamisesta säädetään vaalilaissa (714/1998) ja kuntarakennelaissa (1698/2009).

16 §
Valtuutettujen lukumäärä

Valtuutettujen lukumäärästä päättää valtuusto. Valtuutettuja valitaan pariton lukumäärä kunnan asukasluvun perusteella seuraavasti:

Asukasluku	Valtuutettuja vähintään
enintään 5 000	13
5 001–20 000	27
20 001–50 000	43
50 001–100 000	51
100 001–250 000	59
250 001–500 000	67
yli 500 000	79

Jollei valtuusto tee päätöstä valtuutettujen lukumäärästä, valtuutettuja valitaan laissa säädetty vähimmäismäärä. Valtuuston päätös vähimmäismäärää suuremmasta lukumäärästä tai aiemman päätöksen muuttamisesta on ilmoitettava oikeusministeriölle vaalivuotta edeltävän vuoden loppuun mennessä. Valtuuston päätös valtuutettujen määrästä voidaan panna täytäntöön ennen kuin sitä koskeva päätös on saanut lainvoiman. Täytäntöönpanoon ei kuitenkaan saa ryhtyä, jos hallintotuomioistuin kieltää täytäntöönpanon.

Tässä pykälässä tarkoitettu asukasluku määräytyy väestötietojärjestelmästä ja Digi- ja väestötietoviraston varmennepalveluista annetussa laissa (661/2009) tarkoitetussa väestötietojärjestelmässä vaalivuotta edeltävän vuoden marraskuun 30 päivän päättyessä olevien tietojen mukaan. (29.11.2019/1178)

17 § (29.12.2016/1484)
Varavaltuutetut

Valtuutetuille valitaan varavaltuutettuja jokaisen kuntavaaleissa esiintyneen vaaliliiton, puolueen ja yhteislistan ensimmäisistä valitsematta jääneistä ehdokkaista sama määrä kuin valtuutettuja, kuitenkin vähintään kaksi. Yhteislistan ulkopuolella olleen valitsijayhdistyksen ehdokkaana valitulla valtuutetulla ei ole varavaltuutettua.

Jos valtuutetun on todettu menettäneen vaalikelpoisuutensa, hänet on vapautettu toimestaan tai hän on kuollut, valtuuston puheenjohtaja kutsuu hänen sijaansa jäljellä olevaksi toimikaudeksi asianomaisen vaaliliiton, puolueen tai yhteislistan järjestyksessä ensimmäisen varavaltuutetun.

Jos valtuustoa ei saada päätösvaltaiseksi valtuutettujen ja varavaltuutettujen esteellisyyden vuoksi, kunnan keskusvaalilautakunnan on vaalilain 93 §:n 2 momenttia noudattaen valtuuston puheenjohtajan pyynnöstä määrättävä tämän pykälän 1 momentin mukaisesti uusia varavaltuutettuja. Näin määrätyt varavaltuutetut osallistuvat valtuuston kokoukseen niissä asioissa, joissa valtuutetut ja varavaltuutetut ovat esteellisiä.

---

20 §
Äänioikeus kuntavaaleissa

Äänioikeus kunnassa toimitettavissa kun-

tavaaleissa on Suomen taikka muun Euroopan unionin jäsenvaltion, Islannin tai Norjan kansalaisella, joka viimeistään vaalipäivänä täyttää 18 vuotta ja jonka kotikuntalaissa tarkoitettu kotikunta kyseinen kunta on väestötietojärjestelmässä olevien tietojen mukaan 51. päivänä ennen vaalipäivää päivän päättyessä. Äänioikeus kuntavaaleissa on myös muulla edellä säädetyt edellytykset täyttävällä ulkomaalaisella, jos hänellä mainittuna ajankohtana on ollut kotikunta Suomessa kahden vuoden ajan.

Äänioikeus kuntavaaleissa on lisäksi Euroopan unionin tai Suomessa toimivan kansainvälisen järjestön palveluksessa olevalla ja tällaisen henkilön perheenjäsenellä, joka viimeistään vaalipäivänä täyttää 18 vuotta, ja jolla on asuinpaikka kyseisessä kunnassa väestötietojärjestelmässä olevien tietojen mukaan 51. päivänä ennen vaalipäivää päivän päättyessä, jos:

1) hänen tietonsa on hänen pyynnöstään talletettu väestötietojärjestelmään väestötietojärjestelmästä ja Digi- ja väestötietoviraston varmennepalveluista annetussa laissa säädetyllä tavalla;

2) hän on kirjallisesti ilmoittanut Digi- ja väestötietovirastolle viimeistään 52. päivänä ennen vaalipäivää ennen kello 16:ta haluavansa käyttää äänioikeuttaan kuntavaaleissa tai ei ole kirjallisesti peruuttanut aikaisempaa ilmoitustaan.

(29.11.2019/1178)

---

71 §
Yleinen vaalikelpoisuus

Vaalikelpoinen kunnan luottamustoimeen on henkilö:

1) jonka kotikunta kyseinen kunta on;

2) jolla on jossakin kunnassa äänioikeus kuntavaaleissa sinä vuonna, jona valtuutetut valitaan tai vaali muuhun luottamustoimeen toimitetaan; ja

3) jota ei ole julistettu vajaavaltaiseksi.

72 §
Vaalikelpoisuus valtuustoon

Vaalikelpoinen valtuustoon ei ole:

1) valtion virkamies, joka hoitaa välittömästi kunnallishallintoa koskevia valvontatehtäviä;

2) kunnan palveluksessa oleva henkilö, joka toimii kunnanhallituksen tai lautakunnan tehtäväalueen johtavassa tehtävässä tai sellaiseen rinnastettavassa vastuullisessa tehtävässä;

3) kunnan määräysvallassa olevan yhteisön tai säätiön palveluksessa oleva henkilö, joka asemaltaan voidaan rinnastaa 2 kohdassa tarkoitettuun kunnan palveluksessa olevaan henkilöön;

4) kuntayhtymän jäsenkunnan valtuuston osalta kuntayhtymän palveluksessa oleva henkilö, joka asemaltaan voidaan rinnastaa 2 kohdassa tarkoitettuun kunnan palveluksessa olevaan henkilöön.

Edellä tarkoitetussa palvelussuhteessa oleva on vaalikelpoinen valtuutetuksi, jos palvelussuhde päättyy ennen kuin valtuutettujen toimikausi alkaa.

Hallintolain säännöksiä esteellisyydestä sovelletaan keskusvaalilautakuntaan. Hallintolain muita säännöksiä, joita ei ole tässä esitetty, sovelletaan kaikkien vaaliviranomaisten toimintaan.

HALLINTOLAKI 6.6.2003/434

27 §

Esteellisyys

Virkamies ei saa osallistua asian käsittelyyn eikä olla läsnä sitä käsiteltäessä, jos hän on esteellinen.

Mitä virkamiehen esteellisyydestä säädetään, koskee myös monijäsenisen toimielimen jäsentä ja muuta asian käsittelyyn osallistuvaa sekä tarkastuksen suorittavaa tarkastajaa.

28 §

Esteellisyysperusteet

Virkamies on esteellinen:

1) jos hän tai hänen läheisensä on asianosainen;

2) jos hän tai hänen läheisensä avustaa taikka edustaa asianosaista tai sitä, jolle asian ratkaisusta on odotettavissa erityistä hyötyä tai vahinkoa;

3) jos asian ratkaisusta on odotettavissa erityistä hyötyä tai vahinkoa hänelle tai hänen 2 momentin 1 kohdassa tarkoitetulle läheiselleen;

4) jos hän on palvelussuhteessa tai käsiteltävään asiaan liittyvässä toimeksiantosuhteessa asianosaiseen tai siihen, jolle asian ratkaisusta on odotettavissa erityistä hyötyä tai vahinkoa;

5) jos hän tai hänen 2 momentin 1 kohdassa tarkoitettu läheisensä on hallituksen, hallintoneuvoston tai niihin rinnastettavan toimielimen jäsenenä taikka toimitusjohtajana tai sitä vastaavassa asemassa sellaisessa yhteisössä, säätiössä, valtion liikelaitoksessa tai laitoksessa, joka on asianosainen tai jolle asian ratkaisusta on odotettavissa erityistä hyötyä tai vahinkoa;

6) jos hän tai hänen 2 momentin 1 kohdassa tarkoitettu läheisensä kuuluu viraston tai laitoksen johtokuntaan tai siihen rinnastettavaan toimielimeen ja kysymys on asiasta, joka liittyy tämän viraston tai laitoksen ohjaukseen tai valvontaan; tai

7) jos luottamus hänen puolueettomuuteensa muusta erityisestä syystä vaarantuu.

Läheisellä tarkoitetaan 1 momentissa:

1) virkamiehen puolisoa ja virkamiehen lasta, lapsenlasta, sisarusta, vanhempaa, isovanhempaa ja virkamiehelle muuten erityisen läheistä henkilöä samoin kuin tällaisen henkilön puolisoa;

2) virkamiehen vanhempien sisarusta sekä hänen puolisoaan, virkamiehen sisarusten lapsia ja virkamiehen entistä puolisoa; sekä

3) virkamiehen puolison lasta, lapsenlasta, sisarusta, vanhempaa ja isovanhempaa samoin kuin tällaisen henkilön puolisoa sekä virkamiehen puolison sisarusten lapsia.

Läheisenä pidetään myös vastaavaa puolisukulaista. Puolisoilla tarkoitetaan aviopuolisoita sekä avioliitonomaisissa olosuhteissa ja rekisteröidyssä parisuhteessa eläviä henkilöitä.

29 §

Esteellisyyden ratkaiseminen

Virkamiehen esteellisyyttä koskeva kysymys on ratkaistava viipymättä.

Virkamies ratkaisee itse kysymyksen esteellisyydestään. Monijäsenisen toimielimen jäsenen ja esittelijän esteellisyydestä päättää kuitenkin toimielin. Monijäseninen toimielin päättää myös muun läsnäoloon oikeutetun esteellisyydestä. Jäsen tai esittelijä saa osallistua esteellisyyttään koskevan asian käsittelyyn vain, jos toimielin ei olisi ilman häntä päätösvaltainen eikä hänen tilalleen ole ilman huomattavaa viivytystä saatavissa esteetöntä henkilöä.

Esteellisyyttä koskevaan päätökseen ei saa hakea erikseen oikaisua eikä muutosta valittamalla.

30 §

Asian käsittelyn jatkaminen

Esteellisen virkamiehen tilalle on viipymättä määrättävä esteetön virkamies. Virkamies saa kuitenkin käsitellä kiireellisen asian, jonka ratkaisuun esteellisyys ei voi vaikuttaa.

Vaalitietojärjestelmä

Valdatasystemet

VAALILUETTELO (tilanne 1) **14.4.2021 klo 19:00**

VALLÄNGD (läge 1) **14.4.2021 kl 19:00**

Kuntavaalit 2021

Kommunalvalet 2021

922 **Vesilahti**
Vesilahti

ÄÄNESTYSALUE:

001 Kirkonkylä

RÖSTNINGSOMRÅDE:

001 Kirkonkylä

LIITE 2b

LASKELMA UTRÄKNING 922/001

KV-2021 KV-2021	Tilanne 1 Läge 1	14.4.2021 klo 19:00 14.4.2021 kl 19:00		Tilanne 2 Läge 2	16.4.2021 klo 19:00 16.4.2021 kl 19:00	
	Miehet - Män	Naiset - Kvinnor	Yhteensä - Totalt	Miehet - Män	Naiset - Kvinnor	Yhteensä - Totalt
Äänioikeutettuja **Röstberättigade**						
Suomen kansalaiset Finska medborgare	748	721	1469			
Muut EU-kansalaiset Andra EU-medborgare	17	11	28			
Norjan ja Islannin kansalaiset Medborgare av Norge och Island	0	0	0			
Muiden maiden kansalaiset Medborgare av andra länder	3	3	6			
Yhteensä Totalt	768	735	1503			
Ennakkoon äänestäneet **Förhandsröstande**						
Suomen kansalaiset Finska medborgare	139	149	288			
Muut EU-kansalaiset Andra EU-medborgare	8	3	11			
Norjan ja Islannin kansalaiset Medborgare av Norge och Island	0	0	0			
Muiden maiden kansalaiset Medborgare av andra länder	2	1	3			
Yhteensä Totalt	149	153	302			
Vaalipäivänä äänioikeutetut **Röstberättigade på valdagen**						
Suomen kansalaiset Finska medborgare	609	572	1181			
Muut EU-kansalaiset Andra EU-medborgare	9	8	17			
Norjan ja Islannin kansalaiset Medborgare av Norge och Island	0	0	0			
Muiden maiden kansalaiset Medborgare av andra länder	1	2	3			
Yhteensä Totalt	619	582	1201			
Vaalipäivänä äänestäneet **Röstande på valdagen**						
Suomen kansalaiset Finska medborgare						
Muut EU-kansalaiset Andra EU-medborgare						
Norjan ja Islannin kansalaiset Medborgare av Norge och Island						
Muiden maiden kansalaiset Medborgare av andra länder						
Yhteensä Totalt						
Vaaleissa äänestäneet **Röstande på valet**						
Suomen kansalaiset Finska medborgare						
Muut EU-kansalaiset Andra EU-medborgare						
Norjan ja Islannin kansalaiset Medborgare av Norge och Island						
Muiden maiden kansalaiset Medborgare av andra länder						
Yhteensä Totalt						

Ohje keskusvaalilautakunnalle:
Jos ennakkoäänestys hyväksytään vaaliluettelon tulostamisen jälkeen, merkitse ennakkoon äänestäneen kohdalle E-kirjain sarakkeeseen, jossa on vaalien nimilyhenne ja vuosiluku (lisätietoa vaaliohjeessa nro 1).

Anvisning till centralvalnämnden:
Om en förhandsröstning godkänns efter att vallängden har skrivits ut, ska du vid personen som röstat på förhand anteckna ett E i kolumnen med valets namnförkortning och årtal (mer information om detta i valanvisning nr. 1).

VAALILUETTELO - VALLÄNGD

Älä irrota vaaliluettelosta sivuja - Skilj inte sidorna ur vallängden

Kunta 922 Vesilahti
Kommun Vesilahti

Äänestysalue 001 Kirkonkylä
Röstningsområde Kirkonkylä

Ei käytössä Inte i bruk	KV-2021 KV-2021	Sukupuoli Kön	Henkilötunnus Personbeteckning	Sukunimi ja etunimet Släktnamn och förnamn	Asuinmaa Bostadsland	Kansalaisuus Medborgarskap	Huomautuksia Anmärkningar
				AALTO ESSI KAARINA			
				AALTO TARJA EEVA KAARINA			
		M		AALTONEN ERKKI ANTERO			
				AALTONEN IRENE KAARINA			
				AALTONEN PIRKKO TUULIKKI			
		M		AHDE ARI JOHANNES			
				AHDE HEIDI MARJATTA			
		M		AHDE OIVA ARMAS			
				AHDE RIITTA ELINA			
		M		AHOLA TEEMU JUSSI			
		M		AHONEN AARNO TAPANI			
				AHONEN ERJA BIRGITTA			
		M		AHONEN JOUNI PEKKA			
				AHONEN LAURA MARI			
		M		AHONEN TUOMO TAPIO			
		M		AHTIAINEN BORIS			
				AHTIAINEN KATRI JOHANNA			
				AINASOJA SIRPA-LEENA HANNELE			
				ALA-NIKKOLA MARJA ANNIKKI			
		M		ALA-ORVOLA ANTTI-JUHANI GABRIEL			
		M		ALA-ORVOLA MAURI YLERMI			
		M		ALA-ORVOLA PENTTI JAAKKO ALEKSI			
				ALA-ORVOLA TIIA SUSANNA ELISABETH			
				ALA-UOTILA ANNA EMILIA			
				ALAKOSKI SANNA-SINIKKA			
				ALAROVA JENNI MARJAANA			
		M		ALENTOLA JONI MIKAEL			
		M		ALENTOLA KALEVI JOHANNES			
				ALENTOLA KARIN ANNA BEATA			
		M		ALENTOLA OLLI KULLERVO			
				ALENTOLA PIRJO RIITTA			
				ALENTOLA REETTA HENRIIKKA			
				ALI-TOLPPA RAIJA SILJA			
				ALLONEN MAILIS ANNELI			
		M		ALLONEN TAPIO ANTERO			
				ANGERVO EEVA TUULIA			
				ANNALA HELVI HELIANNA			
				ANTILA EVELIINA			
		Yhteensä/Tillsammans					
		joista miehiä/varav män					

Vaalilomake nro 2 / Valblankett nr 2

Sivu / Sida 1/32

LIITE 2d

Ohje paperisen vaaliluettelon sitomisesta

Vaaliluettelo lähetetään keskusvaalilautakunnalle yhtenä tai useampana pakettina. Pakettien lukumäärä riippuu kunnan äänioikeutettujen määrästä.

Paketissa ensimmäisenä ovat vaaliluettelot äänestysalueittain. Äänestysalueet on eroteltu toisistaan sinireunaisilla papereilla. Ennakkoon äänestäneiden luettelot ovat äänestysalueittain vaaliluetteloiden jälkeen. Molemmat osiot ovat äänestysalueiden numerojärjestyksessä.

Keskusvaalilautakunnan tulee erottaa paketissa olevat vaaliluettelot asianomaisille äänestysalueille. Oikeusministeriö lähettää vaalimateriaalitoimituksen yhteydessä keskusvaalilautakunnalle sen tilaaman määrän sidontatarvikkeita vaaliluettelon yhtenäisenä pysymisen varmistamiseksi. Sitomiseen voidaan käyttää joko valkoisia muovisinettejä tai sinisiä muovisia arkistohaarukoita taikka molempia samanaikaisesti.

Kunta voi halutessaan kansioida vaaliluettelot. Vaaliluettelon yläreunassa on erillinen reikä sinettiä varten. Käsittelyä helpottaa, mikäli sinetissä oleva levy kiinnitetään kansioon teipillä.

Mikäli äänestysalueen nippu on ohut, saattaa olla helpointa käyttää kansioiden sijasta muovisia arkistohaarukoita. Arkistohaarukoilla ja niiden mukana tulevilla tarroilla voi varmistaa vaaliluettelon eheyden. Arkistohaarukka on myös mahdollista pujottaa ennen paketointimuovin poistamista helpottamaan äänestysalueisiin jakoa.

Jos vaalilautakunta aikoo osittaa vaaliluettelon vaalipäivänä, voidaan ositus ja sen mukainen sitominen suorittaa jo valmiiksi keskusvaalilautakunnassa. Vaaliluettelo on valmiiksi laadittu siten, että se voidaan helposti jakaa kahteen osaan niin, että ensimmäisessä osassa ovat äänioikeutetut, joiden sukunimi alkaa kirjaimilla A-L ja toisessa osassa äänioikeutetut, joiden sukunimi alkaa kirjaimilla M-Ö. Tästä johtuen kaikissa vaaliluetteloissa on tyhjä väli kirjainten L ja M välillä. Vaaliluettelon voi kuitenkin osittaa myös muusta kohdasta, esimerkiksi A-Nie ja Nif-Ö.

Sinetöintivälineiden käyttöä on hyvä harjoitella tavallisilla paperinipuilla etukäteen, koska vaaliluetteloiden käsittelyn on oltava virheetöntä ja sujuvaa.

Vaaliluettelon paperi on arkistokelpoista muovia, joten se kestää kosteutta ja repimistä tavallista paperia paremmin. Paperille voi tehdä merkintöjä normaaleilla kynillä. Selausta helpottamaan reunaan voi merkitä eri kirjainten alkukohtia esimerkiksi tarrareunaisilla papereilla.

Lähettäjä

Digi- ja väestötietovirasto
Lintulahdenkuja 2 D
00530 HELSINKI puh. 029 553 6220
FINLAND

Vastaanottaja

00800-T5
244054

Tavallinen
Tiina Marita
Leiritie 1 A 111
01300 VANTAA
FINLAND

Kunta, jossa Sinulla on äänioikeus

Vantaa

Äänestysalue sekä vaalipäivän äänestyspaikka

999 Lummetie
Vantaan opistotalo
Lummetie 5

Vaalipäivän äänestysaika

18.4.2021 klo 9.00 - 20.00

Tietolähde: Väestötietojärjestelmä 26.2.2021

Ilmoitus äänioikeudesta kuntavaaleissa

Sinulla on äänioikeus sunnuntaina 18.4.2021 toimitettavissa kuntavaaleissa tässä ilmoituksessa mainitussa kunnassa.

Voit äänestää **joko vaalipäivänä** tässä ilmoituksessa mainitussa äänestyspaikassa **tai ennakkoäänestysaikana** missä tahansa yleisessä ennakkoäänestyspaikassa kotimaassa tai ulkomailla taikka tietyin edellytyksin laitos- tai kotiäänestyksessä. Jos asut tai oleskelet ulkomailla ennakkoäänestyksen ja vaalipäivän ajan, voit vaihtoehtoisesti äänestää kirjeitse ulkomailta. Tarkemmat äänestysohjeet löytyvät kääntöpuolelta.

Sinun on todistettava henkilöllisyytesi äänestäessäsi.

Ennakkoäänestyksen ajanjakso.
Ennakkoäänestyspaikka voi olla avoinna lyhyemmän ajan.

Suomessa 7. - 13.4.2021 ja
ulkomailla 7. - 10.4.2021

Yleiset ennakkoäänestyspaikat aukioloaikoineen

www.vaalit.fi ja tämän ilmoituksen liite

Ennakkoäänestyksen lähetekirje

Täytetään ennakkoäänestyspaikassa ja vain silloin, kun tätä ilmoitusta käytetään lähetekirjeenä.

Ennakkoäänestäjä

Tavallinen
Tiina Marita
Leiritie 1 A 111
01300 VANTAA
FINLAND

Vaaliviranomainen

092 999 puh. 040 514 9558

Vantaan kaupungin keskusvaalilautakunta
Asematie 7
01300 VANTAA
FINLAND

Ennakkoäänestyksen vaalivirkailija täyttää
Todistan, että ennakkoäänestys on tapahtunut vaalilaissa säädetyin tavoin.

Päiväys

/4 2021

Ennakkoäänestyspaikan nimi tai laitosäänestyksessä kunnan nimi

Vaalivirkailijan allekirjoitus

Ennakkoäänestäjä täyttää
Olen itse vaalisalaisuuden säilyttäen täyttänyt äänestyslipun ja sulkenut sen leimattuna vaalikuoreen.

Henkilötunnus tai syntymäaika

Äänestäjän allekirjoitus

LIITE 4

VAALIPÖYTÄKIRJA 1

VAALIT	Vaalien nimi KUNTAVAALIT 2021
	Vaalipiiri PIRKANMAAN VAALIPIIRI
	Kunta tai kaupunki VESILAHTI
	Äänestysalueen tunnus ja mahdollinen nimi VESILAHTI 002 NARVA

VAALILAUTAKUNNAN KOKOONPANO	Puheenjohtaja AATOS VAINIKAINEN
	Varapuheenjohtaja VOITTO HULKKO
	Jäsenet KATRI KUOPPALA
	VILHO VAHE
	PAULI PELTONEN
	Varajäsenet sijaantulojärjestyksessä
	TAIMI MYKKÄNEN
	JORMA OTILA
	VILJA LEHTONEN
	MINNA TAIPALE
	PEKKA PAALASMAA
VAALIAVUSTAJAT	Vaalilautakunnan nimeämät vaaliavustajat
	TAUNO HELENIUS
	HANNA MARTTILA
	Äänestäjien omat vaaliavustajat
	OKE EKHOLMIN AVUSTAJANA
	TOIMII REETTA EKHOLM
AVUSTAVA HENKILÖSTÖ	Avustava henkilöstö (VaaliL 16.3 §)
PÖYTÄKIRJANPITÄJÄ	PAULI PELTONEN

Vaalilomake nro 8

2

Vaalilautakunnan jäsenet, vaalilautakunnan nimeämät vaaliavustajat ja avustava henkilöstö olivat saapuvilla seuraavina aikoina:

			klo	klo	klo	klo
Puheenjohtaja		VAINIKAINEN	9 – 13	15 – 21.40	–	–
Varapuheenjohtaja		HULKKO	9 – 11	13 – 21.40	–	–
Jäsenet	Nimi	KUOPPALA	9 – 13	15 – 21.40	–	–
		VAHE	9 – 11	13 – 21.40	–	–
		PELTONEN	12 – 21.40	–	–	–
			–	–	–	–
			–	–	–	–
Varajäsenet	Nimi	MYKKÄNEN	9 – 12	13 – 15	–	–
		OTILA	11 – 18	–	–	–
		LEHTONEN	11 – 13	–	–	–
		TAIPALE	–	–	–	–
		PAALASMAA	–	–	–	–
			–	–	–	–
			–	–	–	–
			–	–	–	–
Vaaliavustajat	Nimi	HELENIUS	9 – 12	14 – 20	–	–
		MARTTILA	12 – 14	–	–	–
			–	–	–	–
			–	–	–	–
			–	–	–	–
			–	–	–	–
			–	–	–	–
			–	–	–	–
Avustava henkilöstö	Nimi		–	–	–	–
			–	–	–	–
			–	–	–	–
			–	–	–	–
			–	–	–	–
			–	–	–	–
			–	–	–	–
			–	–	–	–

VAALIPÖYTÄKIRJA 3

ÄÄNIOIKEUTETTUJEN LUKUMÄÄRÄ	Vaaliluettelon mukaan äänestysalueella on äänioikeutettuja:	Miehiä 105	Naisia 102	Yhteensä 207
ENNAKKOON ÄÄNESTÄNEIDEN LUKUMÄÄRÄ	Ennakkoon oli vaaliluettelon mukaan äänestänyt:	Miehiä 35	Naisia 40	Yhteensä 75
VAALIPÄIVÄN ÄÄNESTYKSEN ALOITTAMINEN	Vaalipäivän äänestys aloitettiin kello 9. Vaalilautakunnan ☒ puheenjohtaja ☐ varapuheenjohtaja näytti läsnäolleille äänestäjille, että vaaliuurna oli tyhjä, ja sulki uurnan. ☐ Vaalilautakunta käytti sähköistä vaaliluetteloa.			
VAALIPÄIVÄN ÄÄNESTYKSEN PÄÄTTÄMINEN	Vaalilautakunnan ☒ puheenjohtaja ☐ varapuheenjohtaja julisti vaalipäivän äänestyksen päättyneeksi kello 20.05 Äänestysliput otettiin vaaliuurnasta ja laskettiin niiden lukumäärä. Samoin laskettiin niiden henkilöiden lukumäärä, jotka vaaliluetteloon tai äänioikeusrekisteriin (sähköiseen vaaliluetteloon) tehtyjen merkintöjen mukaan ovat käyttäneet äänioikeuttaan vaalipäivänä.			
VAALIPÄIVÄNÄ ÄÄNESTÄNEIDEN LUKUMÄÄRÄ	Vaalipäivän äänestyksessä oli äänestänyt vaaliluettelon mukaan (Ennakkoon äänestäneitä **ei** lueta mukaan)	Miehiä 50	Naisia 45	Yhteensä 95
ÄÄNESTYSLIPPUJEN LUKUMÄÄRÄ	Vaaliuurnassa oli äänestyslippuja			Lukumäärä 95
ÄÄNESTYSLIPPUJEN TARKASTAMINEN JA JÄRJESTÄMINEN	Tarkastuksessa mitättömiksi katsotut äänestysliput erotettiin eri ryhmäksi. Niitä oli			Lukumäärä 10
	Hyväksytyt äänestysliput järjestettiin ryhmiksi ehdokkaittain. Kunkin ryhmän äänestysliput laskettiin ja lukumäärät merkittiin pöytäkirjaan liitetylle lomakkeelle.			
	Hyväksyttyjä äänestyslippuja oli			Lukumäärä 85
	☐ Äänestyslippuja ei tarkastettu vaalilautakunnassa (VaaliL 82.2 §). Niiden lukumäärä merkittiin kuitenkin tähän pöytäkirjaan.			
	Äänestysliput pantiin päällykseen, joka suljettiin sinetöimällä.	Päivämäärä 18.4.2021		Kellonaika 21.30
TULOSLASKENTA-JÄRJESTELMÄN KÄYTTÖ	☐ Vaalilautakunta tallensi äänet suoraan tuloslaskentajärjestelmään.			
SAAPUVILLA OLLEET	Äänestyslippuja järjestettäessä ja laskettaessa saapuvilla olleiden vaaliasiamiesten ja vaalitarkkailijoiden nimet (VaaliL 184 §; valtakirjat liitteenä)			

4

VAALIPÖYTÄKIRJA

KÄYTTÄMÄTTÖMIEN ÄÄNESTYSLIPPUJEN HÄVITTÄMINEN	☒ Vaalilautakunta hävitti kaikki käyttämättömät äänestysliput. ☐ Vaalilautakunta palautti kaikki käyttämättömät äänestysliput keskusvaalilautakunnalle.
HUOMAUTUKSIA VAALIPÄIVÄN ÄÄNESTYKSEN SÄÄNNÖLLISEEN KULKUUN VAIKUTTANEISTA SEIKOISTA SEKÄ VAALILAUTAKUNNAN MAHDOLLISET LISÄSELVITYKSET	
PÖYTÄKIRJANPITÄJÄN ALLEKIRJOITUS	Pauli Peltonen Allekirjoitus ja nimenselvennys PAULI PELTONEN Allekirjoitus ja nimenselvennys

LOPPUMERKINNÄT

PÖYTÄKIRJAN TARKASTAMINEN	Pöytäkirja on luettu julki ja tarkastettu. ☒
VAALILAUTAKUNNAN PUHEENJOHTAJAN TAI VARAPUHEENJOHTAJAN ALLEKIRJOITUS	Aatos Vainikainen Allekirjoitus AATOS VAINIKAINEN Nimenselvennys
VAALILAUTAKUNNAN JÄSENEN ALLEKIRJOITUS	Katri Kuoppala Allekirjoitus KATRI KUOPPALA Nimenselvennys
LIITTEET	1. Lomake, johon vaalien tulos on merkitty (laskentalomake 4)

KUNTAVAALIT 2021 **Laskentalomake 4** **Vaalipöytäkirjan liite** s. 1/4

Kunnan numero	Kunnan nimi
922	Vesilahti
Ä-alueen tunnus	**Äänestysalueen nimi**
001	Kirkonkylä

		2	3 2	4	5 4	6	7	8 3	9	9
10	11 3	12	13	14 8	15	16	17 4	18	19	15
20	21	22 5	23 2	24	25	26	27	28	29	7
30 7	31	32	33	34	35 6	36	37 7	38	39	20
40	41 1	42	43	44 12	45	46 3	47 9	48	49	25
50	51	52 4	53	54	55	56	57	58 5	59	9
60	61	62	63	64	65	66	67	68	69	
70	71	72	73	74	75	76	77	78	79	
80	81	82	83	84	85	86	87	88	89	
90	91	92	93	94	95	96	97	98	99	
										85

Hyväksytyt äänestysliput	85
Mitättömät äänestysliput	10
Äänestyslippuja yhteensä	95

Äänestäneet	Yhteensä	
Ennakkoon äänestäneet	Kaikki	Miehet
Vaalipäivänä äänestäneet	95	45

OHJE ÄÄNESTÄJÄLLE

Kirjoittakaa äänestyslipussa olevaan ympyrään ehdokkaanne numero, ei mitään muuta!

Numeroesimerkit:

1 2 3 4 5 6 7 8 9 0

Jos äänestyslippunne menee pilalle väärän tai sotkuisen merkinnän takia, voitte pyytää vaalivirkailijalta uuden äänestyslipun. Pilalle mennyt äänestyslippu revitään vaalivirkailijan nähden.

Oikeusministeriö

INSTRUKTIONER TILL VÄLJAREN

Skriv i cirkeln på röstsedeln numret på Er kandidat, inget annat!

Siffermallar:

1 2 3 4 5 6 7 8 9 0

Om Er röstsedel förstörs på grund av felaktig eller suddig anteckning, kan Ni få en ny röstsedel av valfunktionären. Den förstörda röstsedeln ska rivas i valfunktionärens närvaro.

Justitieministeriet

LIITE 6

Äänestyspaikkojen esteettömyyden tarkistuslista

Invalidiliitto ry
ESKE Esteettömyyskeskus
09/2020

1. Saapuminen äänestyspaikalle
- Sijaitseeko äänestyspaikka hyvien kulkuyhteyksien päässä ja onko julkisen liikenteen pysäkki lähellä sitä?
- Pääseekö saattoliikenne, mm. invataksit, sisäänkäynnin lähelle?
- Onko äänestyspaikan lähellä esteettömiä pysäköintipaikkoja (leveys 3,6 m ja pituus 5000 mm)?
- Onko kulkureitti sisäänkäynnille opastettu?
- Onko kulkureitti sisäänkäynnille helposti havaittava, tasainen, kovapintainen ja luistamaton?
- Ovatko kulkureitin kaltevuudet korkeintaan 5 % (1:20)?

2. Sisäänkäynti
- Onko esteettömät reitit äänestyspaikalla opastettu selkeästi?
- Onko sisäänkäynnin portaan rinnalla luiska, jonka kaltevuus enintään 8 % ja leveys vähintään 900 mm.
- Onko portaissa ja luiskissa molemmin puolin käsijohteet?
- Onko ulko-oven edessä tasanne vähintään 1500 mm x 1500 mm?
- Onko ulko-oven avautumispuolella vähintään 400 mm vapaa tila, jonka pyörätuolinkäyttäjä tarvitsee ovea avatessaan?
- Onko ulko-oven leveys vähintään 850 mm ja kynnyksen korkeus enintään 20 mm?
- Onko ovi automaattisesti aukeava tai muuten kevyttoiminen (avaamiseen tarvittava voima enintään 10 N eli 1 kg)?
- Onko sisäänkäynnin kuramatossa tai -ritilässä enintään 5 mm x 30 mm rakoja ja onko maton tai ritilän aiheuttama tasoero korkeintaan 20 mm?
- Onko tuulikaapin syvyys ja leveys vähintään 1500 mm, jos molemmat ovet avautuvat tuulikaapista poispäin?
- Onko tuulikaapin leveys vähintään 1500 mm ja syvyys vähintään 2300 mm, jos toinen ovista aukeaa tuulikaapin sisään?

3. Äänestyspaikka
- Onko äänestyspaikalla vähintään yksi äänestyskoppi, jossa voi istuen täyttää äänestyslipun pöydän ääressä? Onko äänestyskopin pöydän (korkeus 750–800 mm) alla polvitila, jonka vähimmäismitat ovat leveys 800 mm, syvyys 600 mm ja korkeus 670 mm? Tai onko äänestyspaikalla korkeussäädettäviä pöytiä?
- Onko äänestyskopeissa häikäisemätön ja riittävä (500–750 luxia kirjoitustasolla) valaistus.
- Onko äänestyspaikalla istuimia, joissa äänestäjät voivat tarvittaessa levätä?
- Onko ennakkoäänestyspaikalla ja varsinaisella vaalipaikalla vaaliavustajaksi nimetty henkilö?
- Jos vaalivirkailijoissa on apuvälineen käyttäjiä, tarvitaan äänestyspaikalla esteetön wc-tila.

Eräitä määräaikoja vuoden 2021 kuntavaaleissa

Vaalipäivä 18.4.2021

Ajankohta	[1]	Toimija	Toimenpide	Vaalilaki
Kesällä 2017		Valtuusto	Kunnan keskusvaalilautakunnan asettaminen	13 § 1 ja 3 mom.
Viimeistään elokuussa 2020		Valtuusto	Äänestysaluejaon muuttaminen tarvittaessa ja muutoksesta ilmoittaminen Digi- ja väestötietovirastolle	8 § 1 ja 2 mom.
Aikaisintaan 18.10.2020		Ehdokas	Ehdokkaan vaalirahoituksella katettavien vaalikampanjan toteutumiskulujen aiheutuminen alkaa	[2]
18.10.2020		Puolue ja puolueyhdistys	Kuntavaalien kampanja-aika alkaa	[3]
30.11.2020 kello 24		Digi- ja väestötietovirasto	Väestötietojärjestelmässä olevat kuntien asukasluvut valitsijayhdistyksen perustamiseen tarvittavien äänioikeutettujen lukumääriä varten	150 § 1 mom.
30.11.2020 kello 24		Digi- ja väestötietovirasto	Väestötietojärjestelmässä olevat kuntien asukasluvut kuntavaaleissa valittavien valtuutettujen vähimmäismäärää varten	[4]
Viimeistään 31.12.2020		Valtuusto/kunnanhallitus	Ilmoitus oikeusministeriölle valtuutettujen lukumäärää koskevasta valtuuston päätöksestä tai aiemman päätöksen muuttamisesta	[5]

1 Järjestysnumero osoittaa, monentenako päivänä ennen tai jälkeen vaalipäivän toimenpide vaalilain (714/1998) mukaan on suoritettava.

2 Laki ehdokkaan vaalirahoituksesta (273/2009) 2 § 1 mom.

3 Puoluelaki (laissa 683/2010) 8 § 3 mom.

4 Kuntalaki (410/2015) 16 § 2 mom.

5 Kuntalaki 16 § 2 mom.

Ajankohta	[1]	Toimija	Toimenpide	Vaalilaki
Viimeistään 31.12.2020		Valtioneuvosto tai valtiovarainministeriö	Päätös 1.1.2022 voimaan tulevaksi tarkoitetun kuntajaon muuttamisesta	[6]
Hyvissä ajoin		Valtioneuvosto	Asetus kuntavaaleissa ennakkoäänestyspaikkoina olevista Suomen edustustoista ja niiden toimipaikoista sekä kuntavaalien yleisistä ennakkoäänestyspaikoista Ahvenanmaan maakunnassa	9 § 1 mom. 2) kohta
Hyvissä ajoin		Kunnanhallitus	Kunnassa olevista yleisistä ennakkoäänestyspaikoista päättäminen	9 § 1 mom. 1) kohta
Hyvissä ajoin		Kunnanhallitus	Eräiden sosiaalihuollon toimintayksiköiden määrääminen ennakkoäänestyspaikoiksi	9 § 1 mom. 3) kohta
Hyvissä ajoin		Kunnanhallitus	Vaalipäivän äänestyspaikoista päättäminen	9 § 3 mom.
Hyvissä ajoin		Kunnanhallitus	Vaalilautakuntien ja vaalitoimikuntien asettaminen	15 § 1 mom.
18.1.2021		Äänioikeutettu	Kirjeäänestysasiakirjojen tilaaminen alkaa	66 c §
Viipymättä kirjeäänestysasiakirjatilauksen vastaanoton jälkeen		Oikeusministeriö	Kirjeäänestysasiakirjojen lähettäminen asiakirjat tilanneelle	66 c § 4 mom.
29.1.2021 kello 12 mennessä		Keskusvaalilautakunta	Keskusvaalilautakunnan yhteystietojen ilmoittaminen Digi- ja väestötietovirastolle vaalitietojärjestelmässä	13 § 4 mom.
29.1.2021 kello 12 mennessä[7]		Kunnanhallitus/ keskusvaalilautakunta	Kunnan yleisten ennakkoäänestyspaikkojen tietojen ilmoittaminen Digi- ja väestötietovirastolle vaalitietojärjestelmässä	9 § 4 mom.

6 Kuntarakennelaki (1698/2009) 21 ja 22 §. Kuntarakennelain mukainen määräaika kuntajakopäätöksille on yhdistymisen voimaantuloa edeltävän vuoden kesäkuun loppu eli tässä tapauksessa 30.6.2021. Ko. lain 23 §:ssä kuitenkin säädetään, että jos kuntajaon muutoksen voimaantuloa edeltävänä vuonna toimitetaan kuntavaalit, ne toimitetaan yhdistyvissä kunnissa uutta kuntajakoa noudattaen. Hallituksen esityksessä HE 268/2014 vp todetaan tältä osin, että valtioneuvoston tulisi näissä tapauksissa tehdä päätös kuntien yhdistymisestä kuntavaalivuotta edeltävän vuoden loppuun mennessä, jotta vaalit pystyttäisiin toimittamaan yhdistyvissä kunnissa uutta kuntajakoa noudattaen normaalina ajankohtana huhtikuussa.

7 Vaalilain mukainen viimeinen ajankohta olisi perjantai 26.2.2021, mutta koska jokaiselle äänioikeutetulle postitettavaan ilmoituskorttiin liitetään luettelo äänioikeutetun omassa vaalipiirissä olevista yleisistä ennakkoäänestyspaikoista

Ajankohta	[1]	Toimija	Toimenpide	Vaalilaki
29.1.2021 kello 12 mennessä		Kunnanhallitus/ keskusvaalilautakunta	Kunnan vaalipäivän äänestyspaikkojen tietojen ilmoittaminen Digi- ja väestötietovirastolle vaalitietojärjestelmässä	9 § 3 mom.
Hyvissä ajoin		Oikeusministeriö	Tiedottaminen yleisistä ennakkoäänestyspaikoista ja äänestysajoista niissä	49 § 3 mom.
Hyvissä ajoin		Keskusvaalilautakunta	Tiedottaminen kunnan alueella olevista yleisistä ennakkoäänestyspaikoista ja vaalipäivän äänestyspaikoista	49 § 1 mom. ja 67 § 3 mom.
Hyvissä ajoin		Digi- ja väestötietovirasto	Tiedottaminen äänioikeuden edellytykset täyttäville EU:n muun jäsenvaltion kansalaisille äänioikeudesta ja vaalikelpoisuudesta kuntavaaleissa[8]	22 §
Hyvissä ajoin		Keskusvaalilautakunta	Vaalitoimitsijoiden määrääminen kotimaan yleiseen ennakkoäänestyspaikkaan	17 § 2 mom.
Hyvissä ajoin		Suomen edustuston päällikkö	Vaalitoimitsijan määrääminen ulkomailla olevaan yleiseen ennakkoäänestyspaikkaan	17 § 2 mom.
Hyvissä ajoin		Suomalaisen laivan päällikkö	Vaalitoimitsijan määrääminen laivaäänestystä varten	17 § 2 mom.
Viimeistään 25.2.2021 ennen kello 16	52.	Tietyt edellytykset täyttävät EU:n tai Suomessa toimivan kansainvälisen järjestön palveluksessa olevat ja tällaisten henkilöiden perheenjäsenet	Kirjallinen ilmoitus Digi- ja väestötietovirastolle halukkuudesta käyttää äänioikeutta kuntavaaleissa, tai aiemman ilmoituksen peruutus	[9]
26.2.2021 kello 24	51.	Digi- ja väestötietovirasto	Äänioikeusrekisterin tietojen määräytyminen	18 § 2 ja 3 mom.

osoitteineen ja aukioloaikoineen, ilmoitukset tulee tehdä viimeistään perjantaina 29.1.2021 kello 12.

8 Käytännössä tieto toimitetaan myös muille äänioikeuden edellytykset täyttäville ulkomaalaisille.

9 Kuntalain 20 §:n 2 mom. 2 kohta.

Ajankohta	[1]	Toimija	Toimenpide	Vaalilaki
Hyvissä ajoin kuitenkin viimeistään 1.3.2021		Keskusvaalilautakunta	Kuulutettava siitä, montako valtuutettua valitaan. Kuulutus voidaan antaa 34 §:n 2 momentissa tarkoitetun kuulutuksen yhteydessä (ks. seuraava kohta).	145 §
Viimeistään 1.3.2021	48.	Keskusvaalilautakunta	Määräys ehdokashakemusten vastaanottojärjestelyistä Määräyksestä on laadittava kuulutus, joka on annettava tiedoksi puolueiden mahdollisesti ilmoittamille vaaliasiamiehille, pantava nähtäville keskusvaalilautakunnan kokoushuoneistossa sekä julkaistava sillä tavalla kuin kunnan ilmoitukset saatetaan tiedoksi[10].	34 §
Viimeistään 1.3.2021	48.	Oikeusministeriö	Puoluerekisteriin merkittyjen puolueiden ja niiden nimenkirjoittajien ilmoittaminen keskusvaalilautakunnille	32 §
Viimeistään 3.3.2021	46.	Digi- ja väestötietovirasto	Äänioikeusrekisterin perustaminen	18 § 1 mom.
8.3.2021	41.	Digi- ja väestötietovirasto	Äänioikeusrekisterin nähtävänäpidon aloittaminen Digi- ja väestötietoviraston määräämissä paikoissa	23 § 1 mom.
Viimeistään 9.3.2021 ennen kello 16	40.	Vaaliasiamies	Ehdokashakemus sekä ilmoitus vaaliliitosta ja ilmoitus yhteislistasta annettava kunnan keskusvaalilautakunnalle	152, 154 ja 156 §

10 Kuntalaki 108 §.

Ajankohta	[1]	Toimija	Toimenpide	Vaalilaki
15.3.2021	34.	Keskusvaalilautakunta	Ehdokashakemusten tarkastaminen ja mahdolliset huomautukset vaaliasiamiehille Puolueiden, yhteislistojen ja valitsijayhdistysten keskinäisen järjestyksen määrääminen ehdokaslistojen yhdistelmää varten	36 § 37 §
Viimeistään 17.3.2021 ennen kello 16	32.	Vaaliasiamies	Ehdokashakemuksen ja siihen liitettyjen asiakirjojen oikaiseminen ja täydentäminen tarvittaessa	38 §
Viimestään 18.3.2021 ennen kello 12	31.	Vaaliasiamies	Sellaisen puolueen tai valitsijayhdistyksen ehdokashakemuksen peruutus, jonka ilmoitusta vaaliliittoon tai yhteislistaan liittymisestä ei ole hyväksytty	40 § 2 mom.
18.3.2021 ennen ehdokaslistojen yhdistelmän laatimista	31.	Keskusvaalilautakunta	Ehdokashakemusten ratkaisemisen jälkeen tehtävät päätökset ehdokkaan jättämisestä pois ehdokaslistojen yhdistelmästä tai ehdokashakemuksen peruutuksen johdosta	40 §
18.3.2021 viimeistään kello 16 aloitettavassa kokouksessa	31.	Keskusvaalilautakunta	Ehdokaslistojen yhdistelmän laatiminen	41 §
18.3.2021	31.	Keskusvaalilautakunta	Ehdokkaista ehdokaslistojen yhdistelmässä olevien tietojen sekä henkilötunnuksen merkitseminen valtakunnalliseen ehdokasrekisteriin	43 § 2 mom.
18.3.2021 aikaisintaan ehdokaslistojen yhdistelmän laatimisen jälkeen	31.	Kirjeitse äänestävä	Kirjeitse äänestäminen alkaa	66 d § 1 mom.

Ajankohta	[1]	Toimija	Toimenpide	Vaalilaki
Aikaisintaan ehdokaslistojen yhdistelmän laatimisen jälkeen		Ehdokas	Vapaaehtoinen ennakkoilmoitus vaalirahoituksesta valtiontalouden tarkastusvirastolle	[11]
Viimeistään 25.3.2021	24.	Digi- ja väestötietovirasto	Ilmoituskorttien lähettäminen niille äänioikeutetuille, joiden osoite on tiedossa	21 § 4 mom.
31.3.2021	18.	Vaalitoimitsija	Ennakkoäänestyksen aloittaminen suomalaisessa laivassa	47 § 1 mom.
Viimeistään 6.4.2021	[12]	Digi- ja väestötietovirasto	Mahdollisten oikaisuvaatimusten ratkaisemisesta mahdollisesti aiheutuvat muutokset äänioikeusrekisteriin	25 § 1 mom.
Viimeistään 6.4.2021 ennen kello 12	[13]	Digi- ja väestötietovirasto	Itseoikaisuna tehdyistä päätöksistä aiheutuvien merkintöjen tekeminen äänioikeusrekisteriin	26 § 1 mom.
Viipymättä edellä mainittujen päätösten jälkeen		Digi- ja väestötietovirasto	Digi- ja väestötietoviraston itseoikaisuna tehdyn päätöksen toimittaminen tiedoksi asianosaiselle ja ilmoituskortin lähettäminen äänioikeusrekisteriin lisätyille henkilöille	26 § 2 ja 3 mom.

11 Laki ehdokkaan vaalirahoituksesta 11 §.

12 Vaalilain 24 §:n ensimmäisen momentin mukaan oikaisuvaatimus tulee tehdä viimeistään 16. päivänä ennen vaali-päivää ennen kello 16:ta. Kyseinen määräpäivä osuu vuoden 2021 kuntavaalien osalta pitkäperjantaille (2.4.), joka on pyhäpäivä. Vaalilain 189 §:n toisen momentin mukaan tällaisen määräpäivän osuessa pyhäpäivälle pidetään seuraavaa arkipäivää määräpäivänä. Koska seuraava maanantai 5.4. on niin ikään pyhäpäivä (2. pääsiäispäivä), siirtyy määräpäivä tiistaille 6.4.2021.

13 Vaalilain 25 §:n mukaan Digi- ja väestötietoviraston tulee ratkaista oikaisuvaatimukset viimeistään 13. päivänä en-nen vaalipäivää. Kyseinen määräpäivä osuu vuoden 2021 kuntavaalien osalta toiselle pääsiäispäivälle (5.4.), joka on pyhäpäivä. Vaalilain 189 §:n toisen momentin mukaan tällaisen määräpäivän osuessa pyhäpäivälle pidetään seu-raa-vaa arkipäivää määräpäivänä. Määräpäivä siirtyy siten tiistaille 6.4.2021.

Ajankohta	[1]	Toimija	Toimenpide	Vaalilaki
Viimeistään 7. päivänä päivästä, jona asianosainen on saanut päätöksen tiedoksi tai päätös on julkaistu virallisessa lehdessä		Oikaisuvaatimuksen tekijä	Valitus hallinto-oikeudelle Digi- ja väestötietoviraston päätöksestä, jolla oikaisuvaatimus on hylätty tai jätetty tutkimatta, ja valitus Digi- ja väestötietoviraston päätöksestä, jolla henkilö on 26 §:n 2 momentin nojalla merkitty äänioikeusrekisteriin äänioikeutta vailla olevaksi	27 § 1 mom.
6.4.2021 kello 12 lukien	12.	Digi- ja väestötietovirasto	Äänioikeusrekisteri on lainvoimainen	28 § 1 mom.
Viimeistään 6.4.2021 ennen kello 16	12.	Kotiäänestykseen oikeutettu äänioikeutettu, joka haluaa äänestää ennakolta kotonaan	Ilmoittautuminen kunnan keskusvaalilautakunnalle	55 §
Keskiviikko 7.4.2021	11.	Vaalitoimitsijat, vaalitoimikunta	Ennakkoäänestyksen aloittaminen kotimaassa ja Suomen edustustoissa	47 § 1 mom.
Lauantai 10.4.2021	8.	Vaalitoimitsijat	Ennakkoäänestyksen lopettaminen ulkomailla	47 § 1 mom.
Tiistai 13.4.2021	5.	Vaalitoimitsijat, vaalitoimikunta	Ennakkoäänestyksen lopettaminen kotimaassa	47 § 1 mom.
14.4.2021 kello 19 alkaen	4.	Oikeusministeriö	Vaaliluetteloiden tulostaminen äänioikeusrekisteristä äänestysalueittain ja niiden toimittaminen kuntien keskusvaalilautakunnille	71 § 1 mom.
Viimeistään 16.4.2021 ennen kello 19	2.	Kirjeitse äänestävä	Kirjeäänestysasiakirjojen oltava perillä asianomaisen kunnan keskusvaalilautakunnassa	66 e § 3 mom.

Ajankohta	[1]	Toimija	Toimenpide	Vaalilaki
16.4.2021 kello 19	2.	Keskusvaalilautakunta	Ennakkoäänestys- ja kirjeäänestysasiakirjojen tarkastaminen siten, että perjantaina 16.4.2021 ennen kello 19 saapuneet ennakkoäänestys- ja kirjeäänestysasiakirjat ehditään käsitellä	63 § 1 mom. ja 66 g § 1 mom.
Kirjeäänestysasiakirjojen tarkastamisen jälkeen		Keskusvaalilautakunta	Hyväksyttyjen kirjeäänestysten vaalikuorissa olevien äänestyslippujen uudelleen leimaaminen ja kuorittaminen	66 g § 3 mom.
Viimeistään 17.4.2021	1.	Ehdokas	Vapaaehtoisen ennakkoilmoituksen toimittaminen Valtiontalouden tarkastusvirastolle vaalirahoituksesta ja vaalikampanjan kuluista	[14]
Sunnuntai 18.4.2021 kello 9–20	VP	Vaalilautakunta	Vaalipäivän äänestys	68 ja 144 §
Sunnuntai 18.4.2021 aikaisintaan kello 15 tai erityisestä syystä keskusvaalilautakunnan harkinnan mukaan aikaisintaan kello 12	VP	Keskusvaalilautakunta	Ennakkoäänten (ml. kirjeäänten) laskeminen	86 § 1 mom.
Sunnuntai 18.4.2021 kello 20 jälkeen	VP	Vaalilautakunta	Alustava ääntenlaskenta	78 §
19.4.2021 viimeistään kello 12	1.	Keskusvaalilautakunta	Vaalipäivänä annettujen äänten tarkastuslaskenta	87 § 1 mom.

14 Laki ehdokkaan vaalirahoituksesta 11 §.

Ajankohta	[1]	Toimija	Toimenpide	Vaalilaki
21.4.2021 viimeistään kello 18 aloitettavassa kokouksessa	3.	Keskusvaalilautakunta	Vaalien tuloksen vahvistaminen ja julkaiseminen sekä tuloksesta tiedottaminen	95 §
Viimeistään 2.5.2021		Ehdokas	Ehdokkaan vaalirahoituksella katettavien kuntavaalien vaalikampanjan toteuttamiskulujen aiheutuminen päättyy	[15]
Viimeistään 2.5.2021		Puolue	Kuntavaalien kampanja-aika päättyy	[16]
14. päivän kuluessa siitä, kun vaalien tulos on julkaistu		Muutoksenhakija	Valitus hallinto-oikeudelle keskusvaalilautakunnan päätöksestä, jolla vaalien tulos on vahvistettu	100, 101 ja 102 §
Vaalien tuloksen tultua lainvoimaiseksi		Oikeusministeriö	Arkistotulosteiden ottaminen äänioikeusrekisteristä	29 § 3 mom.
Arkistotulosteiden ottamisen jälkeen		Digi- ja väestötietovirasto	Äänioikeusrekisterissä olevien tietojen hävittäminen	29 § 3 mom.
Kahden kuukauden kuluessa vaalin tuloksen vahvistamisesta (viimeistään maanantaina 21.6.2021)		Valtuutetuksi tai varavaltuutetuksi valittu	Ilmoitus vaalirahoituksesta valtiontalouden tarkastusvirastolle	[17]

15 Laki ehdokkaan vaalirahoituksesta 2 § 1 mom.

16 Puoluelaki 8 § 3 mom.

17 Laki ehdokkaan vaalirahoituksesta 5 ja 8 §.

2021
KUNTAVAALIT

18.4.2021

Ennakkoäänestys:
Suomessa 7.-13.4.2021
Ulkomailla 7.-10.4.2021

OIKEUSMINISTERIÖ
JUSTITIEMINISTERIET